DUO EDICTA ELIZABETHAE REGINAE ANGLIAE CONTRA SACERDOTES SOCIETATIS...

William Allen, Elizabeth 1.>

DVO EDICTA *impia*

ELIZABETHÆ REGINÆ ANGLIAE CONTRA SACERDOTES

Societatis Iesu, & alumnos seminariorum, quæ à Gregorio XIII. Pont. Max. Romæ & Remis pro Anglis sunt instituta; quibus non solùm illi vt perduelles proscribuntur, sed Angli omnes, qui in iisdem Collegiis viuunt reuocantur: Vnà cum Apologia doctissimi viri D. Gulielmi Alani pro iisdem sacerdotibus societatis Iesu, & aliis seminariorum Alumnis; in qua explicantur causæ institutionis prædictorum seminariorum, & cur sacerdotes Catholici in Angliam mittantur.

Additur eiusdem Gulielmi Alani pijssima admonitio & consolatio verè Christiana ad afflictos Catholicos Angliæ.

AVGVSTAE TREVIRORVM
Apud Emondum Hatotum, An. M. D. LXXXIII.
Cum gratia & priuilegio.

REVERENDO ET NOBILI VIRO D. BARTHOLOmæo à Petra Metropolitanæ Treuerensis Ecclesiæ Decano, Domino suo, & Patrono summa obseruantia colendo.

QVod iam diu, Reuerende & Amplissime Domine, propensa tua erga me voluntas à me postulauit, eius aliqua ex parte præstandi commoditatem nunc mihi contigisse, vehementer gaudeo. Cum enim nuper oblati fuissent ineunti typographicæ officinæ meæ libelli quidam, ad Catholicæ religionis confirmationem, optimorum & doctissimorum hominum iudicio, haud parum vtiles; rem pergratam me R. D. T. facturũ existimaui, si hũc clarissimo nomini tuo inscriberem. Nam etsi magnitudine sit exiguus, multis tamen grauibusq; de causis, eius ordinis hominibus, in quo R. D. T. Deus effulgere voluit, probandus videtur. Primũ quod religionem Catholicam tuo patrocinio cum hac præclara, quam sustines, dignitate singulariter cómendatam, egregiè tueatur. Deinde quod eos eximie celebret, qui de cómuni omnium Chri-

ſtianorum parente Eccleſia benè meriti ſunt, aut mereri ſtudent; inter quos quidē non poſtremum locum R. D. T. obtinere conſpicio. Inſuper quòd operam & ſtudium in ea re hominum Eccleſiaſticorum præcipuè commendet; quodque eorum auctoritatem & ius à multis indigniſsimè violatum inſigniter propugnet. Poſtremò quòd Chriſtianam iuuentutis inſtitutionem, afflictæ religioni reſtituendæ omnium maximè neceſſariam (cuius quidem fautor es haud vulgaris) pulcherrimè deſcribat. Agit enim copioſè de ſcholaſticorum quorundam Collegiorum, quæ Gregorius XIII. vniuerſæ Eccleſiæ ſibi commiſſæ longè amantiſsimus, in Italia, & Gallia liberaliſsima benignitate pro Anglis conſtituit, diſciplina & fructu: quòd Angli hæretici eorum ſpiritalem oppugnationem iam ſæpius maximo ſuo damno & Eccleſiæ Catholicæ bono experti, iniquiſsimis calumniis ea perſequantur. Faciunt illi nimirùm, quod auctor princepſque eorum diabolus, & olim per Iulianum Apoſtatam, & nunc per varios hæreticos tentauit; vt Catholicos vel penitus auocaret à ſtudio honeſtæ & ſalutaris doctrinæ, vel certè à ſincera Chriſtiani ſtudij ratione. Sed maximæ agendæ ſunt benigniſsimo Deo gratiæ, quòd quò acrius aduerſarij noſtri hæc firmiſsima Eccleſiæ Catholicæ præſidia inſectantur, hoc magis & principum virorum liberalitatem ad ea promouenda, &

præ-

præſtantiſsimorum adoleſcentum ingenia ad eadem piè colenda inflammet. Quoniam ergo Reuerende & Ampliſsime Domine, hic libellus tot tantiſque nominibus ſe R. D. T. commendat; maiorem in modum rogo & obteſtor, vt hanc meam nuncupationem, velut gratiſsimi, & ad omnia obſequia promptiſsimi animi teſtimoniū, libenter admittas. Treueris ex officina mea Typographica, quarto nonas Septemb. An. 1583.

R. & Ampliſ. D. T.

Obſequentiſsimus cliens

Emundus Hatotus.

 Impium

EDICTVM REGINÆ ANGLIAE, AD REVOCANDVM PLVRIMOS SVAE MAIESTATIS SVBditos, prætextu quidem studiorum in transmarinis partibus degentes, re autem vera contra diuinas patriásque Regni Anglicani leges viuentes: item contra eos, qui recipiunt aut retinent Iesuitas & Missificantes Presbyteros, seminatores seditionis, & aliarum proditoriarum molitionum.

Regina Augustissima Maiestas intelligens Collegia quædam, & Societates sub nomine Seminariorum, superioribus hisce annis proximis, ab Episcopo Romano instituta, tam in illa ciuitate sua, quā in aliorum principum ditionibus, maximè propter sui Regni subditos, eo fine vt in falsis & erroneis doctrinis instituantur & enutriantur; vndè plurimi sui subditi boni alioqui ac fideles, non solum in religione deprauati fuerint, sed abstracti etiam ab ingenita & natiua obseruantia, atque ab officio erga Maiestatem suā tanquam Principem ac supremam Dominam suam agnoscendo: insuper etiam ministri facti nequissimarum quarundam machinationum, non solum ad perturbationem Regni huius & cæterarum suæ Maiestatis ditionum, sed ad intestinam etiam rebellionem in patria ipsorum gente concitandam spectantium.

Hæc igitur intelligens sua Maiestas, rem valdè consentaneam existimauit, & quæ Christianæ principis maximè interesset, curare diligenter & prouidere,

vt

vt sui subditi in vera ac Christiana religione, quæ mero Dei verbo, non humanis somnijs, vanisq; traditionibus nitatur, instituantur: atque ad eam rem mature præueniendam, omnibus remedijs eniti atque contendere. Quapropter omnibus suis subditis, quotquot habent liberos, pupillos, cognatos, aut alios quoscunque, quorum specialis cura ad ipsos pertinet, aut quibus suppeditant ad vitam necessaria, in transmarinis partibus commorantes, seuerè mandat & præcipit, vt post decem dies à publicatione huius edicti, non solum tradant Ordinario loci nomina talium suorum liberorum, pupillorũ, aut cognatorum, quibus aliquid subministrarũt, tùnc vltra mare tempore dictæ promulgationis existentium, absq; speciali suæ Maiest. licentia adhuc vigente & non expleta: verum etiam efficiant vt ijdem liberi sui, & reliqui antea nominati, reuertantur infrà spaciũ quatuor mensium à tempore dictæ publicationis huius edicti.

Qua in re illud prætereà sua Maiest. vult ac iubet, vt parẽtes & alij supra nominati, statim post reditũ suorũ liberorũ, & cæterorũ, qui supra memorãtnr, illud ipsum significent Episcopo & loci Ordinario. Quod si præfati liberi & illi reliqui, post cognitã per parẽtes & cæteros amicos Maiest. suæ voluntatẽ, nõ redierint infra tẽpus præstitutũ, tùm nõ licebit alicui ex parentibus aut cæteris personis prædictis, ad eorum sustentationẽ quidquam suppeditare directè vel indirectè, sed nec alios qui ijsdẽ suppeditauerint cœlare, verũ ad Episcopũ aut loci ordinariũ deferre atq; detegere sub pœna grauißimæ indignationis Maiestatis suæ, & aliorum prætereà suppliciorum, quæ propter suum hac in parte contemptum iustè ipsis infligi poterunt.

Mandat præterea sua Maiestas & decernit, ne post expletos supra dictos dies liceat vlli mercatori aut cuius alteri, per modũ cambij seu permutationis, aut alijs modis quibuscunq; cambire, commutare, transmittere, tradere, aut procurare aliquã pecuniã aut aliud quodcunque subsidium, aut sustentationem, vel expensas alicuius aut aliquorum vltra mare degentium, qui iuxta intentionem & propositum huius Edicti prohibẽtur aliquid subsidij, aut sustentationis ex quibuscunq; suæ Maiestatis ditionibus recipere, sub pœna indignationis, & aliorum suppliciorumq;, quæ pro tali contemptu ipsis infligenda fuerint.

Porrò autem intelligens sua Maiestas plurimos ex suis subditis in dictis Collegiis & Seminariis transmarinis institutos & educatos, ex quibus aliqui nominantur Iesuitæ (vt sub specie tam sancti nominis decipiant & circumueniant simplices) eosq; in hoc regnum nuper commigrasse à Papa & delegatis eius specialibus mandatis directè missos, cum hac intentione & proposito, vt optimos & amantissimos suos subditos, non solùm in fide ac religione corrumpant atque peruertant, sed etiam vt eosdem à debita obseruantia & obedientia abducant, & (quantum in ipsis est) prouocent atque instigent ad moliendũ aliquid, vndè præsens pax & tranquillitas Reipub. qua multis iàm annis per Dei benignitatem, & suæ Maiestatis prouidam gubernationem hoc Regnum fruitur, perturbetur.

Sua igitur Maiestas prospiciens & præuidens ingens malum, quod per tàm nefarios ministros quasi pessima quædam instrumenta consequuturum videtur, (cuius rei exemplum & experimentum nimis recens

iam nunc in regno Hyberniæ vidimus) declarat idcircò omnibus suis subditis, quòd, si quisquam eorum aut aliorum quorumcunq; intra suas ditiones commorantium, immediatè post huius Edicti promulgationem, recipiant, sustentent, foueant, aut subleuent, illos Iesuitas, Seminarianos, Missificantes Sacerdotes, aut alios quoscunque prænominatos, qui aut iam venerunt, aut venturi sunt, seu mittentur in hoc Regnum, aut alias quascunque ditiones suas: vel si non detexerint, quos nouerint recipere ac hospicio fouere personas supra memoratas, aut alios tales vagabundos quoscunque, de quibus meritò suspicio esse poterit, quòd tales eiusdem farinæ sint, & nefariæ conditionis: vel si eiusmodi personas apud se forte tempore dictæ promulgationis aut postea commorantes, non statim sistent coram proximo magistratu, seu iustitiæ præfecto viciniore, vt ab eo tradantur in carcerem, aut coràm aliis publicis magistratibus, vt ab eis similiter incarcerentur, postea examinandi & pœnas luituri factis suis condignas arbitrio suæ Maiestatis, tunc hi omnes reputabuntur & æstimabuntur sustentatores, fautores ac patroni eiusmodi rebellium & seditiosorum hominum, & pro illo suo contemptu pœnas recipient tam acerbas, quàm vel per leges huius Regni, vel per suæ Maiestatis auctoritatem regiam illis infligi poterunt. Quod si alius quispiam ex subditis Maiestatis suæ aliquando certo cognouerit tales aliquos in hoc, &c. Conclusio edicti desideratur, sed non videtur esse alicuius momenti; vt facilè colligitur ex subsequenti.

EDICTVM REGIVM QVO IESVITAE, ET ALII Sacerdotes denunciantur perduelles.

Reginæ Maiestas excellentissima iam pridem intelligens societates quasdam & conuenticula, partim sub nomine seminariorum, partim sub appellatione Iesuitarum, paucis abhinc annis ab Episcopo Romano instituta esse, tàm in vrbe Romana, quàm in aliorum Principum ditionibus, præcipuè verò, & nominatim propter suæ Maiestatis subditos, eosq; qui in ipsius regnis & ditionibus nati sunt; eo animo & fine, vt falsis & erroneis doctrinis informentur. Vndè plurimi suæ Maiestatis subditi, non solum in rebus fidei deprauati sunt: sed etiam abstracti ab agnitione ingentæ, & natiuæ obseruantiæ, cæterorumq; officiorum, quæ suæ Maiestati tanquam Principi naturali ac supremæ dominæ debentur, & prætereà singulari Pontificis, suorumq; Delegatorum directione, instrumenta & ministri sunt designati quarundam nequissimarum machinationum, non solum ad concitandos animos rebellium, seditiosorumq; hominum, intra ditiones suæ Maiestatis (quod tamen singulari, Dei bonitate suæq; Maiestatis prouida gubernatione hactenus præcautum est atque prouisum) sed etiam in fraudem, & periculum personæ suæ Maiestatis.

Hæc ergo intelligens sua Maiestas, præuidensq; incommoda, quæ possent per huiusmodi impia, & perfida instrumenta regno huic inferri, edicto quodam suo dato in palatio VVestmonasteriensi 10. Ianuarij, An. 23.

fortu-

fortunatißimi regni ſui omnibus ſubditis intimauit, vt ſi quiſpiam eorum, vel quicunque alius intra ſuæ Maieſtatis ditiones, poſt illius edicti publicationem reciperet ædibus ſuis, defenderet, ſuſtentaret, foueret, aut ſubleuaret vllum Ieſuitam, Seminariſtam, miſsificantem Sacerdotem, aut huiuſmodi alios qui accederent, vel mitterentur in hoc regnum aut alias quaſcunque ſuæ Maieſtatis ditiones: aut ſi non detegeret eos quos noſſet recipere, vel hoſpitio fouere perſonas prædictas, aut alios eiuſmodi vagabundos, vel perſonatos quoſcunque, de quibus merito ſuſpicio eſſe poteſt, quod tales eiuſdem farinæ ſint, & nefariæ conditionis: vel ſi eiuſmodi perſonas apud ſe fortè tempore dictæ promulgationis, vel poſtea commorantes, non ſtatim ſiſterent coram proximo magiſtratu, ſeu iuſtitiæ præfecto, ſeu quocunque officiali publico, vt ab hoc coram iudice ſiſterentur, examinandi, & pœnas luituri factis ſuis condignas, arbitrio ſuæ Maieſtatis.

Edixit (inquam) tunc ſua Maieſtas, vt qui hæc non præſtarent, reputarentur, & eſtimarentur, ſuſtentatores, fautores, ac patroni eiuſmodi rebellium, & ſeditioſorum hominum, & pro hoc ſuo contemptu pœnas tam acerbas reciperent, quàm vel per leges huius regni, vel per ſuæ Maieſtatis auctoritatem regiam, illis infligi poſſent.

A quo tempore aliquot exempla edita ſunt condignæ punitionis, tùm eorum, qui per contemptum violarunt ſuæ Maieſtatis expreſſum mandatum atque edictum hac de re promulgatum, tùm prædictorum perduellium, nominatim autem Edmundi Campiani Ieſuitæ, Radulphi Scheruini, & Alexandri Brianti ſacer-

dotum

dotum seminaristarum, qui dum secreto & emẽtito habitu regnum peragrarent, deprehensi tandem, iustè, legitimè, publicè, & ordinatè, accusati, conuicti, cõdemnati, & neci dati sunt, ob diuersa perduellionis crimina, quemadmodum etiam eorum complices, ob similia crimina iustè sunt capitis damnati.

Cæterùm quoniam Maiestas sua intelligit, tùm propter malitiam, & pertinaciam quorundam, tùm propter aliorum affectatam ignorantiam, eos reformationum effectus non subsecutos, quos post promulgationem edicti sui, & exempla prædicta iustitiæ expectabat desiderabatq;. Intelligens præterea quosdam maleuolos proditores literis, atque adeo libris impressis sparsisse in publicum, prædictos proditores, & profligatissimos rebelles, sine causa condemnatos & occisos esse: hæc inquam cum sua Maiestas consideraret, suarum partium putabat esse, omnibus suis subditis bonis atque fidelibus, & generatim omnibus alijs, intra suas ditiones degentibus, (ne in fraudem ab huiusmodi impijs falsis, & periculosis proditoribus atque seductoribus inducantur) notum facere, quod suæ Maiestati, suisq; cõsiliarijs manifestè cõstet, tam per multifarias examinationes, quã per ipsorum varias literas, & confessiones, & manifestas præterea similium seminariorum & Iesuitarum, à Papa missorum coniurationes, quæ in Hybernia tandem in apertam eruperunt rebellionem, finem atque scopum Iesuitarum, seminaristarum, et similium sacerdotum, in hoc regnum & cæteras suæ Maiestatis ditiones missorũ, aut imposterum mittendorum ex partibus transmarinis non solum esse ad præparandum animos quorundam suæ Maiestatis subditorum, ex se propensos ad inobedientiã

(quo-

(quo aptiores sint ad opem ferendam externis principibus volentibus inuadere regnum) & ad excitandum populum ad rebellionem, sed etiam (quod maxime periculosum est) ad priuandum Maiestatem suam diademate, dignitate, atque adeo vita ipsa, cuius prouida gubernatione, diuino auxilio fauēte, hæc regna fœliciter, & diutissime floruerunt, summa rerum omnium abundantia, pace, atque securitate.

Prauidens etiam magna incommoda, quæ possint vniuerso huic regno; cæterisq; suæ Maiestatis ditionibus accidere, si hæ coniurationes, earumq; auctores seuerè nō prohibeātur, puniantur q;, ne vllis post hanc promulgationem relinquatur locus excusationis, prætextu alicuius ignorantiæ, Maiestas sua admonet omnes suos fideles, atque amantes subditos, cæterosq; qui in suis ditionibus agunt, quatenus prædictos Iesuitas, seminaristas, & sacerdotes, qui in has suas ditiones occultè ad modum iam dictum accedunt, habeant, & existiment, ob causas antedictas, vt proditores suæ Maiestatis coronæ, & regni. Decernit præterea eos omnes, qui huiusmodi Iesuitam, seminaristam, aut sacerdotem, post publicationem huius edicti scientes & prudentes recipiēt, adiuuabunt, consolabuntur, fouebunt, aut subleuabunt, tractandos, puniendosq; vt eos tractari, atq; puniri conuenit, qui sua sponte sunt adiutores, confirmatores, fautores, & defensores perduelliū & reorum criminis læsæ Maiestatis: eosq; qui scientes aut prudentes habuerint huiusmodi Iesuitam, seminaristam, aut sacerdotem in domo sua aut contubernio tempore huius promulgationis, aut posteà, & non statim dederint operam quam poterunt diligentissimam, vt adducantur ad magistratū

proxi-

proximum seu iustitiæ præfectum, vel ad alium publicum officialem, in carceres coniiciendi, responsuri & pœnas luituri cõdignas factis, secundũ leges suæ Maiest. qui inquam hoc nõ præstiterint, reputandos existimandos, & tractandos, vt defensores, ac adiutores proditorum; quiq; sciens, & prudens huiusmodi Iesuitam, Seminaristam, vel Sacerdotem, aut vllas eorum machinationes antedictas celabit, æstimabitur & tractabitur, vt reus læsæ Maiestatis.

Vult præterea, & mandat sua Maiestas, ne quispiam subditorum suorum, aliorumúe, qui ei obedientiam præstare tenentur, permittat liberos suos, aut quemuis alium ipsorum curæ aut gubernationi subiectum (exceptis nautis, legitimisq; mercatoribus, & alijs eiusmodi hominibus, qui citra fraudem, erunt agentes, & factores, & ministri legitimorum mercatorum, in negociationibus suis transmarinis) ex regno hoc exire sine speciali suæ Maiestatis licentia prius obtenta, sub pœna indignationis, grauiorisq; animaduersionis huiusmodi transgressoribus, & contemptoribus, secundum legum præscripta infligendæ. Vult præterea, & mandat quatenus illi sui subditi, qui impresentiarum viuunt, in ijsdem seminarijs & societatibus erectis in regionibus transmarinis, & domum non reuertentur intra spacium trium mensium post huius edicti promulgationem, illi etiam qui post hanc promulgationem sint ad illas partes migraturi, & inter illos numerabuntur, qui degunt in prædictis seminarijs & societatibus, ipso facto habeantur, æstimentur, & reputentur proditores suæ Maiestatis, coronæ, & regni, vtq; omnes illorum defensores, adiutores, fautores,

&

& confortatores, similiter æstimentur, habeantur, & tractentur vt defensores, adiutores, fautores, & confirmatores proditorum, & perduellium. Datum primo die Aprilis, Anno 23. regni nostri.

APOLOGIA GVILIELMI ALANI PRO SACERDOTIBVS SOCIETATIS IESV, & seminariorum alumnis contra edicta Regia.

***

PRAEFATIO AVCTORIS.

Qvàmuis quod ad crimina nobis obiecta attinet, (ciues in Christo Iesu dilectissimi) testimonium certissimum innocentiæ, & integritatis reddant nobis conscientiæ nostræ, Deusque iustissimus Iudex, non solum in generali illo iudicio, toto inspectante orbe: sed etiam in vniuscuiusque nostrũ obitu, sine vllo vel ordinis, vel conditionis discrimine, causam nostram sit discussurus, studiorum præterea nostrorum, atq; conatuum æquitatem contra aduersarios demonstraturus: Nihilominus tamen, quia ab Apostolo iubemur reddere actiones nostras, non solum Deo, sed etiam hominibus probatas, & ex veteribus, quidam illustris docet magnam eam esse crudelitatem, sic in confidentia propriæ conscientiæ acquiescere, vt famam negligamus, cùm hoc sit æquè necessarium proximis, quam alterum nobis, statuimus diuina gratia, & vestro fauore freti verè, syncereque in conspectu Christi Saluatoris nostri, cum ea interim animi submissione, quam Regiæ Maiestati & superioribus debemus, explicare & defendere conatus & studia nostra, malè quidem ab aduersarijs interpretata, admodum tamen patriæ nostræ charissimæ (si calamitosissimum horum temporum statum intueri velimus) necessaria, quò coacti *Augustinus.* *Intentio auctoris in hac Apologia.*

coacti sumus, vel inuiti, patria relicta, externas regiones peragrare; sperantes hac ratione obtentum iri, vt Deus animos multorum, qui aliter quam oportet facta nostra interpretantur, immutet; & aures Regiæ Maiestatis, Consiliariorumque illustriũ ab auscultatione calumniatorum auertat, suæ quoque indignationis ab afflictis ciuibus manum retrahat, ac denique cor regiũ ad consuetam in subditos suos Catholicos misericordiam & clementiam inflectat.

Causa Catholicorũ in Anglia omnium tribunalium sententijs cõfirmatur.

Nec sanè longa opus fuisset Apologia, nec ardua aut ambigua altercatione, si causa nobis agenda esset coram vniuersa Christi Ecclesia, siue antiqua illa, siue moderna: quæ vt olim in similibus causis, sic etiam hoc nostro sæculo, in summis suis Conciliorum, sediumque Apostolicarum tribunalibus, grauissimis illis quidem & legitimis, huic etiam instituto nostro accommodatis, sententiam in fauorem fidei, studiorum, atque laborum veritatis causa à nobis susceptorum protulit.

Minus etiam in eadem causa difficultatis occurreret, si coram cæteris Christianorum nationibus disceptandum, standum florentissimarum Rerumpub. iudicio, & in Academijs celeberrimis, viritim disserendum foret; quæ profectò res nostras afflictas solatio, inopiam liberalitate subleuarunt: quin etiam testimonijs luculentissimis, ijsq; honorificis (quæ & posteritas intelliget) studia nostra comprobarunt, labores autem & concertationes scholasticas, veluti nostræ professioni consentientes, & aberrantium animarum reductioni accommodas, egregijs laudibus prosequuti sunt, adeòque nobis laborantibus opem tulerunt.

Nec præsenti negocio, antiquorum illorum, verèque Christianorum Regum conspectum reformidamus; imò nec S. Maiestatis maiores vllos despicimus, quin nullum honorabilium virorum consessum, siue parlamenti, synodi, consistorij, aut alio quouis nomine noteritur, refugimus; amplectimur doctorum virorum & Academicorum congregationes, quæ à primis fidei nostræ iactis fundamentis vsque in hodiernum diem perstiterunt, quorum omniũ leges, decreta, definitiones, statuta, scripta, actiones, vita & exitus probant nostra facta & studia, eisque contraria omnia reprobant ac damnant.

Nec dubitare possumus (tametsi veritas, & clara huius causæ nostræ notitia, vt cæterorum soli Deo nota sit) quin posteritas nostra

nostra, vbi sese nomnihil recollegerit ab hac tempestate, & turbine erroris, (nam experientia & monumenta aliarum ætatum docent hæc genera morborum, vt facilè prouincias inuadunt, ita etiam non altas radices agere) nunc tandem paucorum annorum experientia, tædioque erroris affecta, officia & studia nostra vt Deo, & Ecclesiæ Anglicanæ debita atque grata, sit approbatura, quàmuis in principio huius turbinis, plerique sceleris licentia, & rei nouitate pellecti, præcauere noluerint.

Cum itaque vniuersam Christi Ecclesiam nobiscũ consentientem habeamus, nationes externas, Britanniæque nostræ incolas omnes, quotquot à iactis fundamentis fidei ibidem vixerunt, vsque ad nostra tempora, & vt confidimus omnes in posterum habituri sumus, profectò defensio nostra tàm Deo quàm hominibus facilis, expedita, grata, vt speramus, & accepta erit.

Vndè difficultas in solo præiudicio, & præsentis conditionis, ac temporis ratione posita videtur: nec mirum sanè, cum auctoritas, vis, timor legum, fauor principis, domestica educatio, plausibilis modus concionandi, & persuasio lucri, commodi, pacis, & voluptatis mutet nonnunquam, imo planè inficit, atque peruertit iudicium interioris hominis, & frequenter actiones externas hominum mundanorum, contra naturalem ipsorũ inclinationem à rectæ rationis tramite distorquet: cuius generis (proh dolor) in Anglia nostra plurimi reperiuntur, non modo eorum, qui potestate legum coërcentur, sed eorum etiam, qui præcipui vnius partis fautores, & persecutores alterius videntur.

Catholicæ fidei progressus vnde impediatur.

Hi enim cum sapientes sint, non possunt esse protestantes 23. annis, id est, multo tempore: sed quia mundo addicti sunt, nec possunt nec volunt priorem suum lapsum, cum damno & dispendio præsentis vitæ, quam æternæ gloriæ præferunt, confiteri; nec mirum, quoniam ingenium & experientia, licet sæpènumero sufficiant ad falsitatem detegendam, non tamen sine gratia Dei, (quam multi, quia habere nolunt, non habent) ad redeundum denuo, & veritatem fidei amplectendam sufficiunt. Et istorum hominum (vt ingenuè quod res est fateamur) exterior assensus difficulter ad actiones nostras comprobandas, quantùmuis euidens sit & manifesta nostra defensio, obtinebitur.

Cæterùm cum spes nostra, & fiducia tota in Deo sit posita, qui manu sua versat corda & facta Regum, & populorũ, proq;

suo arbitratu & sapientia infinita, potest in momento efficaciter tangere, atque adeo inclinare illos ad causæ nostræ æquitatem agnoscendã, quique iam largitus est nobis corda & animas multorum nostrorũ, pro qua re æterna gloria & honor nomini ipsius sanctißimo debetur; audebimus spe magna erecti & gaudio, ora in defensionem causæ nostræ aperire, & cum omni animi submisione ac obsequio Maiest.. suæ, suisque ministris quibuscunque demonstrare, falsas esse informationes illas, quas inimici quidã Catholicæ Ecclesiæ nuper contra nos & fratres nostros obtulerũt, id quod magno dolore nostro intelleximus, tùm ex edictis promulgatis in mensibus Iulio & Ianuario proximè elapsis, tum alijs etiam signis & rationibus.

Sed ne videremur aliquo modo velle publicæ auctoritati repugnare, aut occasionẽ præbere vlterioris offensæ, maximè hisce temporibus quibus natura sua homines inclinati ad potestatem superiorum & magistratuum cõtemnẽdum ex sectarum præscripto videantur; non sumus ausi hanc nostram defensionem suæ Maiestati, vel Concilio nominatim offerre (quamuis Iustinus martyr, D. Hilarius, & alij sancti patres, idem suis Principibus præstiterint) sed indifferenter & in communi lectoribus proponere, Deum ipsum obtestãtes humillimè genibus in terram fixis, quatenus dignetur suæ Maiest. suorumque consiliariorum honoratißimorum corda ad misericordiam & æquitatem inclinare, vt eã legant & intelligant, hoc enim ab illis profusis lachrymis per Christi Saluatoris nostri mortem & paßionem, perque propriam ipsorum salutem petimus.

* * *

CAPVT

CAPVT I.

CAVSAE EXPLICANTVR CVR *Angli Catholici in externis regionibus viuant, & non in patria sua.*

PRimo loco grauiter accuſamur in edicto regio 15. Iulij, Anno 1580. promulgato, quod in regiones exteras delapſi, patria extorres in natiuo ſolo viuere recuſemus. Ad quod reſpondemus, atque adeò toti orbi denunciamus, id non ab animo malè erga patriam affecto, nec aliena ab eadem mente prouenire, vt abundè teſtantur preces noſtræ quotidianæ, & ſacrificia Deo pro eius ſalute oblata, ſuſpiria, & lachrymæ continuæ, tam publicæ quam priuatæ, officia varia, ſtudia, atque conatus pij, cum vitæ periculo ſuſcepti, ſanguis denique plurimorum, ad Apoſtolorum imitationem, pro bono Reipublicæ, & communi omnium vtilitate profuſus.

Nec ideo in regionibus externis vitam degimus, quod eas ex odio fortè aliquo concepto, vel præiudicio, patriæ præferendas exiſtimemus: licèt & ſuis haud careant commoditatibus, & inſignem nobis pleræque exhibuerint humanitatem (nam vt hoc etiam ad Dei honorē, cuius cauſa multa nobis pręſtita ſunt,

Mandat præterea sua Maiestas & decernit, ne post expletos supra dictos dies liceat vlli mercatori aut cuius alteri, per modū cambij seu permutationis, aut alijs modis quibuscunq; cambire, commutare, transmittere, tradere, aut procurare aliquā pecuniā aut aliud quodcunque subsidium, aut sustentationem, vel expensas alicuius aut aliquorum vltra mare degentium, qui iuxta intentionem & propositum huius Edicti prohibētur aliquid subsidij, aut sustentationis ex quibuscunq; suæ Maiestatis ditionibus recipere, sub pœna indignationis, & aliorum suppliciorumq;, quæ pro tali contemptu ipsis infligenda fuerint.

Porrò autem intelligens sua Maiestas plurimos ex suis subditis in dictis Collegiis & Seminariis transmarinis institutos & educatos, ex quibus aliqui nominantur Iesuitæ (vt sub specie tam sancti nominis decipiant & circumueniant simplices) eosq; in hoc regnum nuper commigrasse à Papa & delegatis eius specialibus mandatis directè missos, cum hac intentione & proposito, vt optimos & amantissimos suos subditos, non solum in fide ac religione corrumpant atque peruertant, sed etiam vt eosdem à debita obseruantia & obedientia abducant, & (quantum in ipsis est) prouocent atque instigent ad moliendū aliquid, vndè præsens pax & tranquillitas Reipub. qua multis iàm annis per Dei benignitatem, & suæ Maiestatis prouidam gubernationem hoc Regnum fruitur, perturbetur.

Sua igitur Maiestas prospiciens & præuidens ingens malum, quod per tàm nefarios ministros quasi pessima quædam instrumenta consequuturum videtur, (cuius rei exemplum & experimentum nimis recens

iam.

iam nunc in regno Hybernia vidimus) declarat idcirco omnibus suis subditis, quòd, si quisquam eorum aut aliorum quorumcunq; intra suas ditiones commorantium, immediatè post huius Edicti promulgationem, recipiant, sustentent, foueant, aut subleuent, illos Iesuitas, Seminarianos, Missificantes Sacerdotes, aut alios quoscunque prænominatos, qui aut iam venerunt, aut venturi sunt, seu mittentur in hoc Regnum, aut alias quascunque ditiones suas: vel si non detexerint, quos nouerint recipere ac hospicio fouere personas supra memoratas, aut alios tales vagabundos quoscunque, de quibus meritò suspicio esse poterit, quòd tales eiusdem farinæ sint, & nefariæ conditionis: vel si eiusmodi personas apud se forte tempore dictæ promulgationis aut postea commorantes, non statim sistent coram proximo magistratu, seu iustitiæ præfecto viciniore, vt ab eo tradantur in carcerem, aut coràm aliis publicis magistratibus, vt ab eis similiter incarcerentur, postea examinandi & pœnas luituri factis suis condignas arbitrio suæ Maiestatis, tunc hi omnes reputabuntur & æstimabuntur sustentatores, fautores ac patroni eiusmodi rebellium & seditiosorum hominum, & pro illo suo contemptu pœnas recipient tam acerbas, quàm vel per leges huius Regni, vel per suæ Maiestatis auctoritatem regiam illis infligi poterunt. Quod si alius quispiam ex subditis Maiestatis suæ aliquando certo cognouerit tales aliquos in hoc, &c. Conclusio edicti desideratur, sed non videtur esse alicuius momenti; vt facilè colligitur ex subsequenti.

EDICTVM REGIVM QVO IESVITAE, ET ALII Sacerdotes denunciantur perduelles.

Reginæ Maiestas excellentißima iam pridem intelligens societates quasdam & conuenticula, partim sub nomine seminariorum, partim sub appellatione Iesuitarum, paucis abhinc annis ab Episcopo Romano instituta esse, tàm in vrbe Romana, quàm in aliorum Principum ditionibus, præcipuè verò, & nominatim propter suæ Maiestatis subditos, eosq; qui in ipsius regnis & ditionibus nati sunt; eo animo & fine, vt falsis & erroneis doctrinis informentur. Vndè plurimi suæ Maiestatis subditi, non solum in rebus fidei deprauati sunt: sed etiam abstracti ab agnitione ingentæ, & natiuæ obseruantiæ, cæterorumq; officiorum, quæ suæ Maiestati tanquam Principi naturali ac supremæ dominæ debentur, & prætereà singulari Pontificis, suorumq; Delegatorum directione, instrumenta & ministri sunt designati quarundam nequißimarum machinationum, non solum ad concitandos animos rebellium, seditiosorumq; hominum, intra ditiones suæ Maiestatis (quod tamen singulari Dei bonitate suæq; Maiestatis prouida gubernatione hactenus præcautum est atque prouisum) sed etiam in fraudem, & periculum personæ suæ Maiestatis.

Hæc ergo intelligens sua Maiestas, præuidensq; incommoda, quæ possent per huiusmodi impia, & perfida instrumenta regno huic inferri, edicto quodam suo dato in palatio VVestmonasteriensi 10. Ianuarij, An. 23. fortu-

fortunatiſsimi regni ſui omnibus ſubditis intimauit, vt ſi quiſpiam eorum, vel quicunque alius intra ſuæ Maieſtatis ditiones, poſt illius edicti publicationem reciperet ædibus ſuis, defenderet, ſuſtentaret, foueret, aut ſubleuaret vllum Ieſuitam, Seminariſtam, miſsificantem Sacerdotem, aut huiuſmodi alios qui accederent, vel mitterentur in hoc regnum aut alias quaſcunque ſuæ Maieſtatis ditiones: aut ſi non detegeret eos quos noſſet recipere, vel hoſpitio fouere perſonas prædictas, aut alios eiuſmodi vagabundos, vel perſonatos quoſcunque, de quibus merito ſuſpicio eſſe poteſt, quod tales eiuſdem farinæ ſint, & nefariæ conditionis: vel ſi eiuſmodi perſonas apud ſe fortè tempore dictæ promulgationis, vel poſtea commorantes, non ſtatim ſiſterent coram proximo magiſtratu, ſeu iuſtitiæ præfecto, ſeu quocunque officiali publico, vt ab hoc coram iudice ſiſterentur, examinandi, & pœnas luituri factis ſuis condignas, arbitrio ſuæ Maieſtatis.

Edixit (inquam) tunc ſua Maieſtas, vt qui hæc non præſtarent, reputarentur, & eſtimarentur, ſuſtentatores, fautores, ac patroni eiuſmodi rebellium, & ſeditioſorum hominum, & pro hoc ſuo contemptu pœnas tam acerbas reciperent, quàm vel per leges huius regni, vel per ſuæ Maieſtatis auctoritatem regiam, illis infligi poſſent.

A quo tempore aliquot exempla edita ſunt condignæ punitionis, tùm eorum, qui per contemptum violarunt ſuæ Maieſtatis expreſſum mandatum atque edictum hac de re promulgatum, tùm prædictorum perduellium, nominatim autem Edmundi Campiani Ieſuitæ, Radulphi Scheruini, & Alexandri Brianti ſacer-

dotum

dotum seminaristarum, qui dum secreto & emētito habitu regnum peragrarent, deprehensi tandem, iustè, legitimè, publicè, & ordinatè, accusati, conuicti, cōdemnati, & neci dati sunt, ob diuersa perduellionis crimina, quemadmodum etiam eorum complices, ob similia crimina iustè sunt capitis damnati.

Cæterùm quoniam Maiestas sua intelligit, tùm propter malitiam, & pertinaciam quorundam, tùm propter aliorum affectatam ignorantiam, eos reformationum effectus non subsecutos, quos post promulgationem edicti sui, & exempla prædicta iustitiæ expectabat desiderabatq;. Intelligens præterea quosdam maleuolos proditores literis, atque adeo libris impressis sparsisse in publicum, prædictos proditores, & profligatissimos rebelles, sine causa condemnatos & occisos esse: hæc inquam cum sua Maiestas consideraret, suarum partium putabat esse, omnibus suis subditis bonis atque fidelibus, & generatim omnibus alijs, intra suas ditiones degentibus, (ne in fraudem ab huiusmodi impijs falsis, & periculosis proditoribus atque seductoribus inducantur) notum facere, quod suæ Maiestati, suisq; cōsiliarijs manifestè cōstet, tam per multifarias examinationes, quā per ipsorum varias literas, & confessiones, & manifestas præterea similium seminariorum & Iesuitarum, à Papa missorum coniurationes, quæ in Hybernia tandem in apertam eruperunt rebellionem, finem atque scopum Iesuitarum, seminaristarum, et similium sacerdotum, in hoc regnum & cæteras suæ Maiestatis ditiones missorū, aut imposterum mittendorum ex partibus transmarinis non solum esse ad præparandum animos quorundam suæ Maiestatis subditorum, ex se propensos ad inobedientiā

(quo

(quo aptiores sint ad opem ferendam externis principibus volentibus inuadere regnum) & ad excitandum populum ad rebellionem, sed etiam (quod maxime periculosum est) ad priuandum Maiestatem suam diademate, dignitate, atque adeo vita ipsa, cuius prouida gubernatione, diuino auxilio fauēte, hæc regna fœliciter, & diutissime floruerunt, summa rerum omnium abundantia, pace, atque securitate.

Prauidens etiam magna incommoda, quæ possint vniuerso huic regno, cæterisq́; suæ Maiestatis ditionibus accidere, si hæ coniurationes, earumq́; auctores seuerè nō prohibeātur, puniantur q́; ne vllis post hanc promulgationem relinquatur locus excusationis, prætextu alicuius ignorantiæ, Maiestas sua admonet omnes suos fideles, atque amantes subditos, cæterosq́; qui in suis ditionibus agunt, quatenus prædictos Iesuitas, seminaristas, & sacerdotes, qui in has suas ditiones occultè ad modum iam dictum accedunt, habeant, & existiment ob causas antedictas, vt proditores suæ Maiestatis coronæ, & regni. Decernit præterea eos omnes, qui huiusmodi Iesuitam, seminaristam, aut sacerdotem, post publicationem huius edicti scientes & prudentes recipiēt, adiuuabunt, consolabuntur, fouebunt, aut subleuabunt, tractandos, puniendosq́; vt eos tractari, atq; puniri conuenit, qui sua sponte sunt adiutores, confirmatores, fautores, & defensores perduelliū & reorum criminis læsæ Maiestatis: eosq́; qui scientes aut prudentes habuerint huiusmodi Iesuitam, seminaristam, aut sacerdotem in domo sua aut contubernio tempore huius promulgationis, aut posteà, & non statim dederint operam quam poterunt diligentissimam, vt adducantur ad magistratū

proxi-

proximum seu iustitiæ præfectum, vel ad alium publicum officialem, in carceres coniiciendi, responsuri & pœnas luituri cōdignas factis, secundū leges suæ Maiest. qui inquam hoc nō præstiterint, reputandos existimandos, & tractandos, vt defensores, ac adiutores proditorum; quiq; sciens, & prudens huiusmodi Iesuitam, Seminaristam, vel Sacerdotem, aut vllas eorum machinationes antedictas celabit, æstimabitur & tractabitur, vt reus læsæ Maiestatis.

Vult præterea, & mandat sua Maiestas, ne quispiam subditorum suorum, aliorumúe, qui ei obedientiam præstare tenentur, permittat liberos suos, aut quemuis alium ipsorum curæ aut gubernationi subiectum (exceptis nautis, legitimisq; mercatoribus, & alijs eiusmodi hominibus, qui citra fraudem, erunt agentes, & factores, & ministri legitimorum mercatorum, in negociationibus suis transmarinis) ex regno hoc exire sine speciali suæ Maiestatis licentia prius obtenta, sub pœna indignationis, grauiorisq; animaduersionis huiusmodi transgressoribus, & contemptoribus, secundum legum præscripta infligendæ. Vult præterea, & mandat quatenus illi sui subditi, qui impræsentiarum viuunt, in ijsdem seminarijs & societatibus erectis in regionibus transmarinis, & domum non reuertentur intra spacium trium mensium post huius edicti promulgationem, illi etiam qui post hanc promulgationem sint ad illas partes migraturi, & inter illos numerabuntur, qui degunt in prædictis seminarijs & societatibus, ipso facto habeantur, æstimentur, & reputentur proditores suæ Maiestatis, coronæ, & regni, vtq; omnes illorum defensores, adiutores, fautores,

&

& confortatores, similiter æstimentur, habeantur, & tractentur vt defensores, adiutores, fautores, & confirmatores proditorum, & perduellium. Datum primo die Aprilis, Anno 23. regni nostri.

APOLOGIA GVILIELMI ALANI PRO SACERDOTIBVS SOCIETATIS IESV, & seminariorum alumnis contra edicta Regia.

* * *

PRAEFATIO AVCTORIS.

Quàmuis quod ad crimina nobis obiecta attinet, (ciues in Christo Iesu dilectißimi) testimonium certißimum innocentiæ, & integritatis reddant nobis conscientiæ nostræ, Deusque iustißimus Iudex, non solum in generali illo iudicio, toto inspectante orbe: sed etiam in vniuscuiusque nostrũ obitu, sine vllo vel ordinis, vel conditionis discrimine, causam nostram sit discussurus, studiorum præterea nostrorum, atq; conatuum æquitatem contra aduersarios demonstraturus: Nihilominus tamen, quia ab Apostolo iubemur reddere actiones nostras, non solum Deo, sed etiam hominibus probatas, & ex veteribus, quidam illustris docet magnam eam esse crudelitatem, sic in confidentia propriæ conscientiæ acquiescere, vt famam negligamus, cùm hoc sit æquè necessarium proximis, quam alterum nobis, statuimus diuina gratia, & vestro fauore freti verè, synceréque in conspectu Christi Saluatoris nostri, cum ea interim animi submißione, quam Regiæ Maiestati & superioribus debemus, explicare & defendere conatus & studia nostra, malè quidem ab aduersarijs interpretata, admodum tamen patriæ nostræ charißimæ (si calamitosißimum horum temporum statum intueri velimus) necessaria, quò Augustinus. Intentio auctoris in hac Apologia.

coacti

coacti sumus, vel inuiti, patria relicta, externas regiones peragrare; sperantes hac ratione obtentum iri, vt Deus animos multorum, qui aliter quam oportet facta nostra interpretantur, immutet; & aures Regiæ Maiestatis, Consiliariorumque illustriũ ab auscultatione calumniatorum auertat, suæ quoque indignationis ab afflictis ciuibus manum retrahat, ac deniqué cor regiũ ad consuetam in subditos suos Catholicos misericordiam & clementiam inflectat.

Causa Catholicorũ in Anglia omnium tribunalium sententijs cõfirmatur.

Nec sanè longa opus fuisset Apologia, nec ardua aut ambigua altercatione, si causa nobis agenda esset coram vniuersa Christi Ecclesia, siue antiqua illa, siue moderna: quæ vt olim in similibus causis, sic etiam hoc nostro sæculo, in summis suis Conciliorum, sediumque Apostolicarum tribunalibus, grauissimis illis quidem & legitimis, huic etiam instituto nostro accommodatis, sententiam in fauorem fidei, studiorum, atque laborum, veritatis causa à nobis susceptorum protulit.

Minus etiam in eadem causa difficultatis occurreret, si coràm cæteris Christianorum nationibus disceptandum, standum florentissimarum Rerumpub. iudicio, & in Academijs celeberrimis, viritim disserendum foret; quæ profectò res nostras afflictas solatio, inopiam liberalitate subleuarunt: quin etiã testimonijs luculentissimis, ijsq; honorificis (quæ & posteritas intelliget) studia nostra comprobarunt, labores autem & concertationes scholasticas, veluti nostræ professioni consentientes, & aberrantium animarum reductioni accommodas, egregijs laudibus prosequuti sunt, adeoque nobis laborantibus opem tulerunt.

Nec præsenti negocio, antiquorum illorum, vereque Christianorum Regum conspectum reformidamus; imò nec S. Maiestatis maiores vllos despicimus; quin nullum honorabilium virorum consessum, siue parlamenti, synodi, consistorij, aut alio quouis nomine notentur, refugimus; amplectimur doctorum virorum & Academicorum congregationes, quæ à primis fidei nostræ iactis fundamentis vsque in hodiernum diem perstiterunt, quorum omniũ leges, decreta, definitiones, statuta, scripta, actiones, vita & exitus probant nostra facta & studia, eisque contraria omnia reprobant ac damnant.

Nec dubitare possumus (tametsi veritas, & clara huius causæ nostræ notitia, vt cæterorum soli Deo nota sit) quin posteritas

nostra

nostrâ, vbi sese nonnihil recollegerit ab hac tempestate, & turbine erroris, (nam experientia & monumenta aliarum ætatum docent hæc genera morborum, vt facilè prouincias inuadunt, ita etiam non altas radices agere) nunc tandem paucorum annorum experientia, tædioque erroris affecta, officia & studia nostra vt Deo, & Ecclesiæ Anglicanæ debita atque grata, sit approbatura, quàmuis in principio huius turbinis, plerique sceleris licentia, & rei nouitate pellecti, præcauere noluerint.

Cum itaque vniuersam Christi Ecclesiam nobiscū consentientem habeamus, nationes externas, Britanniæque nostræ incolas omnes, quotquot à iactis fundamentis fidei ibidem vixerunt, vsque ad nostra tempora, & vt confidimus omnes in posterum habituri sumus, profectò defensio nostra tàm Deo quàm hominibus facilis, expedita, grata, vt speramus, & accepta erit.

Vndè difficultas in solo præiudicio, & præsentis conditionis, ac temporis ratione posita videtur: nec mirum sanè, cum auctoritas, vis, timor legum, fauor principis, domestica educatio, plausibilis modus concionandi, & persuasio lucri, commodi, pacis, & voluptatis mutet nonnunquam, imò planè inficit, atque peruertit iudicium interioris hominis, & frequenter actiones externas hominum mundanorum, contra naturalem ipsorū inclinationem à rectæ rationis tramite distorquet: cuius generis (proh dolor) in Anglia nostra plurimi reperiuntur, non modo eorum, qui potestate legum coërcentur, sed eorum etiam, qui præcipui vnius partis fautores, & persecutores alterius videntur. *Catholicæ fidei progressus vnde impediatur.*

Hi enim cum sapientes sint, non possunt esse protestantes 23. annis, id est, multo tempore: sed quia mundo addicti sunt, nec possunt nec volunt priorem suum lapsum, cum damno & dispendio præsentis vitæ, quam æternæ gloriæ præferunt, confiteri; nec mirum, quoniam ingenium & experientia, licet sæpènumero sufficiant ad falsitatem detegendam, non tamen sine gratia Dei, (quam multi, quia habere nolunt, non habent) ad redeundum denuo, & veritatem fidei amplectendam sufficiunt. Et istorum hominum (vt ingenuè quod res est fateamur) exterior assensus difficulter ad actiones nostras comprobandas, quantùmuis euidens sit & manifesta nostra defensio, obtinebitur.

Cæterùm cum spes nostra, & fiducia tota in Deo sit posita, qui manu sua versat corda & facta Regum, & populorū, proq;

 suo

suo arbitratu & sapientia infinita, potest in momento efficaciter tangere, atque adeo inclinare illos ad causæ nostræ æquitatem agnoscendã, quique iam largitus est nobis corda & animas multorum nostrorũ, pro qua re æterna gloria & honor nomini ipsius sanctißimo debetur; audebimus spe magna erecti & gaudio, ora in defensionem causæ nostræ aperire, & cum omni animi submißsione ac obsequio Maiest.. suæ, suisque ministris quibuscunque demonstrare, falsas esse informationes illas, quas inimici quidã Catholicæ Ecclesiæ nuper contra nos & fratres nostros obtulerũt, id quod magno dolore nostro intelleximus, tùm ex edictis promulgatis in mensibus Iulio & Ianuario proximè elapsis, tum alijs etiam signis & rationibus.

Sed ne videremur aliquo modo velle publicæ auctoritati repugnare, aut occasionẽ præbere vlterioris offensæ, maximè hisce temporibus quibus natura sua homines inclinati ad potestatem superiorum & magistratuum cõtemnẽdum ex sectarum præscripto videantur; non sumus ausi hanc nostram defensionem suæ Maiestati, vel Concilio nominatim offerre (quamuis Iustinus martyr, D. Hilarius, & alij sancti patres, idem suis Principibus præstiterint) sed indifferenter & in communi lectoribus proponere, Deum ipsum obtestãtes humillimè genibus in terram fixis, quatenus dignetur suæ Maiest. suorumque consiliariorum honoratißimorum corda ad misericordiam & æquitatem inclinare, vt eã legant & intelligant, hoc enim ab illis profusis lachrymis per Christi Saluatoris nostri mortem & paßionem, perque propriam ipsorum salutem petimus.

* * *

CAPVT I.

CAVSAE EXPLICANTVR CVR *Angli Catholici in externis regionibus viuant, & non in patria sua.*

PRimo loco grauiter accuſamur in edicto regio 15. Iulij, Anno 1580. promulgato, quod in regiones exteras delapſi, patria extorres in natiuo ſolo viuere recuſemus. Ad quod reſpondemus, atque adeò toti orbi denunciamus, id non ab animo malè erga patriam affecto, nec aliena ab eadem mente prouenire, vt abundè teſtantur preces noſtræ quotidianæ, & ſacrificia Deo pro eius ſalute oblata, ſuſpiria, & lachrymæ continuæ, tam publicæ quam priuatæ, officia varia, ſtudia, atque conatus pij, cum vitæ periculo ſuſcepti, ſanguis denique plurimorum, ad Apoſtolorum imitationem, pro bono Reipublicæ, & communi omnium vtilitate profuſus.

Nec ideo in regionibus externis vitam degimus, quod eas ex odio fortè aliquo concepto, vel præiudicio, patriæ præferendas exiſtimemus: licèt & ſuis haud careant commoditatibus, & inſignem nobis pleræque exhibuerint humanitatem (nam vt hoc etiam ad Dei honoré, cuius cauſa multa nobis pręſtita ſunt,

dicamus, fauor & charitas nobis paſsim exhibita ea eſt, vt planè digna ſit cenſenda æterna memoria & gratiarũ actione) huius enim rei in cõſpectu Dei, gemitus noſtri doloris & triſtitiæ pleni, deinde lamentationes, quæ inter noſtros frequẽter audiuntur, teſtes ſunt locupletiſsimi: quod nunc eò libentius aperimus, vt alij etiam durum eſſe, & difficilẽ exilij noſtri tam diuturni ſtatum intelligant; qui licet Chriſtiana mentis tranquillitate & multiplici eorum, beneuolaque apud quos cõmoramur humanitate plurimum leuetur; non tamẽ iis caret difficultatibus ac moleſtiis, quæ exules quoq; in alias vſq; prouincias comitari ſolẽt.

Ardens deſideriũ Catholicorum, iuuandi fratres ſuos in Anglia.

Tu pientiſsimè Domine noſti, quàm frequenter in vnum congreſsi, lamentis nos lachrymiſq; dederimus, id ſolum deplorantes, noſtra tanta eſſe ac talia peccata, vt propter eorum expiationem, vel totam, vel maximam vitæ partem extra patriam chariſsimam tranſigere cogeremur, cui tamen omnia officia & ſtudia vitæ noſtrę merito debentur, cuique omnibus ſuperioribus ſæculis grata fuiſſent proculdubio, & accepta obſequia ea, quæ vna cum vitis noſtris externis hominibus nũc cogimur impendere.

Nec te clementiſsime Domine latet, quàm frequenter & magna animorum contentione tuam Maieſtatem deprecati ſimus, vt cor principis ad reuocãdos nos aliquando in patriam, quacũnque tandem conditione, & ſtatu vitæ pro-

propoſito, inclinare dignareris; quo ibidē vel in paupertate extrema, vel tranſactæ vitæ pœnitētia, afflictis ciuium noſtrorum animabus omnem operam impenderemus: omnibus interim cogitationibus honoris, commoditatū, aut graduum remotis atque ſepoſitis, quæ maiores noſtri regnumq; vniuerſum in eiuſmodi functionibus cōſtitutis conceſsit ac tribuit, quæq; vltro (quod ad nos attinet) libēter ſuis poſſeſſoribus modernis, aut quibuſcunq; aliis Deus permiſerit relinquimus.

Tu præterea noſti, quam meritò ſtatū hūc noſtrum acerbiſsimū deplorauerimus, quòd videlicet inter plurimas nationes externas, quibus templa, Deoq́, ſeruiendi libertas pro more ac arbitratu ſuo, facilè cōcedūtur in Anglia noſtra; id tamē Catholicis denegetur, (qui præcedentibus ſæculis omnia habuerunt, quique pro ſe & poſteris Catholicis ſplendidiſsima tēpla cōſtruxerunt, remq́; Chriſtianā egregiè amplificarūt:) imò quòd nec principū externorum rogatu, nec plurimorum, eorumq́; honeſtate morum illuſtrium ſubditorum gemitibus & lamentis, vel vnus locus in vniuerſo Angliæ regno Catholicis attribuatur, in quo cultui diuino, ſecundū ritum & conſuetudinem ab omnibus aliis principibus Chriſtianis, ſacerdotibus, & populis per vniuerſum terrarum orbem diffuſis, receptam vacent, adduci poteſt. *Solis Catholicis in Anglia negatur religionis libertas.*

Illam conditionis noſtræ miſeriam merito

Catholici cõtra omnia iura diuina & humana coguntur Caluinismũ amplecti.

delemus, quòd cum nec Iudæi, nec Turcæ, nec Pagani, lege diuina, vel naturali, vel iure gentium cogi poſsint, vt relicta ſecta ſua, falſaque opinione,ad aliam ſe, quam nec illi, nec maiores eorum, vlla promiſsione & profeſſione acceperunt, transferant, nos ſoli contra ius diuinum & humanum, atque adeo proteſtantium ipſorum doctrinam, non modo priuemur iis, quæ iure Chriſtiani nominis nobis debentur, ſed etiam cogamur variis modis, iiſque planè violentis, illos ritus & religionem ſuſcipere, cui nec nos, nec parentes vel maiores noſtros, vnquam conſenſiſſe conſtat; imò cui, clariſsimis verbis in baptiſmo, nuncium remiſimus, cum nos adhæſuros religioni, fidei, & cultui Catholicæ Eccleſiæ profeſsi ſimus nulliuſque altarius ſectæ vel opinioni.

Illud etiam plurimùm auget dolorem noſtrum,quòd cum oculos noſtros ad externas regiones & Reſpublic. Germaniam videlicet, Heluetiam,Suetiam,Poloniam, Bœmiam, & alias plures conuertimus, nullum in iis inter tot tamque varias hiſce poſtremis annis ortas ibidem religionis mutationes, ſic ad alterius religionis profeſsionẽ cõpelli videmus, quin poſsit ſi non in hac vel illa ciuitate, regione, Eccleſia aut paræcia, ſaltem in vicina aliqua, iuxta fidei ſuæ conſcientiæque præſcriptum, exercere officia. Nec ſolùm in locis iam dictis, ſed etiam in regnis & prouinciis Turco, Perſæque

ſæque ſubiectis, veteres Chriſtiani liberè ſua religione vti permittuntur.

Prætereà cum ſimiles Catholicorum calamitates ob oculos ponimus, quæ olim ſub Arrianis Imperatoribus, præcipuis huius erroris fautoribus, aliiſque ſectariis, Eccleſiæ illatæ ſunt, videmus eos naturali quadam benignitate inductos fuiſſe, vt eccleſias aliquot, & oratoria in coëmeteriis lociſque contiguis, Catholicorum vſibus aſsignarent. Sic Conſtantius Arrianus Imperator, & Valens Athanaſio & eius ſectatoribus, Alexandriæ locum non denegauit, grauiterque à Deo valens poſteà punitus dicitur, quod idem Catholicis Antiochenis non concederet. Valens etiam minor eandem S. Ambroſio Mediolani obtulit conditionem. Quam ſolam gratiam ſi à Principe noſtra impetrare potuiſſemus, nulla nos regionum fertilitas, aut exterarum ciuitatum luxus, nullus ab extraneis oblatus honor vel dignitas, extra Britanniam tam nobis charam, diu detinere potuiſſet; quin & immunitatis, libertatiſque conſcientiæ obtinendæ cauſa, (vt ante diximus) optauimus frequenter, multos ex noſtris perpetuis addictos carceribus, veluti obſides & vades pacis & obedientiæ perpetuæ, vbique locorum à Catholicis præſtandæ relinquere: quod ſapientiſsimi Maieſtatis ſuæ Conſiliarij, maximè præ oculis habere videntur. Verùm hoc noſtri inter tot

Arriani mitiores Caluiniſtis.

Soc. eccl. hi. lib. 2. ca. 18. & l. 4. c. 12. Nicephor. li. 11. c. 49. 50.

Li. 5. de Baſil. tradend.

vndique sibi impendentes minas, terrores, & supplicia flagitare nō audent, nec qui foris vitam agimus, in hac sinistra & suspitiosa actionum, & studiorum nostrorum interpretatione, vel desiderio attentare in animū inducim⁹.

Hinc certè constat publicorum locorū, pro antiquæ religionis exercitio, cōcessum vsum, ingentem allaturum fuisse domesticis lætitiā, iis verò, qui foris agunt Catholicis, redeundi oportunitatem. Nam vtriq; hoc veluti summū accepissent beneficium, si hisce afflictis tēporibus, permissum & indultū fuisset, sacramenta (quibus destituti homines, necesse in ęternū pereant) vel in domibus suis priuatis, imò in ipsis carceribus secretissimè, sine alicuius mortalis offensione percipere, quemadmodum & Apostoli olim, & Christi confessores frequenter in initio nascentis ecclesiæ factitasse legimus, & vt suo tempore vsurpatum fuisse Cyprianus refert, nec non Athanasius ipse cum Catholicis Antiochenis idem fecisse commemoratur.

Epist. 5. Nicephor. li. 9. cap. 23.

Iam verò ab hisce exercitiis, multa Catholicorum millia, imò maxima pars Angliæ, rigore legum, diligenti ciuilis magistratus inquisitione, vigilantiq; cum ministrorum, tùm exploratorum continua obseruatione coërciti, domibus suis frequenter etiam pulsi, bonis & fortunis spoliati, in omnib⁹ suis officiis & negotiis veluti abiecti, & prostrati, perpetuo mœrore & tristitia consumuntur ac tabescunt.

Summa calamitas Catholicorum.

Nec

Nec ob id solum miseri nostri sunt censendi, quod his omnibus præsidiis salutarib⁹ sint destituti, sed multò magis, quòd illa præstare cogantur, quæ certissimam secum adferant damnationem. In quo rerum statu, res sanè digna lachrymis est considerare, qua ratione, cōscientiæ bonorum omnium, qui in Anglia degunt, oppressæ & afflictæ, suspiriis & singultibus continuis, dolorem inde perceptum contestantur, cùm ad hæreticorum sacramenta frequentanda, officia diuina, & conciones, aliaque præstanda & obeunda munera inuiti etiam pertrahuntur: cumq́; (quod maximum est) impellantur, non solùm agnoscere, sed etiā iureiurando confirmare supremā potestatem Regiæ Maiestatis in spirituali gubernatione; quæ profectò res omnino est improbabilis, irrationalis, contra hominis naturam & facultatem. Attamē eius iurisiurandi formula, sic est in statuto concepta, sicq́ue à Catholicis exigitur: vt qui iuramentum prę̄stant, cogātur per sacra Christi Euangelia, (quicquid tandem in corde sentiant) testari se conscientiæ pondere agnoscere illud, quod nullus vnquā, cuiuscunque ordinis vel sectæ vir eruditus existimauit verum esse, & quod aduersarij ipsi omnes Catholicos in corde damnare non ignorant: imò quod ipsi iuramenti auctores, aut dānosum iudicarunt, aut valdè periculosum, eo quòd se speciali quadā cautione ab huiusmodi iuramento præstando immunes reddiderint.

Catholici coguntur adire templa hæreticorum.

Coguntur iurare Reginā esse caput Ecclesiæ, quod ipsi auctores legis non faciunt.

Notent hoc catholici, qui nondum habent Caluinistarum tyrānidem perspectam.

derint. Dum verò illud exigunt ab omnibus ferè magistratibus, & officialibus Reipublicæ, ab omnib⁹ etiam iis, qui in Academiis ad gradus scholasticos promouentur, & per vniuersum regnum dispersis, maximè verò quos suspicātur putare iuramentum hoc esse falsum, & illicitum, nihil aliud quam scientes & prudentes ad crudelissimos mētis angores, remorsum conscientiæ, & extremam desperationem homines adigunt.

Quod si Maiestas sua cognosceret, nūquam profectò pro ingenita clemētia, in gratiā tituli à nullo vnquam rege (nedum Regina) Christiano vel Ethnico, Catholico vel hæretico, vsurpati, in Anglia, aut vlla alia externa prouincia, pateretur populum sibi subiectum, fidelē alioquin & afflictum, adeo grauiter animo cruciari: sed dubio procul impositæ calamitatis misereretur, quò & ipsa tandem misericordiam in supremo vitæ die consequatur: quam quò commodius propter auctoritatem suam præstare potest in hac vita, tantò magis si eam negligat, eius indigebit in futura. Vbi nō modò rationem, pro iis quæ eius scitu, ac mandato commissa sunt, reddet: sed etiam pro iis, quę eius auctoritate, atque nomine, tametsi nunquam fuerit eorum conscia, geruntur; licèt Maiestatem suam omnium calamitatum à nostris perpessarum planè insciam speramus. Et sanè Reges terrę in tremēdo illo iudicij die, administrati regni rationes amplas satis & intrica-

Catholici putant Reginā esse insciam harum calamitatum.

trica-

tricatas perſpicient, tametſi gubernationi ſpirituali ſeſe non immiſcuerint.

Iam verò vt paucis perſtringam, quæ paulò fuſius ante explicaui, dilectiſsimi ciues, vel potius, tu princeps ampliſsima (ſi liceat nobis tuam Maieſtatem ac Celſitudinem compellare, vel ſi Deus hanc noſtram qualemcunq; declarationem in manus ſereniſsimę ſuæ Maieſt. peruenire, permiſerit) cauſę, cur relicta patria ad exteras regiones confugerimus; & ab illo loco, in quo nati & renati ſumus in Chriſto, cuique omni officiorum genere ſubuenire, imò vitam mortemque impendere non recuſamus, (modo ſimilia nobis ab illo, qualia veri filij à parentibus expectare ſolent, liceat) tanto tempore abſuerimus, cauſæ inquam ſunt vniuerſalis ſanctiſsimi ſacrificij, & ſacramentorum Catholico ritu adminiſtratorum defectio; ſine quibus, non ſecùs atque corpus ſuo carens nutrimento, anima pereat neceſſe eſt. Deindè hominum Caluinianorum crudelis illa & barbara importunitas, qua ad officia, vt vocant, diuina religioni & fidei noſtrę contraria, cum æterna animarum damnatione compellimur; iuramentũ hoc etiam intollerabile, Deo, Eccleſiæ, Maieſtatis ſuę honori, & omniũ bonorũ cõſcientiis repugnans. His quotidiana pericula, indignationes, perpetuas vexationes, terrores, incarcerationes, bonorum expilationes, odia, quæ Catholici ſufferre coguntur adiungimus: deniq; cõuicia & blaſphemias in ſacra-

Cauſæ cur Catholici in exteris regionib' viuũt.

Sacramẽtorũ defectio.

Crudelitas.

Iuramentũ.
Pericula.
Vexationes.
Terrores.
incarceratio.
Bonorum expilatio.
Odia.
Conuicia.
Blaſphemiæ.

ſacramenta Chriſti, ſanctos, miniſtroſque eius, & ſanctitates omnes: quæ vel inuitis in patria frequenter contingeret audire, & compreſſo labro ad tantam blaſphemiam & impietatem nos tacere cogi.

Catholici profugi non ſunt.

Profugi igitur, vt inhumaniter aliquando, & inciuiliter à nonnullis appellamur haberi nolumus, nec patriam deſerere compulſi ſumus, quaſi factionis alicui⁹ inter familias nobiles hortatores, vel criminum aut inobediētiæ contra principem & Rempub. rei, nec ob vitæ infamiam aut turpitudinem, nec ob animi auerſionem à præſenti Reip. ciuilis ſtatu, & politiæ gubernatione, aut quòd nobis miniſtri Maieſt. ſuæ diſpliceant; quorum perſonas, prudentiam, moderationē, & dotes multifarias in omnibus, & ex animo veneramur: iis tamen, quæ de religione in controuerſiam vocantur, exceptis; in quibus ſi eorum conſiliis, Eccleſiæ Catholicæ ipſiusq; ſpóſæ Chriſti iudicium præferamus, nihil inde viris prudētibus offenſionis accidere poteſt.

Status Reip. Anglicanæ [illegible] *iſsimus ſi hæreſi non eſſet cōtaminatus.*

Agnoſcimus prætereà Maieſt. ſuæ regnū, & illorum gubernandi rationem, futuram fuiſſe, & gloria & laudis ſplēdore apud exteras nationes illuſtrem, fœlicem prætereà & maximè ſecuram domeſticis, ſi fatali hac mutatæ religionis calamitate (vt ita prouidam Dei iuſtitiam peccata noſtra punientē appellare liceat) contaminata non fuiſſet. Quæ cum non poſſint (vt iam antea declarauimus) cum Chriſtia-

ſti hominis & Catholici religione ac conſcientia, cum mentis libertate, cum ſecuritate corporis conſiſtere, coacti fuimus patriam, parentes, amicos, & quęcunque alia, quæ vel ipſo iure naturę nobis ibidem debentur, relinquere, idq́; exempla Chriſti, Apoſtolorum, Athanaſij, Hilarij aliorumq́ue maiorum noſtrorũ, in ſimilibus perſequutionibus ſequuti.

Hinc viri quidam, bonæ alioquin æſtimationis, & non infimæ auctoritatis in Anglia, cum in regiones has, in quibus moramur, ob negotia publica amandati eſſent, magna nos affecerunt iniuria, ſpargentes in publicũ apud exteros, qui tantam noſtrorum multitudinẽ in alienis prouinciis degere admirabãtur, Regiam Maieſt. plurimum, vt omnes in patriam redeant, deſiderare: neminemq́ue eorum, ſi quietum alioquin & ſubditum fidelem ſe pręberet, perturbatum aut moleſtatum iri conſcientiæ cauſa.

Spargũt aduerſarij rumores apud exteros, Catholicos poſſe frui libertate conſciẽtiæ in Anglia.

Ex quo falſo rumore factum eſt, vt multi extranei nos in Anglia exercere religionẽ Catholicam poſſe, conſcientiarumq́ue libertate gaudere, omnino ſint arbitrati; quaſi ab omni inductione & impulſione violenta ad doctrinam, Deiq́ue cultum profeſsioni noſtræ contrarium, immunes. Quam gratiam vt communem omnibus Catholicis Angliæ, vtinam vitæ noſtræ diſpendio, ſi ita ferret voluntas Dei, cõparare liceret; cum profectò hæc vita grata nobis aut iucunda videri non poſsit, niſi

Maie-

Maiest. suæ, patriæque dulcissime seruitio eam impendere, vbi hoc diuino numini placuerit, & illis mentem & gratiam idem petendi vel admittendi largitum fuerit, nobis contingat.

CAPVT II.

CAVSAE CVR CATHOLICI ANGLI subinde Romam proficiscantur, ibiq; in aula Pontificis maximi morentur.

Exploratores & accusatores Catholicorum.

IVuenes quidam perditi & fugitiui à dominis, cum in his regionibus, in variis fraudibus, literis adulterãdis, & apertis furtis deprehensi essent (per quod genus hominum Athanasius & præcipui Catholici tempore Arrianæ hæresis, insigniter fuerunt afflicti) adiunxerunt sibi alios eiusdem farinę & conditionis homines, qui se aliquando secretò, hominum simul viuentium societatibus, qualis nostra est, insinuarent, vt hominum mores & conuersationem, eosdem postea aliis prodituri, explorarent; cuiusmodi vulgò exploratores, à nobis autem iuxta scripturæ phrasim falsi fratres dici possunt, multa mala iam breui, non solum nobis, quos spe impunitatis & lucri proditoriè infamarunt, sed etiam quibusdam honoratis consiliariis intulerunt, qui huiusmodi homines, non esse pla-

se planè indignos, quibus crederetur & aures præberentur, existimarunt, idque contra viros (vt minimum dicam) fideles & honestos, dignosque, qui multis præferrentur, & quibus reipublicę cura committeretur: quod ad maiorem Catholicorum in vniuerso Angliæ regno commorantium afflictionem accidisse credendum est, qui his elapsis mensibus per istos perditos iuuenes, & æqualis sortis homines tantam experti sunt persecutionem quantam nunquam anteà.

Quæ sanè res nobis absentibus dolorem ingerit ineffabilem, cum audimus charissimos & innocentissimos ciues nostros, tam sæua tempestate conuelli, & ob nostra errata, eaque non vera, sed fictitia & falsa, tam acriter castigari; studia enim nostra, & conatus pro conuertenda patria, ciuibusque Ecclesiæ Catholicæ reconciliandis, susceptos, vt officia & sacerdotum verè Christianorum munera, excipi volumus, quæ nos vsque ad mortem obituros libenter profitemur, & omnibus etiā neruis elaboraturos, vt ciues nostri ac fidei cōmilitones ad ęternam salutem perducantur.

Quod ergò attinet ad iter, à quibusdam ex nostris Romam hoc anno elapso susceptum, cuius etiam grauiter accusamur: qui princeps fuit & dux illius itineris, se in toto illo itinere nec rebellibus, nec perduellibus, nec vllis aliis contra Reginam & regnum quidpiam machinantibus coniunctū fuisse protestatur, nec

Causa explicatur cur quidam Angli Romam sint profecti. An. 1580.

nec proditoriè se conatũ fuisse, aut laborasse in vllo principe vel priuato ad arma patrię inferenda concitando.

Fingunt aduersarij fœd⁹ inter principes de Anglia inuadēda.

Deum prætereà testatur, animæque suæ salutem sempiternam, se toto illo tempore, quo in aula summi Pontificis commoratus est, nec sciuisse, nec vidisse, nec audiuisse quidquam de articulis confœderationis inter summum Pontificem, Regem Hispaniarum, & aliorum principum de regno Angliæ inuadendo, quorum mentio in edicto regio mense Iulio promulgato facta est. Affirmat etiam eadē interposita religione, se nũquã vt huiusmodi schedulæ publicarentur consilium dedisse, quàmuis tunc tẽporis, imò ipso die quo aliquot ex illis datæ dicuntur, Romę cõmoraretur, quasque ille postea vidit, cum iam toti orbi communes essent.

Caluinistæ si aliquid aduersi patiuntur foris, statim puniunt Catholicos domi.

Certus etiam est nullum Catholicum Anglum, aut voluisse, aut eius rei auctorem esse potuisse; imò verò, nec vllum principem, vel ministrum ipsorum, qui confœderati habentur, eius rei conscium esse putat; cum nec sapientia in eo, nec prudẽs cautio foret, (si quid illis ꝓpositũ fuisset, queadmodũ nos credim⁹ nõ accidisse) huiusmodi libellos in vulg⁹ spargere, quo regnum veluti admonitum confœderationis, sibi maturè prospiceret; maximè cum toti orbi innotescat aduersarios nostros hoc habere pro more, vt quotiescunq; aliquid aduersi patiantur foris, statim à Catholicis domi

domi pœnas ſumāt, quaſi egregiè vlti iniurias ſuas: vt vel hinc etiam pateat quāta ſit Catholicorum noſtrorum calamitas.

Nec alienum à verò videri debet id, quod quidam præcipui principū huius fictæ & cōmemoratę confæderationis ſectatores reſponderunt, Proteſtātes nimirùm ipſos, qui huiuſmodi mendaciis & machinationibus vanis aſſueuerunt, (cuius rei magno ſuo malo Frácia, Belgium & Scotia teſtes ſunt locupletes) hanc confœderationē excogitaſſe, & deindè in publicum ſparſiſſe, quo facilius Regiā Maieſtatē, à ſolita benignitate & miſericordia, qua hactenus in Catholicos vſa eſt, ad rigorem illum iuſtitiæ, quē in edictis ſuis minatur, inflecterent.

Quomodocunque vero res illa habet, & à quibuſcunq; excogitata fuerit; Chriſtus Deus nouit optimè iter noſtrum nō ea de cauſa Romam verſus inſtitutū fuiſſe, vt vel huiuſmodi confœderationem moliremur, aut ſimilem procuraremus factionem, vel vllam proditionem, conſiliumue in patriam machinaremur, ſed multò magis pro eius honore ac fortuna; tum etiam pro neceſſaria ciuium ſociorumq; qui & ſtudiorum noſtrorū & exilij ſunt participes, ſuſtentatione: quemadmodum nō dubitamus alios Anglos ad aliorum principum aulas ob eandem cauſam proficiſci, quàmuis non ita certò de aliorum actionibus atque de noſtris ſtatuere aut definire quidpiam poſſimus.

Nec hoc cuiquam mirum videri debet; nã cum patria partim ex timore, partim animorũ alienatione, necessaria nobis ad vitæ sustentationem non suppeditet, & ratio & natura nos vrgent quærere auxilium ab illis maximè patronis & principibus, qui olim maioribus nostris in simili angustia cõstitutis succurrerũt; illa enim cõsuetudo est, & humanitas regum, nationũq; exterarũ, vt facilè ad fauendũ, auxiliandũ, & succurrendũ externis, maximè verò si idem cũ miseria & aduersa fortuna, ob fidẽ & religionẽ sibi cũ illis cõmunẽ, cõflictentur inclinari; quę causa omniũ potissima cẽsenda est, ob quã homo mortalis vel agere aliquid, vel pati debeat.

Nec sane video quò nos, qui Ecclesiastici sumus, & in scholis educati, potius auxilij tum animi tum corporis causa confugeremus, quam ad caput, aut (vt Hierony. loquitur) ad securissimũ portũ Catholicæ cõmunionis, ad petram refugij in doctrinis dubiis, & tẽporibus periculosis, ad primũ pastorẽ & episcopũ animarũ nostrarũ, ad vicariũ Christi generalẽ, extra cuius ouilis & familiæ septa, nullũ exiliũ potest nos extrahere: ad illũ, qui ex officio & vnctione recepit charismata charitatis, misericordiæ, pietatis & cõpassionis: ad illũ, qui nullũ Christianũ nec domesticũ fidei ducit extraneum, cuius ciuitas sedes est, & quasi domus natiua omniũ verè fideliũ, & exemplar omnis Episcopalis dignitatis, & hospitalitatis: ad illum, cuius prædecessores

Hier. ep. 61.

Ad Romanũ Pontificẽ vt ad communẽ parẽtem omnes afflicti Catholici cõfugerunt semper.

Beda. lib. 1. hist. Aug.

decessores tradiderunt nobis fidẽ primùm tẽpore Britannorũ, deinde restituerunt temporibus Anglorũ, vindicarunt nos à Paganismo, Arianismo, Pelagianismo, & Zuinglianismo: receperunt frequenter hospicio, & fouerunt sanctos Episcopos & Sacerdotes Anglicæ nationis, tam in prosperitate, quam in persecutione & afflictione ipsorum: quique denuò receperũt à principibus nostris, prælatis, & populis omnia officia & obsequia honoris & gratitudinis, multis centenis annis respondentia amori suo, tunc vel maximè, quando regna & prouinciæ ipsorum floruerunt gloria & fœlicitate, & horrori fuerunt inimicis suis, Dei & Ecclesiæ; inter quos Maiestatis suæ parens ob insignia sua contra Lutherum edita scripta, & alia præclara facta, gloriosum illum & æternum titulum defensoris fidei adeptus est: ad illum, à cuius prędecessoribus, clarissimi quique & doctissimi patres auxilium petiuerunt, solatium, & cõsiliũ in angustiis, vt Cyprian⁹ à Cornelio & Stephano, Athanasius à Iulio & Marco, Chrysostomus & Augustinus ab Innocentio, Basilius à Liberio, Felice, & aliis Episcopis Italiæ: Hieronymus & Miletius à Damaso, Theodoretus à Leone magno, & reliqui omnes ab aliis sanctis Pontificibus, prout tempus & necessitas postulabat: Ad illum, cuius sedes, vt refert Eusebius ex Dionysio Corinthiorum Episcopo semper misit subsi- *Li. 4. c. 22. hist. Eccles.*

diam ad Christianos afflictos & condemnatos metallis, omnesque Christianos ad se venientes non secus ac parens filios fouit atque sustẽtauit; ad illum qui vt his omnibus ritè succedit in cathedra, doctrina, & dignitate, sic sanè nullis ex superioribus inferior est, multos antecedit, & maximè D. Gregorium magnũ, apostolum patriæ nostræ omni charitate, hospitalitate, Zelo, animi teneritudine, & erga desolatos affectione, præcipue verò si nostræ nationis sint homines, referre videtur: pro cuius spirituali calamitate huius libri auctor illum profuse lachrymantem vidit, asserentemque audiuit illius sanctæ sedis bona omnia & fortunas, quorum dispensatio penes ipsum erat, pauperibus, afflictis, & domesticis fidei designata esse.

Gregorij 13. erga Angliã charitas.

Postremò quò maiori fidutia freti, confugere potuimus, quã ad ipsum, cuius singulari benignitate tot Patriarchæ, Episcopi, docti, nobiles, & Christiani omnis sexus, ac cõditionis, Angli, Scoti, Hyberni, Germani, Hungari, Syri, Armeni, Cypri, & plurimi alij tyrannide Turcica oppressi, aut quacunque alia ratione Christi causa bonis exuti & afflicti, hactenus refocillati sunt seu recreati, & in posterum eãdem expectabunt sentientque benignitatem.

Si verò particulatim, quas ob causas aliqui nostrum nuper ad vrbem sese contulerint interrogemur: vt tollamus aut saltem minuamus quãtum in nobis erit, suspicionem istam &

& inanem hominum zelotypiam, respondemus in fide & veritate, aliam causam non fuisse, quam vt pro perpetua collegij istius aut seminarij, quod Pont. Max. non multò ante Romæ in loco domus hospitalis, pro natione nostra suscitauerat, vt ita loquar, fundatione & confirmatione laboraremus; quod sanè huic tempori accommodum, & patriæ vtilius multo futurum, quàm antea, speratur, qua in re summus Pontifex multa tunc temporis, ex proprio ærario Collegio donauit, & multo plura postea ad cẽsus antiquos adiecit, deniq; in mense Ianuario proximè elapso plene fundauit, & quod susceperat ad exitum Deo fauente perduxit. Hæc vna causa erat, cur Romam itum est.

Sum. Pontifex fundauit Collegium Anglicanum Romæ.

Altera erat, vt gubernatores Collegij Romani & Remensis à se mutuò iuuarẽtur in regimine, disciplina, & educatione maximè nostrorum hominum ingeniis accommodata, & vt tollerentur seu potius succiderentur omnes perturbationes, quibus iuniores, & studiosorum sodalitia, præcipuè in exilio & miseria viuentium sunt obnoxia. Nec sanè est quod pœniteat nos laboris, quin imò maximas Deo gratias debemus, qui hoc tam pium nobis studium, & tam vtiles labores suggesit, quandoquidem commune bonum & perpetuum patriæ nostræ honorem concernunt, quæ hac ratione plurimos semper insignes & pręclaros habebit viros, in primaria fidei sede institutos

& edu-

& educatos, imò in ipſo fonte Chriſtianitatis noſtræ, quò quicquid doctum eſt, quicquid prudentia, virtute, & morum probitate præſtans in nobiliſsimis vniuerſi orbis Academiis, monaſteriis, ſocietatibus, & Collegiis, reuocatur; & veluti ad perpetuam omnis doctrinæ & prudentiæ mercaturam confluit.

Præfat. li. 2. com. in ep. ad Gal. Caluin. Vnde Hieronymus illam ſedem locum maximæ fidei & deuotionis appellat, & aduerſarius ipſe Caluinus eò hactenus ſemper fuiſſe concurſum fatetur, quòd ſapientiſsmi & doctiſsimi orbis viri ibidem morarentur, & perpetuus à principibus & populo Chriſtiano ob conſcientiæ, religionis, & rerum ſpiritalium negotia, congreſſus fieret: quòd etiam videre & admirari ibi liceat promiſſionem prouidentiamque diuinam in continua ſtatus & regiminis eiuſdem conſeruatione, tam in afflictis rebus quam proſperis, tam in abundantia quam paupertate, tam in morum integritate quam in vitæ corruptione & turpitudine, fruſtrà circumlatrantibus Hæreticis, vt ait Augu- *De vtil. cre. cap. 17.* ſtinus.

Quis non miretur Arrianos, Macedonianos, Pelagianos, Donatiſtas, Neſtorianos, & omnes alios Sectarios, qui olim hanc ſedem impugnarunt, cum ſummo dedecore & ſui infamia ſepultos eſſe? quis non laudet & ſuſpiciat Dei bonitatem, ſi noſtræ tempeſtatis Proteſtantes, Anabaptiſtas, Puritanos, Trinita-

nita-

nitarios, & infinitas alias cuiuſcunque tandem coloris ac fraudis vulpes (quæ paſtori obgannire ſolent, quò gregem tandem improuidum inuadant, quemadmodum D. Cyprianus ſcribit,) quotidiè deficere, propriamque malitiam & ſtultitiam prodere? quis etiam non obſtupeſcat, dum mente percurrit omnia quotquot fuerunt imperia, regna, & Reſpublicas, temporum viciſsitudine aut penitus defeciſſe, aut penitus immutata eſſe; hanc contrà ſedem videat immobilem perſtitiſſe, & adhuc æquè firmam & florentem in ſummis hiſce rerum perturbationibus, populorumque defectionibus conſiſtere. *Epiſt. 55. num. 3.*

Hæc & huiuſmodi alia egregia experimenta cum innumeris exemplis virtutis & pietatis, dabit hæc Romana inſtitutio ciuibus & popularibus noſtris, ſi à celeberrimi doctoribus, & prestantiſsimis iuuentutis gubernatoribus, qui vel hac noſtra ſunt ætate, vel aliquot antè ſæculis extiterunt, ſe inſtrui patiantur: quos ſi non vidiſſent iuuenes noſtri, ſuſpexiſſent fortè magiſtellos ſuos domeſticos, omnis erroris & ignorantiæ auctores. Vt ergo hæc obſequia Reipublicæ Anglicanæ præſtaremus, ſuſcepimus iter illud Romanum, cuius rei cauſa, nihil dubitamus quin ſi redierit Britannia ad fidem Catholicam, non minores nobis reddet gratias, quàm modò calumnias ob noſtrum amorem & laborem ſtruit. *Collegij Anglicani moderatores Romæ ſunt patres ſocietatis Ieſu.*

Tertia denique causa Romani itineris fuit, vt à summo Pontifice augmentum menstruæ prouisionis & eleemosynæ alterius collegij Remensis impetraremus, eò quod prior numero studiosorum,& necessitatibus quotidiè accrescentibus, non sufficeret: quam petitionē nostram Pont. Max. ob incomparabilē erga nostram nationem amorem, benignè audiuit. Deum itaque testamur hęc fuisse consilia Romæ, hæc studia, atq; molitiones, has proditiones nostras, hæc scelera, quæ Romæ in perniciē patriæ nostrę machinati esse perhibemur.

CAPVT III.

CAVSAE CVR SEMINARIA SIVE Collegia à summo Pontifice sunt pro Anglis instituta Romæ & Remis.

Qvod ad horum seminariorum instituta, & quæ in iis seruatur viuēdi rationem attinet, si aliū sibi finem scopūmque, quàm nos, Pontifex. Max. præfixit, is certè nobis ignotus est, cum nemo nostrum adeò curiosus, ne dicam, arrogās in hoc negocio esse debeat, vt velit, aut possit arcana eius consilia diligentius scrutari, quā ipsius prudentiæ nobis sponte cōmunicare placuêrit.

Nec sanè quisquam iure possit Pōtificis facta aliter interpretari, quam cōueniat summæ tanti viri amplitudini, & excellentissimo dignita-

gnitatis ordini, voluntati, ſtudioque in patriá noſtram, vt res ipſa docet propenſiſsimis, præclaris eius virtutibus, rei demum & vſui per ſe teſtatiſsimis.

Initium Seminarij Remenſis eiusq; finis & inſtitutum.

Hoc vnum cõſtat Anglos illos, qui in Academia Duacenſi, An. 1568. conuenerunt, ſeſeque in diſciplinam cõmunem, ad normam Collegij inſtitutam ſub vno Præſide viuendi tradiderunt (quorum etiam aliquot poſt annis, vbi probata virtus & diligentia eorum innotuiſſet, ſingulari Dei bonitate S. Pontifex curam ſuſcepit, & menſtruam præterea educationé iiſdem liberaliter ſuppeditauit.) hunc ſibi laborum ſuorum, & congregationis ob oculos poſuiſſe finẽ, primùm quidé vt cuiuſcunque conditionis iuuentutem, quæ tunc religionis cauſa varias Belgij vrbes incolebat, à libero illo & vago ſtudendi genere, ad methodum rationemque communem, & eá quidem magis exactam, ad publica etiam exercitia, quæ cuncta ſuperiorum potius deſignatione, quam propriæ voluntatis arbitrio perſequenda forent, adduceret: quò nimirùm hac ratione ad patriam iuuandam inſtructiores cum diuinæ bonitati illos redire viſum eſſet, ablegari poſſent.

Deinde verò cum timerent tempus illud diuinæ vltioni tributum, tam fore diuturnũ, vt quos Anglia nunc domi, vel foris, alit viros eruditos, ac verè Catholicos, vel conſumeret ætas, vel vinculorum ſqualores, aliæque miſe-

riæ conficerent, poſteritati conſulendum ac proſpiciẽdum arbitrati ſunt, eamq́; rationem ineundam, qua ſemen perpetuum Catholicorum, maximè ſacerdotũ iiſdem in locis ſpargeretur & conſeruaretur: nihil dubitãtes tandem aliquando datum iri tempus & opportunitatem, aut citius aut ſerius, reſtituendi religionẽ; cum nulla vnquam hæreticorum ſecta, vel placere diu, vel ſine mutatione aliqua perſiſtere, & ad poſteros deriuari potuerit, quod vna Arrianorum hæreſis, patrona ac fautrix omnium errorum dilucidè comprobauit: quæ vt orbem aliquot centenis annis obſedit & perturbauit, ſic mutauit loca, lucida habuit interualla, tranquillitatem ſubinde & pacem Epiſcopis, Sacerdotibus, & reliquis Chriſti fidelib9, pro vario imperatorum in ſectam ſtudio, & ad clementiam ſiue rigorem propenſione, conceſsit.

Nulla hæreſis diu perſtitit.

Quod ſanè à ſingulari Dei prouidentia, & cura quam erga Eccleſiam ſuam, fidemq́; Catholicam gerit prouenisse, manifeſtum eſt; quam nulla vnquam hæreſis aut potuit hactenus, aut in poſterum vlla vi ac humana prudẽtia excludere poſſe credẽdum eſt: nemo enim delet de cœlo conſtitutionem Dei, (inquit Auguſt. Epiſt. 162.) nemo delet de terra Eccleſiam Dei.

Enimuero, quò ad hoc inſtitutũ homines applicarẽt aptiores, aduerſariorumq́; curſum in pari ratione retardarent, ſelectam iuuentutem

tutem,& optimis ingeniis præſtantem ex Anglia ad hoc ſuum Collegium elicere ſtatuerunt, eamque potiſsimum quam vel in religionem Catholicam propenſo eſſe animo, vel exactiorem educationem, quàm hoc noſtrum ſeculum in Oxonienſi, Cantabrigienſiq; Academia tradi experitur, requirere animaduerterant: cum ibidem propter ſectæ Caluinianę mollitiem nulli facultati, ſiue prophanæ ſiue ſacræ, diligentius inuigiletur, imò ne cogitatio ſtudiorum plurimorũq; adoleſcentum mẽtem ſubeat.

Quin etiam, id plurimum, vt ad noſtras pleriq; partes concederent effecit, ne contra religionẽ, ſupremas Eccleſiæ partes Reginæ tribuere cogerentur: quæ res non Catholicorum animos modò, ſed plurimorum etiam aduerſæ partis conſcientiam angit, ac ſtimulat: imò indignisſimè tulerunt, ſe ad Caluinianæ religionis miniſteria, concionatorumque officia quædam obeunda (quod plurimis in Collegiis frequentiſsimum ac vſitatum eſt) cogendos, cum ille dignitatis gradus, apud ipſos etiam Caluiniſtas deſpicatui ducatur, & apud alios in maxima ſit contemptione; cuius rei diligens animaduerſio, viros nobis plurimos, eoſque prȩclaros, & ante huiuſmodi munera ſuſcepta, & poſt eorundem adminiſtrationem, donauit.

Miniſterium Caluini[...] ab omnibus contemni[...]

Nec remiſſum calcar addidit mens cupida vȩri, cum enim plerique dubitarent (nec

enim

enim in tãto negotio sibi solum suisque fidẽdum putabant,) penes quos veræ religionis integritas esse posſit, num eam teneant Caluiniani, an potius Catholici? Huius certè rei experimentum cum domi nullum habere possent, quod ibi vna potiſsimum religio iniuria temporis, & Principis potentia vigeat, alibi vt in hoc videlicet Anglorum Collegio, in prouincia adeo Anglis finitima, nuper tunc excitato, sine magno labore & sumptu, hanc oportunitatem sibi quærendam existimarũt. Quam etiam leuiter prætermittere nefas esse putarunt, in tanto præcipuè negotio: quod & itinera, peregrinationisque labores merito à nobis efflagitare potest; vt & ipse Augu. testatur: Id ipsum vero multos, vt ad nos se reciperẽt, incitauit; quo facto, & illorum desiderio abunde fieri satis, & eosdem postmodum clariſsimum veritatis lumen perspicere & admirari contigit.

L. de vtilitate credẽdi. cap. 7.

Ex scholis præterea triuialibus, quæ per vniuersam Angliam plurimæ reperiũtur, multi iuuenes adolescentesque ad nos accesserunt, & summa industria, in Catholicorum Collegiis hic educati & literis imbuti, non minus quam alii ad patriæ negociis inseruiendũ apti inueniuntur. Reliqui verò in Academiis Anglicanis instituti, facilè dum hic apud nos degunt, ex comparatione colligunt, intelligũtq; magnam corruptionem vitæ ac morum in iisdẽ, cum præcipuè in dies magis ac magis scelera,

lera, & effrena libertas, comites huius nouæ doctrinæ ſeſe prodant. Quam doctrinam quicunque conatur corrigere, noſtra experientia diſcat, excuſationis loco adferri conſuetudinem & delectationem conceptam in peccato, verecundiam & tędium confitendi, vitamque in melius emendandi: quibus curatis nulla reſtat difficultas.

Cur aliqui difficulter redeant ad Catholicam Ecclesiam.

Hi adoleſcentes, maximè verò nobilium virorum filij, vehementer (Deo ſit laus & gloria, qui vel hinc nobis meliorum temporum ſpem videtur prebere) erga fidem Catholicam ſunt affecti, multique eorum inſciis, imò frequenter inuitis parentibus, non ſine vitæ periculo, ad nos audent accedere: qui quidem parentes, quàmuis cuperent filios ſuos melius inſtitui, quam fieri poſsit domi, timore tamē offenſionis, quam ſe apud mūdi aſſeclas incurrere arbitrantur, (cuique ipſi magis quam filij obnoxij ſint) recuſant perſæpè illos ſuſtentare, inani metu ſuperante aliquando naturalem eorum affectionem. Sed Deus interim chariſsimorum pignorum curā ſuſcipit, eoſq; hîc conſeruat, patriæ & parentibus ſuo tempore reſtituendos.

Parentes coguntur proprios deſerere liberos.

Quoniam verò vnum Collegium tantæ multitudini ſufficere non potuit, & hoc quod in Belgio, vel Gallia eſt, variis perturbationibus, ob iniquas aduerſariorum machinationes obnoxium, vt experiētia nos docuit, cum Duaco migraremus, quàmuis Catholicus hono-

Cauſa inſtitutionis ſeminarij Romani.

nora-

honoratusq; magistratus per literas suas instā-ter nos postea reuocarit: Deus (quæ sua erga nos bonitas est) summi Pōtificis animū permouit, vt aliud collegiū Romæ, qui locus ab huiusmodi periculis immunis videbatur, erigeret, quò hæc duo collegia tanquā refertissima haberentur ecclesiæ Anglicanæ seminaria, simulq; operas suas conferrent ad eandem subleuandam.

Primus fructus Collegiorum. Quorū fructus primarius, maximeq; expectatus (præter temporis futuri cōmeatū) erat seruare illas animas, quæ nō solū in vtroq; collegio, simul vno tēpore cōmorarentur, vel in aliis harum regionū Academiis, dum loca vacarent in iisdē Collegiis, expectarent: sed etiam eorum omniū, qui ibidē hactenus sunt educati, aut in posterū educationē consecuturi, durante hoc schismatis tēpore, quorum numerus iā nobiscū cōmorantium maximus est, & futurorū verò in posterum nobis ignotus, soli Christo cognitus; vt illos viatores taceamus, qui nihil de religionis negotio cogitātes, singulari tamē prouidentia Dei, (quæ humana consilia in eorum salutē conuertit) ab alumnis horū Collegiorū ad Christianā fidem, & vitam meliorem, ingēti illorū gaudio & exultatione adducti sunt. Qui omnes si in Academiis Anglicanis māsissent, aut morem alioquin patriæ suæ fuissent secuti; periissent sine dubio in æternum; quantumuis erroneo Protestātium iudicio & persuasione, multi nō timeant damnosum illum in quo vitam finiunt statum.

Secun-

Secundus porrò inſtitutorum Collegiorũ fructus eſt, vt homines in ea parte Theologię, quæ moralis dicitur, ſiue quę de caſibus conſcientiæ tractat, informentur, inſtituanturq́; in controuerſiis, deinde vt in illis deſiderium quoddã ſuſcipiendorũ ſacrorum ordinũ excitetur, vel his maximè tẽporibꝰ, quibꝰ nullum licèt ſperare honorẽ mundanũ, lucrum nullũ, aut promotionem: ſed contrà pericula multifaria, indignationem, perſecutionem, & infenſas immundiſsimorum hoſtium vexationes, ſuis orationibus & ſacrificiis (quod præcipuũ munus eſt & officium ſacri illius ordinis, & præ reliquis omnibus Deum ad miſericordiã cõmouet) amicos noſtros deſolatos, & domi afflictos, adiuuent, & in Angliam etiam concedãt libentius ipſis inſeruituri, quorum corda Deus ad ſpiritualia auxilia admittenda, & animæ ſalutem fluxis huius mundi commodis præferendam incitabit; iiſdemq́ue ſacramenta adminiſtraturi, quæ ad gratiam & vitam animæ conſequendam prorſus ſunt neceſſaria. *fructus. Secundus*

Quod plurimi ex vtroque Collegio prodeuntes, (vt interim alios omittam pios & doctos ſacerdotes) caritate Chriſti, quæ morte ipſa eſt fortior, accenſi, piè admodùm & fœliciter præſtiterunt. Quis vero explicet, quantum indè ſolatij, quantum vtilitatis, plurimi mortales perceperint? quis ſubitam illam per vniuerſum Angliæ Regnum

animo-

animorum mutationem, & admirabile illuc
fidei ac fortitudinis in omni hominum sexu
atque conditione incrementum, commemo
ret? cum nunc, non benè solum de religion
Catholica in animis sentiant, verum etiā apei
tè, (quę Christiani hominis professio est) & au
dacter fidem suam, religionemque confiteri
imò actus omnes cōtrarios aduersari public
non erubescunt.

Quod licèt principio seculi quibusdā ho
minibus arduum videretur, atq; difficile; nū
sanè ita omnes affecti sunt, vt priori suæ vit
statui, vniuersas Angliæ diuitias libentissim
postponāt: summam enim hanc esse miseriar
fatentur, si maxima hominum pars Catholic
fidem animo quidem amplectatur & venere
tur, Caluinianam interim perfidiam verb
factisque declaret.

Arma Catholicorū sacerdotū in Anglia, lōgè discrepāt à cruentis gladiis Caluinianorū, quibus Euangeliū suū propagant.

Hoc verò quantumcunq; est, homines no
stri non armis, tumultu, aut bellico concu
su: sed potestate sacerdotali, rationibus spir
talibus, silentio, pacificis denique freti cons
liis effecerunt. Effecerunt, inquam, his instru
cti cōditionibus ac institutis, quibus Aposto
los & alios viros sanctos, in ipsis nascentis E
clesiæ initiis vsos fuisse constat: laboribus n
mirùm, vigiliis, ieiuniis, periculis in portu
periculis in mari, periculis in terra, pericul
inter hostes, periculis inter falsos fratres susc
ptis: timore legum, timore offendendi a
lædendi amicos, timore scandalizandi infi
mo

mos, contumeliis, indignatione, paupertate, incarceratione, vinculis, ergastulis subterraneis, eculeis, mortib⁹. Hoc ille Deus omnipotens arduum & laboriosum, quia tamen opus ipsius erat, inchoatumq; ordine & auctoritate præcipui sui hîc in terris ministri, secundauit, ac prosperrimum reddidit; aduersariis tot annis, gladium, leges, pulpita, cæteraq; omnia auxilia humana posidentibus.

Aditus autem ad hûc spiritualem laborem, & conflictum, apertè satis anteà declaratus est tam libris impressis, & hinc in Angliã missis, quàm variis literis, quas pia iuuentus ad suos parentes & amicos transmisit, rogans obnixè, vt animarum suarum salutem attenderent; neue seipsos scientes & prudentes, nomine facultatum seruandarum, & patrimonij ad vtilitatem suam, liberorum etiam & posterorum tuendi damnarent, nullam aliam desiderans hæreditatem, quàm sempiternam parentum salutem, eorumque in cœlis societatem: cuius boni absentia grauior illis foret, quàm vllus dolor mortalis esse posit.

Ad hæc nostra studia plurimùm contulerunt fructus doctrinæ Protestantium admodum steriles, profana eorum vita & mores, cõtentiones implacabiles, iurgia & dissentiones mutuæ, scandala prætereà, quæ plura sunt ab iis profecta paucis his annis, quos florentissimos habent, quàm à vero clero mille ante annis data fuerint: etiamsi omnes rumores ad-

uersariorum infames de vita eorũ sparsi, tãquã Euangeliũ recipiantur, & eorũ plurimi, nõ plus veritatis quã AEsopi fabulæ pręse ferãt; tædiũ quod vniuersi mortales, & pręcipuè homines prudẽtes cõceperunt, euentu hui9 gubernationis spiritualis præuidẽdo; hæc inquam omnia plurimum adiuuerunt studia nostra, atq; desideria ad finẽ optatũ consequẽdũ ꝓmouerũt.

Seueritas prętereà illarũ legũ, quę cõtra Catholicos, & huiusmodi nostra consilia sancitæ sunt, nec nõ concionatorũ perpetui clamores & vociferationes in Romanũ Põtificẽ, effecerũt, vt multi, qui de illo nunquã alias audiuissent, vel cogitassent, inquirerẽt studiosi9, quid illud Pontificis nomẽ designaret; in quo vno animaduerterunt ex vehementi aduersariorũ contradictione, concionibusq; stomacho plenis, magnũ momẽtũ, quod ad causas istas religionis attinet situm esse: sicq; tãdẽ opportunè admoniti oculosq; cõuertentes ad antiquitatẽ, inuenerunt hoc omnib9 hæreticis cõmunè fuisse ac familiare; signumq; esse ęquè certum rebellionis contra Christum & Ecclesiam eius susceptæ, quàm magistratum ciuilem lædere, signum est rebellionis in rempub. molitæ.

Commune omnibus ferè hæreticis fuit in Pontificem Romanum debacchari.

Hęc igitur apertè, sigillatim, & syncerè de fine & actionib9 seminariorũ nostrorũ exposuim9, æqtatẽ & synceritatẽ magis forte sequuti, quàm politiæ cõsuetudinẽ, in eo ꝙ aperiam9 facta nostra, nõ sine pręiudicio causæ, quã multũ ꝓmoueri desideram9, quàmuis sperem9 etiã

in

In Christo Iesu, qui omnia impedimẽta humana hacten⁹ cõuertit ad nominis sui & veritatis cõpendium, synceram nostrã & candidã confessionem nec aduersarios nostros offensurã, nec amicis nostris fraudi cessuram, nec optimam nostram intentionem retardaturam.

Quod verò ad summũ Pont. attinet, qui pro sua singulari benignitate, prædicta seminaria instituit & fundauit, nemo certe potest iustè ei⁹ factũ reprehendere, quod maximè cõsonat Apostolicę suæ curę & solicitudini omniũ ecclesiarũ, nationũq; Ecclesię adhærẽtiũ, & ipsius cõpetit desiderio quærendi & reducẽdi oues (quocunq; tãdẽ labore, aut sumptu id fiat) ab ouili suo per errorẽ exclusas; nec nõ singulari eius amori atq; caritati, qua in nostrã patriã ex officio & lubens quidem fertur, pro cuius etiã honore, incolarumq; salute (nullo alio cõmodo aut emolumẽto sibi ꝓposito) propriis suis sumptib⁹ (vt interim omittã reliquã eius erga plures alios Anglos munificẽtiã) duo Collegia suscitauit, vt per illa ratione quadã suaui, pacifica, & planè Apostolica, Principẽ nostram, patriãq; vniuersam, ad omniũ Christianorũ & catholicorũ Regũ, regnorũq; præclarissimorum societatẽ reuocaret, nõ obstãte ingrata illa à societate fidei, & suæ auctoritatis, defectione: nõ obstãtib⁹ etiã agrestib⁹ illis, ac inhumanis legib⁹, lõgè graui⁹ in illũ quã capitales religionis hostes, aut ipsos turcas cõceptis: quorũ certè legatos aut nũcios nõ ita inhũaniter, queadmodũ

Egregia summi Pontificis in Angliã & Anglos munificentia.

ſummi Pontificis reiicerent: non obſtantibus demum perpetuis & diris eorum imprecationibus, dicteriis, concionibus, & edictis publicis cõtra ordinem Eccleſiaſticum vniuerſum.

Hæ ſunt Pontificis cogitationes, hic ſcopus, hæc de ſeminariis conſilia: ſuſpicentur quod lubet homines percurioſi, ac pleni friuolis negotiis, interim ſi mentẽ incorruptam, ſanumq́; iudicium adferre velint, facilè perſpicient immortalem hinc Gregorio XIII. gloriam potiꝰ procreari, ſummaſq́; Dei Opt. dotes in eo reddi illuſtriores, cum tot in afflictarum nationũ ſubſidiũ, ſolatiumq́; ſeminaria erexerit: quin etiam ſummam, qua nos proſequitur clementiſsimus Deus, benignitatem animaduertent, qui in hiſce cladibus ac miſeriis noſtris fauorẽ & gratiam ſuam dupliciter augere videtur.

Seminaria variarũ nationum à Põtifice erecta.

Sed quid in Pontificis maximi liberalitatẽ declaranda moram facio? ſeminarium inſtituit pro Iudæis, qui relicta perfidia, Chriſti fidem amplecti deſiderant: erexit pro Græcis & Hungaris, nefandis Turcarum erroribꝰ aliiſue hæreſibus imbutis: aliud Collegium germanicũ tam liberaliter dotauit, vt etiam Polonos, Suecos, & alias nationes vicinas, maximẽ eas, quæ hæreſi Lutherana laborant, ſuſcipiat. Vnum etiam fundauit pro Dalmatis, plurimũ præterea ſeminario cleri Romani, aliiſq; Collegiis celeberrimæ Societatis nominis IESV contribuit, cuius laboribus S. Pontifici in horum ferè omnium Collegiorum gubernatione,

tione, ad ęternum populi vniuersi cómodum, placuit vti. Tribuit pręterea magnam pecunię vim, seminariis Pragensi & Viennensi. Deinde nobilem illam vniuersiatem Louaniésem, mirè ex hac rebellione Principis Auriaci afflictam subleuauit, cum multis aliis in regionibus remotis, quæ ad nostram notitiam haud peruenerunt.

Postremò hoc in genere etiam iuuat Scotiã nobis vicinã, ꝓ qua nuper noui seminarij fundamenta Parisijs posuit, eodé fine quo nostrũ aliarumque nationum seminaria fuerunt instituta. Quæ gens quàmuis à plurimis iam annis, per huius temporis sectas atq; sectarios variis fuerit affecta cladibus, meliorẽ nunc tamẽ spẽ concipere (quẽadmodũ & tota Christianitas) videtur ex principe suo, ætate quidem tenera, sed magna animi nobilitate; cuius egregiæ dotes & indolis planè regię signa dicuntur elucere admodùm rara in illa ætate, vt nõ dubitandum putemus illum breui recentes adhuc calamitates, quas regnum suum à Caluinistis perpessum est animaduersurum, horribilem etiam & infamem patris sui occisionem ab illis perpetratam, immanem planè ac plusquàm barbaricam charissimæ matris dũ inter illos moraretur tractationem, varia & detestãda perduellionis crimina & machinationes planè proditorias contra suæ Maiest. regalé persoñã, dũ adhuc vtero materno inclusus teneretur pertentatas, & deinceps frequẽter, tam per

In Liuonia erexit seminarium pro Liuonibus & Moscouitis in Iaponia pro Iaponiis.

Caluinistar. immanis crudelitas in Scotiæ Principes.

per insolitas artes, quàm prauas opiniones, inficiendo quoad possent, ætatem tunc adhuc teneram, non modò damnatis suis dogmatibus & hæresibus, sed etiam impium in matrẽ affectum eidem ingenerando.

Quæ infortunij acerbitas, ab hæreticorum versutis consiliis profecta, (qui pestes sunt omnium regum, rerumq́ue publicarum) suam Maiest. consiliariosq́; sapientißimos admonere potis est, vt tempestiuè sibi regnoque nobilißimo consulant, ac prospiciant: seseq́ue nobili, securæq́ue Ecclesiæ Catholicæ Christi, regumq́; potentißimorum societati adiungãt, prçclarißimos maiores suos tam Angliç quam Scotiæ præfectos secuti, vtque in regno ad pristinam suam gloriam ac fœlicitatem reducendo, quorundam sibi subiectorum hominum opera vtantur, non modò Catholicæ fidei professione, sed etiam excellenti eruditione illustrium, partim foris in variis orbis Christiani prouinciis, partim domi in ipsa Scotia degentium: quiq́ue simul ad informandum Maiestatem suam (quo ad illa ætas ferre poterit) plurimum valeant, illumq́; quàm necessaria sit futura non sibi modò & consiliis, verum etiam vniuerso populo paterna illa summi Pontificis cura, & in se regnumq́ue suum affectus edoceant, & simul cordi principis innocenti adhuc & candido imprimant, grauißima hæc verba Hieronymi tanquam prçsentißimum contra horum temporum vene-

nena remedium: *Illud (inquit) te pio charitatis affectu præmonendam puto, vt sancti Innocentij, qui Apostolicæ cathedræ, & supradicti viri (Anastasij) successor & filius est, teneas fidem, nec peregrinam, quamuis tibi prudens callidaq; videaris, doctrinam recipias.* *Epist. 8. ad Demetriadē.*

Quæ insignis doctrina, similiter foret inculcanda frequenter, & cōmendanda ob eandem Gregorij 13. eorundem successoris & filij, fidē, & Cathedræ possessionem: Qui, vt dictum est, & manifestè ex seminariis ab eodem institutis patet, singularem quendam & ineffabilem erga vniuersum Christi gregem, & regni cuiusque commune bonum gerit, affectum.

Pro quo sanè amore & studio pastorali, non velle gratias illi agere humilimas, magnæ ingratitudinis esse arbitramur, econtra verò illum criminari, & beneficia eius, actionesque benignas sinistrè interpretari, rem iudicamus planè intollerabilem. Similia cæteris ferè omnibus nationibus, vel ope, & auxilio destitutis, vel aliqua clade affectis prestat, quarum nulla inuenitur tam suspiciosa, in humana, aut ingrata, vt summa eius beneficia ad suam spectare perniciem existimet: certè nec Germani, nec Hungari, nec Græci, nec alij denique populi in quorum gratiam Pontifex collegia exstruxit, æquè ac Angli hanc ingratitudinē illi rependerunt. Ex quibus Collegiis, licèomnes non tantum atque possent, *Ingratitudo hæreticorum qui in Anglia degunt erga Gregor. 13.*

emolumenti capiant, nulli tamẽ inde dãnum sibi accessurum timent, nec leges contra honestas eius & charitatis plenas actiones, præter solam Angliam ferunt vlli.

Sed benè habet, quòd Deus nobis patrẽ sit largitus benignissimum, qui perpetuis saltem beneficiis, nostram inhumanam affectionem superare conabitur, nihil dubitans, quin & illud à Deo sit consecuturus tandem in cœlo, quod eius immortalia beneficia promerẽtur, & à nostra posteritate, quæ tandem libera ab huiusmodi prauis præiudiciis, Deo adiuuãte florebit, perpetuam memoriam & benedictionem. Et hęc quidẽ occasione edicti regij, quod mense Ianuario Londini editum, hæc nostra seminaria attingere videbatur, à me dicta sint.

CAPVT IIII.

ALVMNOS ANGLOS NON VIVERE in Collegijs aut seminarijs prædictis, contra leges Dei & patriæ suæ.

QVoniam vero in prænominato edicto, quòd contra leges Dei & regni Angliæ, in Collegiis nostris, Romæ Remisque viuamus, perstringimur, facilè hãc maculam, si nos ad quotidianam rationem viuendi, consuetudinemq́; , quod non speramus prouocent, eluemus; siquidem plurima vitæ trãsactæ, tam publicæ quàm priuatæ testimonia habe-

habemus, nec desunt nobis Principum, & ciuitatum publica instrumenta, quę vbi necessitas postulabit, in lucem prodibunt.

Si verò (vt probabilius videtur) de regimine nostro, vitę instituto, doctrina, religione, & legibus patriæ nostræ, hæc intelligi velint, abs te petimus, benigne lector, vt si vnquam alias, vel maximè in hoc negocio, tum tui, tú nostri causa, illam attentionem, fauorem, & æquum iudicium, quòd causæ grauitas vtrosq; cócernens expostulat, paululum nobis accómodare non graueris. Respondemus etenim, si leges Dei & Anglicani regni semper conspirarent, & re ipsa perpetuò consentirent, quemadmodum in hac clausula edicti, multisq; aliis scriptis vulgaribus, quæ ab auctoritate publica proficiscuntur, facilè conuenire, falsò tamen declarantur, difficulter admodum doctriná nostram, & facta ab errore, & contumacia erga Principem vindicare possemus. *Leges humanæ repugnãt interdum legi diuinæ.*

Cæterùm quoniam leges regum, & rerum publicarú m, non semper in vna sede morátur, sed contrariæ esse possunt mandatis diuinis, licèt nobis iustè sic cuipiam obedientiam prętare, vt aliam interim non amplectamur, *Imperatores (inquit August.) si in errore essent (quod absit) pro errore suo contra veritatem leges darent, per quas iusti & probarentur, & coronarentur, non faciendo quod illi iuberent, quæ Deus prohiberet.* *Epist. 166.*

Si Principi nostræ, aut Reipublicæ, à Deo promissum esset, illam quam colunt fidé, non

Luc. 22. Matth. 16. 18. 25. Ioan. 14. 16. Esa. 59. Deut. 17. Malach. 2. Luc. 10.

defecturam, nec aduersus eandem, portas inferi præualituras: Christum adfuturum illis vsque ad finem sæculi, imò in medio eorum, quotiescunque de legibus suis consultarent: spiritum sanctum perpetuo illos omnem veritatem docturum: eundem futurum in ore ipsorum, filiorumque, & nepotum vsq; in æternum: sique in fidei rebus dubiis scripturæ nos ad eos remitterent: si ordines regni in vnum congressi iustè hac sententia vti possent, *Visum est spiritui sancto & nobis*: tunc sanè statuta nostra & leges Anglicanæ, semper cum lege diuina conspirarent, & vnius transgressio merito nos vtriusque damnaret. De quo certè non est quod homines Catholici laboremus: manifestò enim constat, regem nullum vel Rempub. ciuilé, eiusmodi priuilegia protectionis diuinæ accepisse, cum hæc tribunalis Ecclesiæ Catholicę sit prerogatiua, cuius leges hanc ob causam nunquam à mandatis Christi discrepant, quémodũ parlaméta, quæ vocátur nostra (ex aduersariorum sententia) omnibus sæculis retroactis, à veritate aberrarunt: cum nos certi simus posteriora potius aberrasse, & reliqua omnia quæ sibi potestatem causas Ecclesiæ decidendi vendicant, necessariò falli ac decipi debere.

Act. 15.

Magna miseria eorũ qui coguntur sequi fidẽ quã Domini tem-

Et sanè periculum foret nimis miserandũ, magnáque fidei & salutis apud omnes incertitudo, si sic à Principis voluntate pendendũ foret & legibus eiusdem volũtati per omnia re-

ſpondentibus, vt per viam compendioſiorem ad veram tendere religionem non liceret, quã domino, Principiue temporali viſum eſſet, nec aliud quam iiſdem placeret, ſibi credendum proponere.

porales pro ſuo arbitrio figunt & refigunt.

Qua in re noſtra natio præ reliquis infamia notatur, (cuius nos frequenter pudet, cum his de rebus coram exteris dicendi præbetur occaſio) quod in vnius hominis memoria, ex quo hæc religionis cœperit inſolita mutatio, primum quidem habuerimus regem talem, qui legibus ſuis ſummi Pontificis auctoritatem, quàmuis in reliquis maiorum ſuorum fidem ſectari voluerit, aboleuit: deinde puerum, qui vna cum Pontificis poteſtate, ſimul vniuerſam religionem Catholicam excuſsit: Tertio mulierem, quæ vtrunque denuo reſtituit, & in Proteſtantes ſatis ſeuerè animaduertit, & poſtremo ſereniſsimam ſuam Maieſtatem modò ad Reipublicæ gubernacula conſidentem, quæ ſuis item legibus, iam pridem vtriq; nuncium remiſit, admodum ſeuerè Catholicos, vt illa ante Proteſtantes punit, quæ omnes mutationes ſpacio triginta annorum acciderunt.

Exemplo poteſt eſſe Anglia, quæ ſpacio triginta ferè annorũ quater mutauit religionem.

Nec maiorem nobis in futurum expectare ſecuritatem, aut religionis ſperare tranquillitatem licèt, quàmdiu animarum noſtrarum ſalus vel damnatio, principibus legibuſque ciuilibus commiſſa eſt. Qui ſi propter peccata populi, aut per iudicij errorem,

vel

animorum mutationem, & admirabile illud fidei ac fortitudinis in omni hominum sexu atque conditione incrementum, commemoret? cum nunc, non benè solum de religione Catholica in animis sentiant, verum etiã apertè, (quę Christiani hominis professio est) & audacter fidem suam, religionemque confiteri; imò actus omnes cõtrarios aduersari publicè non erubescunt.

Quod licèt principio seculi quibusdã hominibus arduum videretur, atq; difficile; nũc sanè ita omnes affecti sunt, vt priori suæ vitæ statui, vniuersas Angliæ diuitias libentissimè postponãt: summam enim hanc esse miseriam fatentur, si maxima hominum pars Catholicã fidem animo quidem amplectatur & venere- tur, Caluinianam interim perfidiam verbis factisque declaret.

Arma Catholicorũ sacerdotũ in Anglia, lõgè discrepãt à cruentis gladiis Caluinianorũ, quibus Euangeliũ suũ propagant.

Hoc verò quantumcunq; est, homines nostri non armis, tumultu, aut bellico concursu: sed potestate sacerdotali, rationibus spiritalibus, silentio, pacificis denique freti consiliis effecerunt. Effecerunt, inquam, his instructi cõditionibus ac institutis, quibus Apostolos & alios viros sanctos, in ipsis nascentis Ecclesiæ initiis vsos fuisse constat: laboribus nimirùm, vigiliis, ieiuniis, periculis in portu, periculis in mari, periculis in terra, periculis inter hostes, periculis inter falsos fratres susceptis: timore legum, timore offendendi aut lædendi amicos, timore scandalizandi infir-

mos:

mos, contumeliis, indignatione, paupertate, incarceratione, vinculis, ergastulis subterraneis, eculeis, mortib⁹. Hoc ille Deus omnipotens arduum & laboriosum, quia tamen opus ipsius erat, inchoatumq; ordine & auctoritate præcipui sui hîc in terris ministri, secundauit, ac prosperrimum reddidit; aduersariis tot annis, gladium, leges, pulpita, cæteraq; omnia auxilia humana posſidentibus.

Aditus autem ad hũc spiritualem laborem, & conflictum, apertè satis anteà declaratus est tam libris impresſis, & hinc in Angliã misſis, quàm variis literis, quas pia iuuentus ad suos parentes & amicos transmisit, rogans obnixè, vt animarum suarum salutem attenderent; neue seipsos scientes & prudentes, nomine facultatum seruandarum, & patrimonij ad vtilitatem suam, liberorum etiam & posterorum tuendi damnarent, nullam aliam desiderans hæreditatem, quàm sempiternam parentum salutem, eorumque in cœlis societatem: cuius boni absentia grauior illis foret, quàm vllus dolor mortalis esse posſit.

Ad hæc nostra studia plurimùm contulerunt fructus doctrinæ Protestantium admodum steriles, profana eorum vita & mores, cõtentiones implacabiles, iurgia & disſentiones mutuæ, scandala prætereà, quæ plura sunt ab iis profecta paucis his annis, quos florentisſimos habent, quàm à vero clero mille ante annis data fuerint: etiamsi omnes rumores ad-

uersariorum infames de vita eorũ sparsi, tãquã Euangeliũ recipiantur, & eorũ plurimi, nõ pl⁹ veritatis quã AEsopi fabulæ pręse ferãt; tædiũ quod vniuersi mortales, & pręcipuè homines prudẽtes cõceperunt, euentu hui⁹ gubernationis spiritualis præuidẽdo; hæc inquam omnia plurimum adiuuerunt studia nostra, atq; desideria ad finẽ optatũ consequẽdũ ꝑmouerũt.

Seueritas pręterea illarũ legũ, quę cõtra Catholicos, & huiusmodi nostra consilia sancitæ sunt, nec nõ concionatorũ perpetui clamores & vociferationes in Romanũ Põtificẽ, effecerũt, vt multi, qui de illo nunquã alias audiuissent, vel cogitassent, inquirerẽt studiosi⁹, quid illud Pontificis nomẽ designaret; in quo vno animaduerterunt ex vehementi aduersariorũ contradictione, concionibusq́; stomacho plenis, magnũ momẽtũ, quod ad causas istas religionis attinet situm esse: sicq́; tãdẽ opportunè admoniti oculosq́; cõuertentes ad antiquitatẽ, inuenerunt hoc omnib⁹ hæreticis cõmunè fuisse ac familiare; signumq́; esse ęquè certum rebellionis contra Christum & Ecclesiam eius susceptæ, quàm magistratum ciuilem lædere, signum est rebellionis in rempub. molitæ.

Commune omnibus ferè hæreticis fuit in Pontificem Romanum debacchari.

Hęc igitur apertè, sigillatim, & syncerè de fine & actionib⁹ seminariorũ nostrorũ exposuim⁹, æqtatẽ & synceritatẽ magis forte sequuti, quàm politiæ cõsuetudinẽ, in eo ꝙ aperiam⁹ facta nostra, nõ sine pręiudicio causæ, quã multu ꝓmouere desideram⁹, quàmuis speremus etiã

In Christo Iesu, qui omnia impedimẽta humana hactenꝰ cõuertit ad nominis sui & veritatis cõpendium, synceram nostrã & candidã confessionem nec aduersarios nostros offensurã, nec amicis nostris fraudi cessuram, nec optimam nostram intentionem retardaturam.

Quod verò ad summũ Pont. attinet, qui pro sua singulari benignitate, prædicta seminaria instituit & fundauit, nemo certe potest iustè eiꝰ factũ reprehendere, quod maximè cõsonat Apostolicę suæ curę & solicitudini omniũ ecclesiarũ, nationũq; Ecclesię adhærẽtiũ, & ipsius cõpetit desiderio quærendi & reducẽdi oues (quocunq; tãdẽ labore, aut sumptu id fiat) ab ouili suo per errorẽ exclusas; nec nõ singulari eius amori atq; caritati, qua in nostrã patriã ex officio & lubens quidem fertur, pro cuius etiã honore, incolarumq; salute (nullo alio cõmodo aut emolumẽto sibi ꝓposito) propriis suis sumptibꝰ (vt interim omittã reliquã eius erga plures alios Anglos munificẽtiã) duo Collegia suscitauit, vt per illa ratione quadã suaui, pacifica, & planè Apostolica, Principẽ nostram, patriãq; vniuersam, ad omniũ Christianorũ & catholicorũ Regũ, regnorũq; præclarissimorum societatẽ reuocaret, nõ obstãte ingrata illa à societate fidei, & suæ auctoritatis, defectione: nõ obstãtibꝰ etiã agrestibꝰ illis, ac inhumanis legibꝰ, lõgè grauiꝰ in illũ quã capitales religionis hostes, aut ipsos turcas cõceptis: quorũ certè legatos aut nũcios nõ ita ihũaniter, queadmodũ

Egregia summi Pontificis in Angliã & Anglos munificentia.

summi Pontificis reiicerent: non obstantibus demum perpetuis & diris eorum imprecationibus, dicteriis, concionibus, & edictis publicis cōtra ordinem Ecclesiasticum vniuersum.

Hæ sunt Pontificis cogitationes, hic scopus, hæc de seminariis consilia: suspicentur quod lubet homines percuriosi, ac pleni friuolis negotiis, interim si mentē incorruptam, sanumq́; iudicium adferre velint, facilè perspicient immortalem hinc Gregorio XIII. gloriam potiꝰ procreari, summasq́; Dei Opt. dotes in eo reddi illustriores, cum tot in afflictarum nationū subsidiū, solatiumq́; seminaria erexerit: quin etiam summam, qua nos prosequitur clementissimus Deus, benignitatem animaduertent, qui in hisce cladibus ac miseriis nostris fauorē & gratiam suam dupliciter augere videtur.

Seminaria variarū nationum à Pōtifice erecta.

Sed quid in Pontificis maximi liberalitatē declaranda moram facio? seminarium instituit pro Iudæis, qui relicta perfidia, Christi fidem amplecti desiderant: erexit pro Græcis & Hungaris, nefandis Turcarum erroribꝰ aliisque hæresibus imbutis: aliud Collegium germanicū tam liberaliter dotauit, vt etiam Polonos, Suecos, & alias nationes vicinas, maximè eas, quæ hæresi Lutherana laborant, suscipiat. Vnum etiam fundauit pro Dalmatis, plurimū præterea seminario cleri Romani, aliisq; Collegiis celeberrimæ Societatis nominis IESV, contribuit, cuius laboribus S. Pontifici in horum ferè omnium Collegiorum gubernatione,

tione, ad ęternum populi vniuersi cõmodum, placuit vti. Tribuit pręterea magnam pecunię vim, seminariis Pragensi & Viennensi. Deinde nobilem illam vniuersiatem Louaniẽsem, mirè ex hac rebellione Principis Auriaci afflictam subleuauit, cum multis aliis in regionibus remotis, quæ ad nostram notitiam haud peruenerunt.

Postremò hoc in genere etiam iuuat Scotiã nobis vicinã, ꝓ qua nuper noui seminarij fundamenta Parisijs posuit, eodẽ fine quo nostrũ aliarumque nationum seminaria fuerunt instituta. Quæ gens quàmuis à plurimis iam annis, per huius temporis sectas atq; sectarios variis fuerit affecta cladibus, meliorẽ nunc tamẽ spẽ concipere (quẽadmodũ & tota Christianitas) videtur ex principe suo, ætate quidem tenera, sed magna animi nobilitate; cuius egregiæ dotes & indolis planè regię signa dicuntur elucere admodùm rara in illa ætate, vt nõ dubitandum putemus illum breui recentes adhuc calamitates, quas regnum suum à Caluinistis perpessum est animaduersurum, horribilem etiam & infamem patris sui occisionem ab illis perpetratam, immanem planè ac plusquàm barbaricam charissimæ matris dũ inter illos moraretur tractationem, varia & detestãda perduellionis crimina & machinationes planè proditorias contra suæ Maiest. regalẽ personã, dũ adhuc vtero materno inclusus teneretur pertentatas, & deinceps frequẽter, tam per

In Liuonia erexit seminarium pro Liuonibus & Moscouitis in Iapania pro Iaponiis.

Caluinistarũ immanis crudelitas in Scotiæ Principes.

per insolitas artes, quàm prauas opiniones, inficiendo quoad possent, ætatem tunc adhuc teneram, non modò damnatis suis dogmatibus & hæresibus, sed etiam impium in matrẽ affectum eidem ingenerando.

Quæ infortunij acerbitas, ab hæreticorum versutis consiliis profecta, (qui pestes sunt omnium regum, rerumque publicarum) suam Maiest. consiliariosq; sapientissimos admonere potis est, vt tempestiuè sibi regnoque nobilissimo consulant, ac prospiciant: seseque nobili, securæque Ecclesiæ Catholicæ Christi, regumq; potentissimorum societati adiungãt, preclarissimos maiores suos tam Angliæ quam Scotiæ præfectos secuti, vtque in regno ad pristinam suam gloriam ac fœlicitatem reducendo, quorundam sibi subiectorum hominum opera vtantur, non modò Catholicæ fidei professione, sed etiam excellenti eruditione illustrium, partim foris in variis orbis Christiani prouinciis, partim domi in ipsa Scotia degentium: quique simul ad informandum Maiestatem suam (quo ad illa ætas ferre poterit) plurimum valeant, illumq; quàm necessaria sit futura non sibi modò & consiliis, verum etiam vniuerso populo paterna illa summi Pontificis cura, & in se regnumque suum affectus edoceant, & simul cordi principis innocenti adhuc & candido imprimant, grauissima hæc verba Hieronymi tanquam præsentissimum contra horum temporum venena

nena remedium: *Illud (inquit) te pio charitatis affectu præmonendam puto, vt sancti Innocentij, qui Apostolicæ cathedræ, & supradicti viri (Anastasij) successor & filius est, teneas fidem, nec peregrinam, quamuis tibi prudens callidaq; videaris, doctrinam recipias.* *Epist. 8. ad Demetriadē.*

Quæ insignis doctrina, similiter foret inculcanda frequenter, & cōmendanda ob eandem Gregorij 13. eorundem successoris & filij, fidē, & Cathedræ possessionem: Qui, vt dictum est, & manifestè ex seminariis ab eodem institutis patet, singularem quendam & ineffabilem erga vniuersum Christi gregem, & regni cuiusque commune bonum gerit, affectum.

Pro quo sanè amore & studio pastorali, non velle gratias illi agere humilimas, magnæ ingratitudinis esse arbitramur, econtra verò illum criminari, & beneficia eius, actionesque benignas sinistrè interpretari, rem iudicamus planè intollerabilem. Similia cæteris fere omnibus nationibus, vel ope, & auxilio destitutis, vel aliqua clade affectis prestat, quarum nulla inuenitur tam suspiciosa, in humana, aut ingrata, vt summa eius beneficia ad suam spectare perniciem existimet: certè nec Germani, nec Hungari, nec Græci, nec alij denique populi in quorum gratiam Pontifex collegia exstruxit, æquè ac Angli hanc ingratitudinē illi rependerunt. Ex quibus Collegiis, licè omnes non tantum atque possent, *Ingratitudo hæreticorum qui in Anglia degunt erga Gregor. 13.*

emolumenti capiant, nulli tamē inde dānum sibi accessurum timent, nec leges contra honestas eius & charitatis plenas actiones, præter solam Angliam ferunt vlli.

Sed benè habet, quòd Deus nobis patrē sit largitus benignissimum, qui perpetuis saltem beneficiis, nostram inhumanam affectionem superare conabitur, nihil dubitans, quin & illud à Deo sit consecuturus tandem in cœlo, quod eius immortalia beneficia promerētur, & à nostra posteritate, quæ tandem libera ab huiusmodi prauis præiudiciis, Deo adiuuāte florebit, perpetuam memoriam & benedictionem. Et hęc quidē occasione edicti regij, quod mense Ianuario Londini editum, hæc nostra seminaria attingere videbatur, à me dicta sint.

CAPVT IIII.

ALVMNOS ANGLOS NON VIVERE in Collegijs aut seminarijs prædictis, contra leges Dei & patriæ suæ.

QVoniam vero in prænominato edicto, quòd contra leges Dei & regni Angliæ, in Collegiis nostris, Romæ Remisque viuamus, perstringimur, facilè hāc maculam, si nos ad quotidianam rationem viuendi, consuetudinemq́; quod non speramus prouocent, eluemus; siquidem plurima vitæ trāsactæ, tam publicæ quàm priuatæ testimonia habe-

habemus,nec desunt nobis Principum,& ciuitatum publica instrumenta,quę vbi necessitas postulabit,in lucem prodibunt.

Si vero(vt probabilius videtur) de regimine nostro, vitę instituto,doctrina,religione,& legibus patriæ nostræ,hæc intelligi velint, abs te petimus, benigne lector,vt si vnquam alias, vel maximè in hoc negocio, tum tui, tú nostri causa,illam attentionem, fauorem, & æquum iudicium, quòd causæ grauitas vtrosq; cócernens expostulat,paululum nobis accómodare non graueris. Respondemus etenim, si leges Dei & Anglicani regni semper conspirarent, & re ipsa perpetuò consentirent, quemadmodum in hac clausula edicti, multisq; aliis scriptis vulgaribus, quæ ab auctoritate publica proficiscuntur, facilè conuenire, falso tamen declarantur, difficulter admodum doctrinā nostram, & facta ab errore,& contumacia erga Principem vindicare possemus. *Leges humanæ repugnāt interdum legi diuinæ.*

Cæterùm quoniam leges regum, & rerum publicarum,non semper in vna sede moratur, sed contrariæ esse possunt mandatis diuinis, licèt nobis iustè sic cuipiam obedientiam prę-stare, vt aliam interim non amplectamur, *Imperatores (inquit August.) si in errore essent (quod absit) pro errore suo contra veritatem leges darent, per quas iusti & probarentur, & coronarentur, non faciendo quod illi iuberent, quæ Deus prohiberet.* *Epist.166.*

Si Principi nostræ,aut Reipublicæ, à Deo promissum esset,illam quam colunt fidé, non

 defectu-

Luc. 22. defecturam, nec aduersus eandem, portas inferi præualituras: Christum adfuturum il-
Matth. 16. lis vsque ad finem sæculi, imò in medio eo-
18. 28. rum, quotiescunque de legibus suis consul-
Io. 14. 16. tarent: spiritum sanctum perpetuo illos om-
Esa. 59. nem veritatem docturum: eundem futurum
Deut. 17. in ore ipsorum, filiorumque, & nepotum vsq;
Malach. 2. in æternum: sique in fidei rebus dubiis scri-
Luc. 10. pturæ nos ad eos remitterent: si ordines regni in vnum congressi iustè hac sententia vti pos-
Actor. 15. sent, *Visum est spiritui sancto & nobis*: tunc sanè statuta nostra & leges Anglicanæ, semper cum lege diuina conspirarent, & vnius transgressio merito nos vtriusque damnaret. De quo certè non est quod homines Catholici laboremus: manifestò enim constat, regem nullum vel Rempub. ciuilē, eiusmodi priuilegia protectionis diuinæ accepisse, cum hæc tribunalis Ecclesiæ Catholicę sit prerogatiua, cuius leges hanc ob causam nunquam à mandatis Christi discrepant, quēmodū parlaméta, quæ vocatur nostra (ex aduersariorum sententia) omnibus sæculis retroactis, à veritate aberrarunt: cum nos certi simus posteriora potius aberrasse, & reliqua omnia quæ sibi potestatem causas Ecclesiæ decidendi vendicant, necessariò falli ac decipi debere.

Magna miseria eorū qui coguntur sequi fidē quā Domini tem- Et sanè periculum foret nimis miserandū, magnaque fidei & salutis apud omnes incertitudo, si sic à Principis voluntate pendendū foret & legibus eiusdem volūtati per omnia re-

spon-

ſpondentibus, vt per viam compendioſiorem ad veram tendere religionem non liceret, quã domino, Principiue temporali viſum eſſet, nec aliud quam iiſdem placeret, ſibi credendum proponere.

porales pro ſuo arbitrio figunt & refigunt.

Qua in re noſtra natio præ reliquis infamia notatur, (cuius nos frequenter pudet, cum his de rebus coram exteris dicendi præbetur occaſio) quod in vnius hominis memoria, ex quo hæc religionis cœperit inſolita mutatio, primum quidem habuerimus regem talem, qui legibus ſuis ſummi Pontificis auctoritatem, quàmuis in reliquis maiorum ſuorum fidem ſectari voluerit, abolevit : deinde puerum, qui vna cum Pontificis poteſtate, ſimul vniuerſam religionem Catholicam excuſſit: Tertio mulierem, quæ vtrunque denuo reſtituit, & in Proteſtantes ſatis ſeuerè animaduertit, & poſtremo ſereniſsimam ſuam Maieſtatem modò ad Reipublicæ gubernacula conſidentem, quæ ſuis item legibus, iam pridem vtriq; nuncium remiſit, admodum ſeuerè Catholicos, vt illa ante Proteſtantes punit, quæ omnes mutationes ſpacio triginta annorum acciderunt.

Exemplo poteſt eſſe Anglia, quæ ſpacio triginta ferè annorũ quater mutauit religionem.

Nec maiorem nobis in futurum expectare ſecuritatem, aut religionis ſperare tranquillitatem licèt, quàmdiu animarum noſtrarum ſalus vel damnatio, principibus legibuſque ciuilibus commiſſa eſt. Qui ſi propter peccata populi, aut per iudicij errorem,

vel

vel ob ſtatus ſui incrementum, ſimilemue reſpectum humanum, quo facilè horum hominum ingenia trahuntur, in Arrianiſmum, aut Apoſtatiam (quod ſanè magis Imperatoribus contigit, cum principes non minus imo multo magis, quam alij huiuſmodi periculis ſint obnoxij) illaberentur; eadem facilitate ſubditos ad ſuam perfidiam amplectendam cogere poſſent, idque legibus nouis, quæ in iſtiuſmoni rebus purum putum verbum Dei æſtimari debent: maximè, cum totius Eccleſiaſtici ordinis, tam ſuperioris quam inferioris reluctātis, nulla penitus habeatur ratio, quemadmodum experientia nos in primo parlaméto ſuæ Maieſt. docuit, in quo determinatio, deciſio, & definitio veritatis, hæreſum, & errorū, veri cultus Dei & falſi, tribunali ordinum, nō minus imò magis quam primis quatuor, aut vllis aliis Conciliis generalibus, attributum eſt. Nam illis in eo poteſtas decidendi huiuſmodi cauſas hac limitatione adiuncta permittitur, quatenus ſua facta expreſsis canonicæ ſcripturæ verbis confirmare poſſent: parlamento vero abſolutè illud etiam decretum fuit, nihil ibidem determinatum exiſtimandum fore vt hæreſim, errorem, ant ſchiſma, non obſtante quocunque ordine, decreto, ſententia, conſtitutione, aut lege in contrarium ſancita, imò ne ipſis quidem ſcripturis ſacris exemptis.

Magiſtratus ſæcularis in Anglia, nulla habita ratione Epiſcoporum inuēxerunt nouū primatū Eccleſiaſticum.

Plus tribuitur parlamento ſeu conuētui procerum ſecularium & ciuium in Anglia quā primis quatuor Cōciliis generalibus aut vllis alijs.

Hoc totum fuit in illo parlamento decretum, & ſimul aboliti ſunt ritus omnes Eccle-

ſiæ-

siæ Catholicæ, verusque vsus administrandi sacramenta & sacrificia, hæcque noua forma præscripta sunt, quæ in multis cum Zuinglianismo, in nõnullis etiam cum Lutheranismo consentit, idque præsentibus, atque adeò omni conatu dissuadentibus & refragantibus vniuersis regni Episcopis, præpositis sanè grauissimis, doctissimis, atque honoratissimis: quippè qui primarium locum & suffragium, ex legibus apud Britannos, longa consuetudine receptis in eodem parlamento obtinẽt: nec solum Episcopi, sed etiam clerus inferior, eodem tempore conuocatus, humillima animi significatione sese opposuit, quemadmodum & plures alij viri prudentes, tam in parlamento, quam extra hoc factum sibi vehementer displicere significarunt.

Abolētur sacramenta & sacrificia vna cum Romano Pontifice reclamante clero vniuerso.

In hunc igitur modum præualuit sentẽtia Laicorum, id est, illustrium, nobilium, ciuiũ, & aliquorum prȩterea artificũ, res planè (monstrosa) idque in causa religionis, non solũ contra omnes Episcopos Catholicæ Ecclesiæ, qui (vt scribit Irenæus) vna cum Episcopatus successione, charissima veritatis acceperuut: sed etiam contra proprios suos Præfectos atq; pastores, quos (vt quod minimum est dicamus) necesse est, siue insignem sapiẽtiam spectemus, siue eruditionem, siue vitæ sanctitatem, siue denique vocationem attendamus, debere magis veritatem agnoscere, sententiamque veriorem in rebus spectantibus ad professionẽ suam *Li. 4.c.43.*

profer-

proferre, quos maiori etiam ratione audiendos, quam illos fuisse, qui nec ætate, nec eruditione, nec theologiæ cognitione cũ illis erant comparandi, quique illis & iure diuino, & humano (maximè in causis religionis) obedientiam, subiectionemque præstare, vt propriis pastoribus animarum suarum debebant, nemo sanus dubitat.

Forma iuramenti de primatu Reginæ in causis Ecclesiasticis.

Ad hæc, eodem tempore, & in eodem parlamento, formam iuraméti quoad spiritualem gubernationem suæ Maiestatis excogitarunt, omnibus Archiepiscopis, Episcopis, cæterisq; personis Ecclesiasticis offerendam, maximè verò illis, quos probè ex priori declaratione & protestatione contra eam facta, non posse religione præpeditos hæc admittere, nec etiam velle contra conscientiam suscipere intelligebant, vt si recusarent, statim officio deponerentur, pastores nimirum & parentes ab ouibus suis & filiis. Intereà dũ hæc Londini gerũtur, lupi nonnulli famelici Geneua isthuc accurrunt, qui pellibus ouinis industriè admodũ contecti, iã in horum ouilia latranti stomachi irrũpere parati erãt, quod & postea fecerũt, prædictis Episcopis, atque Prælatis, magna cũ nominis sui gloria animiq; lætitia dignitatis & facultatum amissionem pro fidei confessione sustinentibus, & ab illo tempore incarcerationem. Vnde factum est, vt ipsorum pars maxima temporis diuturnitate confecta, fœliciter & gloriose, ad Christum hinc migrarit.

Episcopis vero coniectis in carceres, sufficiuntur lupi famelici Geneuenses.

Hic igitur mos, hæc agendi cõſuetudo noua & inuſitata, cõtra naturã, Regiæ Maieſt. & vniuerſi regni dignitatem ſuſcepta, hę leges patrię contra expreſſa Dei mãdata latæ, quæ omnem nobis ſubmiſsionem, & erga maiores obediẽtiam præſcribunt, hæc decreta, quæ cõſtantiſſimã Dei veritaté conſtringunt, & ad tẽporalis ſtatus viciſsitudines impellũt, imò ad fallaces mortaliũ mẽtes, & inanes opiniones, hæc ſunt inſtituta regni (non autẽ ciuiles principis alicui⁹ cõſtitutiones) quib⁹ obtẽperare recuſam⁹, quibuſq; nõ ſolũ vita noſtra atq; doctrina, ſed ipſa morte etiã, ſanguiniſq; (ſi ita opus ſit) effuſione nos reluctaturos cõfidim⁹, optãtes ſemp, vt vel ſic ſaltẽ afflictiſsimæ noſtræ patrię Deus miſereatur, huiuſq; violẽtę perturbationis ignominiã, quæ poſteritati noſtræ impendet eluere dignetur.

Nos igitur abſentes à patria, nõ vt obiicitur, hîc cõtra Dei leges viuim⁹, ſed tantũ cõtra eas, quas cum Dei eccleſiæ & naturæ legibus, vt ex dictis cõſtat, pugnare comperim⁹; quod certè tũ quocunq; etiam Theologo Caluiniano, vel Proteſtante cõgreſsi, vbicũq; terrarũ fuerit, demõſtrare nobis haud erit difficile. Vlteri⁹ affirmam⁹ quòd queadmodũ Theologorũ illorũ, q poteſtãtes haberi volut, null⁹ in in orbe Chriſtiano nos viuere contra leges diuinas docere põt, ita null⁹ ex iis Anglię Iuriſcõſultis, qui horũ perfidiæ aſſentiunt (ſiquidẽ Catholici oẽs tã Theologi, quã Iuriſperiti, nobis hac in re non aduer-

Nec Theologus vllus, nec Iuriſperitus Anglus probabit vnquã Catholicos abſentes à patria viuere contra leges Dei.

aduersabuntur) euincet vnquã, nos hîc contra leges patriæ vitã agere, quod non ea tãtùm de causa asserimus, quia leges eiusmodi, cum sint iniquæ, obligare conscientiam non valeant, aut quia cum ad religionis statum pertinent, sine cleri consensu (quod fieri nõ poterat) sint conditę, aut quia dignitati & priuilegiis ecclesiæ aduersantur, ac ob id cum iuraméto legislatorum, omniumq; Principum Christianorũ qui legitimè inaugurati sint, repugnant: sed etiam quia reuera leges censeri omnino non debent, eò quod earum conditores potestate conuenienti, auctoritate, & iurisdictione, quò minus iuxta iudicij rationem agere, & authenticę se ad audiendum, determinandum, definiendum, aut sententiam ferendam in causis merè Ecclesiasticis, comparare posśint, fuerint destituti.

Leges Anglicanæ, quibus fides Catholica oppugnatur reuera leges non sunt.

Parlamentum autem est conuentus planè ciuilis, in quo, nec Episcopi ipsi aliter quàm vt regni Barones ius suffragandi obtinét, nec vt Barones, vllam habent tractandi aut definiendi negocia, alia quam quæ ad ciuilẽ status gubernationem spectant, potestaté; cum omnis potestas, quam vel Episcopi, vel alij in illo loco exercent, sit à principe & Republica ciuili, deriuata; ad quos nec lege diuina, nec naturali, huiusmodi rerum definitio spectat. Estq; error manifestus, omni eruditione tã humana quam diuina damnatus, affirmare primatum in causis Ecclesiasticis, naturalibus aut Christianis

Parlamentũ quid sit.

Error Anglorum qui constituunt Regin. caput

ſtianis legibus, in poteſtate, & iure Regis temporalis includi, aut huiuſmodi dignitatē vnquām in gubernatorem aliquem ciuilem iure collatam aut conferri poſſe, ſiue is Ethnic⁹, ſiue Chriſtianus fuerit, aſſerere.

Eccleſia ſua breuiter conſutatur.

Non enim ſpectare poteſt ad imperiū Principis infidelis ſeu Ethnici, (cuius poteſtas Imperialis ſiue regalis in populum ſuum, hoc nō obſtante, legitima fuerit legi naturæ diuinęq; ordinationi conueniens, de his etiam Apoſtoli cum Chriſtianis per omnes ſuas epiſtolas, vt pro illis orarēt, obtemperarentque, iuberent, loquuti ſunt, quemadmodū & Chriſtus Dominus noſter in Euangelio, cum tributum iiſdem dari præciperet) cum ab aliquot centenis euolutis annis, pauci adhuc Principes ad Chriſtum conuerſi fuerint, & Eccleſia tamen toto illo tempore ſuam gubernationem habuerit ſeparatam. Non ergo ad paganos Imperatores hoc ſpectabāt (quàmuis non minus olim Imperiales & regales, quàm nunc temporis extiterint) nec ab illis expetebatur: nam ſub Nerone, præcipui Apoſtoli Eccleſiam Romanam gubernabant; quemadmodum modò, vbi regna ab auita fide deſciuerunt, Eccleſia ſuā ſpiritalem neceſſariò habet gubernationem, quæ à regibus Ethnicis, quibus tamen in rebus ſecularibus obtemperant Chriſtiani, minimè dependeat. Quapropter omnia quæ à Proteſtantibus ex ſacris literis adferuntur, non plus principi Chriſtiano, quàm Ethnico quoad hāc poteſtatem, fauent.

Pagani principes nō poſſunt habere ſupremam poteſtatem in Eccleſia Chriſti.

Nec Reges Christiani possunt eam vsurpare.

Præterea nec ad iurisdictionem Regum, vel regnorum, qua ratione Christi fide imbuti sunt, hæc summa auctoritas spectare potest: cùm alioquin Ecclesia, quę mysticū Christi corpus est & respublica, coniuncta simul cum terreno & ciuili statu, suam propriā gubernationem, iurisdictionem, & administrandi methodum, à Christo ipso immediate sibi traditam, imò se, suamque potestatem rursus terreno imperio, quod Apostolus humanam creaturam vocat, subiiceret.

Vnde, & illud incōmodi sequeretur, vt quotiescunq; Rex quispiā vel prouincia ad Christi fidē cōuerteretur, Ecclesia se illis, non autē illi Christo & Ecclesiæ sese submittere deberent; quod sanè absurdissimū est, cū constet Principes & populos hactenus, post Christi religionē susceptā, semper se Christi eiusque sanctissimis legibus subiecisse, nec Ecclesiæ gubernatores, aut vlla eius mēbra ad maiorem subiectionē reuocasse, quàm priusquam ad fidē Christianam conuerterentur, ab iis requirebant; imò frequēter remisisse aliquam eius subiectionis partē, Christi eiusq; honoris causa: ac propterea sacræ literæ apertè nos docent, regna quæ Christi fidem admiserint, Christo, eiusque Ecclesiæ seruire debere: hinc Esaias, Gens & Regnum, quod non seruiuerit tibi (inquit) peribit: & August. non deerit Dominus ad tuendum Ecclesiam suam, qui iugo suo in gremio eius toto orbe diffuso, omnia terrena regna subiecit.

Esa.60. *epist.169.*

Reges

Reges dum Christi religionem amplectuntur, nō euadunt magistri Christi, aut domini Ecclesiæ, quatenus eius respublica mystica est, & spiritualis, sed à Propheta eius nutricij vocantur, quemadmodū etiam Reginæ eius nutrices; quoniā ad terrenam spectat potestatem, quam Deus illis largitus est, Ecclesiæ leges defendere, negotiorum suscipere executionem, & punire rebelles atq; transgressores. Oportet igitur Ecclesiam siue inter Ethnicos, siue Christianos versetur, illam retinere, & conseruare gubernandi rationem, quam Christus ipse immediate instituit, quamque nec elegit nec ordinauit populi decretum, & consensus, (qui origo omnium statuum humanorum est & formarum politiæ) cum constat Spiritum sanctum perpetua sua præsentia protexisse, & propagasse hanc spiritualem gubernationem in omnibus gradibus & functionibus, vt in Apostolis, Episcopis, Sacerdotibus & reliquis omnibus vsq; ad mūdi finem: & his Apostolus dixit, *Attendite vobis, & vniuerso gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* De his etiam nobis loquutus est: *Obedite propositis vestris, & subiacite eis, ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Hoc itaque regimen non est ius regi terreno, Principi, aut statui vlli debitum: hi enim omnes (si Christiani sunt) tenentur subesse pastoribus animarum suarum & Ecclesiæ Christi. Nec eam Ecclesia

Esa.49. *Actor. 20.* *Hebr.13.*

concesſit, nec vnquam concedere poteſt, cùm nec à natura illis, vt patet in Ethnicis, cõpetat, nec iure Chriſtianitatis, cuius virtute omnes quotquot in vniuerſo orbe viuunt, Eccleſiæ Chriſti obedire tenentur, nõ eidem imperare; nec vlla ciuilis reſpublica eá principi ſuo au-ctoritatem largiri poteſt, quam nulla vi naturæ poſsidet: vnde princeps cùm hanc poteſtatem nec à populo, nec à maioribus per naturalem propagationẽ, aut alia ratione acceptã cõſequut9 ſit, eã Parlamẽto haud cõmunicare poteſt, & cõſequẽter nullas ferre leges, nec audire nec determinare ꝑ ſe, vel ꝑ Parlamẽtũ, aut aliud quodcũq; tribunal, modo iã dicto ſibi ſubiectũ, quidquã de Eccleſiæ gubernatione poteſt. Et ſanè mirum eſt, maximè in primo illo Ordinum conuentu, qua ratione attentarint inducere ſpiritalem illam, & propriam Eccleſiæ gubernationem in conſultationem, iudicialem cognitionem, & deliberationem, antequam vel princeps, vel ordines ipſi inuenirentur legitimi iudices huiuſmodi cauſarum, cùm nulla lex tunc temporis firma hanc poteſtatem illis tribueret, nec ipſa poteſtas vlla alia via legitima poſſet ad illos deriuari, niſi ex falſa ſuppoſitione, qua principem ſupremum in cauſis Eccleſiaſticis habere poteſtatem exiſtimabant; quæ tamen nec vlla lege, nec natura, ante eius rei in parlamento deciſionem agnoſci potuerit. quod cùm nullum haberet modũ legitimũ ea de re deliberãdi, multò minùs ſententiam proferre poſſet.

Proceres Angliæ & ſubditi non poterãt Principẽ conſtituere caput Eccleſiæ ſuæ.

Ve-

Verùm huiuſmodi nodos, cùm ſoluere nequeant, audent ſaltem vi perrumpere; quemadmodum alium ſimilem inſolubilẽ in proximo parlamento, circa Epiſcoporum ſuorũ creationem perfregerunt, quæ omnia quoniã in fundamento deficiunt difficulter emendari poſſunt. Veritas eſt, nec Regem, nec Parlamentum habere poteſtatem legitimam præſcribendi ordinem Eccleſiæ, vel clero in hac parte, magis quàm hierarchiis Angelorum in cœlis commorantium. Quare Deus nouit, in quãtis verſentur anguſtiis aduerſarij, quamq́; abſtruſas & inſolitas rationes excogitare, & adhibere, quo has ſuas nouitates promoueãt coguntur. Et ſanè inter omnia abſurda dogmata hactenus propoſita, hoc de primatu principis in cauſis Eccleſiaſticis excellit, nam Lutherani illud apertè corrigunt, & Caluinus ipſe cum omnibus ſaltem Puritanis multum improbat, & primam conceſsionem Henrico octauo datam reprehendit, nam perinde eſt caput Eccleſiæ vocari, & ſupremum gubernatorẽ in cauſis Eccleſiaſticis. Verba Caluini ſunt: Et hodie (inquit) quàm multi ſunt in papatu, qui regibus accumulant, quidquid poſſunt iuris & poteſtatis, vt ita nequa, fiat de religione diſputatio: ſed poteſtas hæc ſit penes Regem vnum, vt ſtatuat pro ſuo arbitrio, quidquid voluerit, & ſine cõtrouerſia hoc fixum maneat. Qui initio tantopere extulerunt Henricum regem Angliæ, certè fuerunt inconſiderati homines.

Nodos quos non poſſunt ſoluere perfringunt Caluiniani.

Magdeburg. in præfatione Centur. 7.

Calu. in 7. c. Amos.

Sentẽtia Caluini de primatu Regis Henrici.

Dederunt illi summam rerũ omniũ potestatẽ, & hoc me semper grauiter vulnerauit. Erant enim blasphemi, cum vocarent ipsum summũ caput Ecclesiæ sub Christo.

Superintendentes Caluiniani libẽter sibi potestatem illã, quam antea Principi dederant, vendicarent.

Hæc Caluinus. Nos autẽ ad institutũ redeam⁹. Multi existimãt ipsorũ Archiepiscopũ Cãtuariensem ob similẽ subtilitatẽ restrictũ fuisse: vt verũ nos fateamur in gratiã aduersariorũ, res sic sese habet. Postquã iã satis diu hoc splendido titulo principi sunt assensati, libẽter sibi Ecclesiæ potestatẽ vẽdicarẽt, quò cõmodi⁹ inuentiones nouas stabilirent: quo in negotio, si pro suo arbitratu rem gerere licuisset, iam pridem summa infimis essent permista, & inter omnes totius anni dies, fortè sola Dominica ieiunandum nobis foret.

Mulier non potest esse capax illius supremæ dignitatis.

Absurda multa sequuntur ex cõcessione huiꝰ supremæ dignitatis Reginæ.

Cæterum quomodocunq; tandẽ huiusmodi homines titulũ hunc Priucipi attribuũt, cõtra rationẽ & naturã ipsam eos agere constat, multò vero magis dum honor ille mulieri defertur, quæ ratione sexus non potest eius esse capax; Cõcedunt enim potestatem Reginæ id aliis conferendi, quod nec ipsa habet, nec vt alij habeant, efficere potest: nimirum vt Episcopis & sacerdotibus potestatem concionandi, administrandi sacramenta, animarum curam, & id genus alia conferat. Illi inquam cui nec prædicare, nec in publico loqui de rebus ad religionem spectantibus licet, facultatem dant illud præstandi, quod longè sublimius est: videlicet, vt præscribat vel per se, vel ad id de-

id delegatos, vel per leges ipsius sola auctoritate sancitas, concionatoribus quid docere, qua via & ratione colere Deum eique seruire, quo ritu sacramenta admistrare debeant: imò vt illos puniat, & sacerdotiis priuet, doceat atque corrigat, & postremò, vt quomodo ipsa velit quoad animi statum sibi subiectos gubernari, illis præscribat.

Præponunt corpus animæ, ciuilem guber- 2.
nationem spirituali, terrenũ regnum Christi corpori mystico. Oues præferunt pastori, in illos facultatem imperandi conferunt, quibus aliis magis obtemperandum erat: dant 3.
potestatem subdito iudicandi de iudice, imò de Deo ipso, vt loquitur D. Cyprianus: red- *Epist.* 55.
dunt Reginam à disciplina ecclesiastica liberã, *num.* 2.
à qua nullus verorum filiorũ familiæ Christi 4.
eximitur. Derogant sacerdotio Christi, quod 5.
tùm in persona eius, tùm etiã in Ecclesia Regiã dignitatẽ excellit. Diuidunt (quæ sanè res ma- 6.
gni est momenti) statum Catholicæ Ecclesiæ, sanctamq; cõmunionẽ societatis omniũ Christianorũ in ea degentiũ, & in tot distrahũt partes, quot terrena sunt regna legib⁹ inter se, cõsuetudinibus, atq; morib⁹ dissita; quod profectò perniciosissimũ est, & cõtra omne ius æquitatis, & amicitiæ: quod in toti⁹ Ecclesiæ, singularũq; ꝓuinciarũ mẽbris, naturali quodã vinculo omnes societates vnitate ac cõsuetudine colligat, & cõstringit: omnib⁹ etiã sectis, factionib⁹, ac hæresib⁹ se patefaciendi fenestrã addũt:

8. omnes deinde Episcopos Christianos, sacerdotes, & quoscunque alios natos extra Britanniá, ab omni iurisdictione Ecclesiastica in Anglos
9. excludunt: nullam præterea esse tradunt, nisi illam, quæ procedit, ac dependet à suæ Maiest. titulo atque iure, quod sanè expresso Christi mandato, & commisioni, in primis Petro, deinde reliquis omnibus Apostolis datæ, aduersatur; cùm prædicandi, baptizandi, retinendi, ligandi, soluendique potestas, in vniuersum mundum iis exercenda fuit, absque vllo status temporalis discrimine, aut principis mortalis, quod ad illam potestatem attinet, ratio-
10. ne habita, retrahit. Arcent regnum Angliæ ab obedientia illa, quam Conciliis generalibus debet, quæ aut olim celebrata sunt, aut postmodum in externis regionibus sunt instituē-
11. da: tollunt omnem rationem conuenientem huiusmodi Concilia congregandi, aut in iis quidpiá decernendi, vt manifestē in eo, quod ad postremum Concilium Tridentinum, tametsi à summo Pontifice per internuncium, & alios magni nominis Principes, inuitati &
12. rogati accedere recusarint, apparet: tollũt prēterea omnia media, quibus ad Ecclesiá & veritatē, regna & principes ii, qui in grauissimos errores labuntur, reuocari possent; cùm nullam concedant conciliis, aut externis tribunalibus auctoritatem, vnde reliqui Episcopi, Patriarchæ, Apostoli, atq; adeò Christ⁹ ipse (quoniam externi semper fuerunt & sunt) nullam habent

Nec Apostoli, nec Christus ipse si modò in terris essent, haberent vllam

habent iurisdictionem, aut sufficientem definiendi contra Anglos sectarios, eorumque errores potestatem. *potestatem spiritualē in Angliam.*

13. Postremò, si hæc spiritalis iurisdictio, perpetuo iure diademata & regni sceptra consequitur, profectò, nec Christus, nec Apostoli eius potuissent, nisi prius impetrata Cæsaris, aliorumque Regum bona venia, vllas prouincias eorum conuertere, ac in iisdem spiritalem iurisdictionem exercere. Et vt aliquando totā huius generis rationem concludamus, hæ sunt leges Angliæ, (si tamen leges appellare liceat huiusmodi violentos animorum impetus) ad quas nos conformare, sine scelere ac religionē non possumus.

Porrò quanquam videamur satis dixisse ad defensionem causæ nostræ, proponemus tamē ante oculos charissimorum nostrorum ciuiū, breues quasdam sententias ex præcipuis Ecclesiæ Christi institutoribus, qui de hac re disseruerunt, selectas: vt ex illis quasi prælibent iudicia eorum, quoad hunc frequentem spiritalis potestatis vsum, olim à quibusdam Imperatoribus in dubium vocatum: intelligantq; hanc causam iampridem definitam illis, qui fidem habent & timorem Dei. Athanasius magnus, vir assuetus huiusmodi procellis, in hūc modum de Constantio Imperatore scribit. *Quid hic quod Antichristi non sit omisit? aut quid ille, vbi venerit, plus committere poterit? aut quam ille in aduentu suo non repererit sibi expeditam viam ad dolos* *In epist. ad solitariā vitā agentes.*

ab isto præparatam? siquidem iam denuò in loco Ecclesiasticæ cognitionis suum palatium tribunal causarum constituit, seq; earum litium summum Principem & auctorem fecit. Et iterùm: *Quis videns eum in decernendo Principem se facere Episcoporum, & præsidere iudicijs Ecclesiasticis, non meritò dicat, illum eam ipsam abominationem desolationis esse, quæ à Daniele prædicta est?* Et iterùm. *Quãdo à cõdito æuo auditũ est? Quãdo iudiciũ Ecclesiæ auctoritatẽ suam ab Imperatore accepit? aut quãdo vnquã hoc pro iudicio agnitũ est? Plurimæ ante hac synodi fuêre, multa iudicia Ecclesiæ habita sunt, sed neq; patres istiusmodi res Principi persuadere conati sunt, nec Princeps se in rebus Ecclesiasticis curiosum præbuit.* Et Osius Cordubẽsis Episcopus vir celeberrimus sic ad eũdẽ Imperatorẽ scripsit, teste Athanasio loco iá citato, *Ne temiscea's Ecclesiasticis, neq; nobis in hoc genere præcipe, sed potius ea à nobis disce. Tibi Deus Imperiũ cõmisit, nobis quæ sunt Ecclesiæ cõcredidit.* Eodẽ quoq; tẽpore, & eũdẽ Imperatorẽ sic affatus est Leõtius Tripolis Lydiæ Episcopus. *Miror qui fiat, vt cum alijs curandis distinearis, alia tractes. Quùm enim rei militari & ciuilibus negocijs præsis, tamen Episcopis ea præscribis, quæ ad solos pertinẽt Episcopos. Verecundia igitur (ait Suidas) tactus Imperator, eiusmodi edictis in posterum abstinuisse fertur.* Hilarius. *Prouideat & decernat clementia tua, vt omnes se vbique iudices, quibus prouinciarum administrationes creditæ sunt, ad quos sola cura & solicitudo publicorum negociorum pertinere debet, à religione se obseruantia abstineant. Neq; posthac præsumant atque vsurpent, & putent se causas cognoscere cle-*

Suidas in verbo Leontius.

Lib. imperf. 2. ad Constãtium.

re clericorū. Ambrof. itidé fic alloquitur Valentinianum iuniorē, Imperatorē. *Noli te grauare, ô Imperator, vt putes te in ea quæ diuina funt, imperiale aliquod ius habere. Noli te extollere, fed fi vis diutius imperare, efto Deo fubditus. Scriptum eft: Quæ Dei, Deo, quæ Cæfaris, Cæfari. Ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotem Ecclefia. Publicorū tibi Mœnium ius commiffum eft, non facrorum.* Et iterùm. *Quando audiuifti clementifsime Imperator, in caufa fidei Laicos de Epifcopo iudicaffe? Ita ergo quadā adulatione curuamur, vt facerdotalis iuris fimus immemores, & quod Deus donauit mihi, hoc ipfe putem alijs effe credendum? Si docendus eft Epifcopus à Laico, quid fequatur, Laicus ergo difputet, & Epifcopus audiat, Epifcopus difcat à Laico. At certè, fi vel Scripturarum feriem diuinarum, vel vetera tempora retractemus, quis eft, qui abnuat in caufa fidei, in caufa inquam fidei, Epifcopos folere de Imperatoribus Chriftianis, non Imperatores de Epifcopis iudicare?* Greg. Nazian. fic alloquitur Imperatorem, Principes & Præfectos. *An me libere loquentē æquo animo feretis? nā vos quoq, potētiæ meæ, meisq, fubfellijs lex Chrifti fubijcit. Imperiū enim ipfi quoq, gerimus; addo etiā præftātius ac perfectius, &c.* Et iterū. *Nō dubito quin hāc dicēdi libertate in optimā partē accepturꝰ: vt veteri mei gregis ouis facra, magniq, paftoris alūna.* Chryfo. prætereà docet clare mulierē nō effe capacē huiꝰ de qua agimus dignitatis Ecclefiafticæ: *quanam (inquit) de caufa Chriftus fanguinem effudit fuum? certè, vt pecudes eas acquireret, quarum curam tum Petro, tùm Petri fucceſſoribus committebat.* Et paulò poft.

Epift. 33. ad Sororem.

Epift. 33. ad Valentinianū Imperatorem.

Greg. Naz. in orat. ad ciues Naziā.

Lib. 2. de facerdotio.

Quùm

Quum (inquit) de Ecclesiæ præfectura, de credenda huic vel illi tam multarũ animarum cura agitur: Vniuersa quidem muliebris natura functionis istius moli ac magnitudini cedat, oportet, itemq́; & bona virorum pars.

Sic scribunt hi patres virtute & doctrina præstantissimi viri, sic crediderunt, tales se erga principes suos præbuerunt, nec tamen propterea hos proditores fuisse, vel cõtra leges diuinas humanasue, quæ modo iustæ censentur, peccasse, conuinci potest. Nos aliud non credimus, nec docemus aliud, nec aliter nos gerimus: nec sanè vitam legibus diuinis & humanis cõtrariam nos instituere, aliter quàm hi Doctores nobilissimi, qui modò in cœlo & in terra gloriosi habentur, & verè sunt, credendũ est.

Exhortatio ad Reginam Angliæ profecta ab animo verè Catholico & suæ Maiest. vt apparet fidelissimo.

Occurrit autem hoc in loco id, quod sæpè aliàs in orationibus nostris ad Deum fusis, solet in mentem venire desiderium; vtinam diuina illa Maiestas cor principis nostræ, priusquam eam coram horrendo tribunali suo sistat, tangere dignaretur, vt pro singulari sua prudentia, rationes prædictas fundatas in scripturis legeq́ue naturæ, attentiùs consideraret, quibus freti indecens esse, incõueniens, & planè impossibile, vt princeps tẽporalis, maximè verò fœmina gubernet, suoque imperio constringat Ecclesiam, Episcopos, & Pastores animarum, in iis quæ ad curam salutis spectãt, docuimus. Sed quid nos vermes, ac nihili homunciones à sua Maiestate exaudiri optamus? vtinam saltem summam illam voluntatem, studio-

ſtudiorum, & ſententiarum cōſenſione quam tot doctiſsimi Epiſcopi, & huius regni ſacerdotes, primùm in parlamento, deinde perpetuis vinculis & morte ipſa teſtificati ſunt, non reſpuat: vtinam inquam ſanctum illum ſanguinem, tāta cum animi ſubmiſsione, & manſuetudine, pro veritatis confirmatione effuſum, ob oculos proponat: deinde in memoriā reuocet nobile illud par virorum clariſsimū Fiſcherum Epiſcopū Roffenſem, inter Pōtifices vnum poſt homines natos in Anglia doctiſsimum; Morūm prætereà omnium ſermone celebratum inter noſtræ gentis populares huic non inferiorē, duos profectò viros, quos cæteræ nationes Chriſtianæ, ingenti auri pondere redemiſſent, tametſi noſtri homines, iuxta ſuarum legum præſcripta, eos hac communi aura vitaq; indignos iudicarint: vtinam ad reliquos Epiſcopos ſanctiſsimos, doctiſsimos Theologos, iuriſperitos cōſultiſsimos, Principes, & fidei conſtantia, & antiquiſsimæ nobilitatis ſplendore, illuſtres, omnes deniq; omniū temporum maiores, mentis oculos conuertat: nullum certè inter hos reperire liceat, qui vel agnouerit, vel admiſerit hunc primatus titulum; omnes autem ſine eo, in ſumma gloria, pace, & fœlicitate regnaſſe comperiet; nec ſanè vllum fuit regnum vnquam, aut Regia poteſtas, cuius potentia ob cōiunctionem ſui cum Catholica Eccleſia, vel diſciplinam ab eadem tuendam ſeruandamq; traditam, immi-

Roffenſis & Mori laudes.

Admodū periculoſum & pernicioſum ab Eccleſia Chriſti deficere.

nuta

nuta ſit, quin econtrà potius florētiſsima Regna, beatiſsimas reſpublicas, ob ſuam ab Eccleſia defectionem, funditus euerſas accepimus, & recenter adhuc meminimus.

Quod ſi domeſtica exempla hac in re videātur cuipiam ſuſpecta, ſaltem patrum, quos anteà citauim⁹, veluti ab omni affectione, timore, adulatione, & præiudicio alienos, teſtimonia in nobiliſsimo pectore atq; animo Maieſt. veſtræ locum habeant: qui ſanè omnes multis ab hinc ſæculis, contra inauditam illam poteſtatē, ſpiritualemq; Principū ſęcularium iuriſdictionem, vna cum Epiſcopis veſtris incarceratis, Catholicis ſacerdotibus, populis afflictis, ac exilio mulctatis, & vniuerſis Maieſtatis veſtræ anteceſſoribus, ſententiam pronunciarunt.

Hoccine quid rei bone Ieſu? num clementiſsima domina & Regina, in veſtro conceſſu Chryſoſtomus, Ambroſius, Gregorius, Hylarius, Leontius, Oſius, Athanaſius, & reliqui ſanctiſsimi patres non audientur? nunquid fortè priuabuntur ſacerdotiis & dignitatibus? vinculis conſtringentur, & morti turpiſsimæ adiudicabũtur? non inducor vt credam. Haud conſentit cũ indole tua, ad miſericórdiā propēſa, repugnat & abhorret à clemētia. Audi igitur per ſalutē animæ tuæ, ſine qua omnia hæc fluxa & caduca gaudia, tituli, diademata, atq; regna te (quod Deus pro infinita miſericordia auertat) in æternam miſeriā præcipitabunt.

Ipſum

Ipſum officiū noſtrū ſacerdotale,zelus Dei, ſtudiū honoris tui regalis, nos impellūt, vt omni animi demiſsione Maieſt.tuā moneamus ei⁹ rei, quę quidē,licèt ſit ad ſalutē tuā totiuſq; regni neceſſaria,nō tamē à quoquā poteſt inter domeſticos parietes,in hac prçcellenti dignitatis ſplēdore,& legib⁹ cōtrariis indicari, petim⁹ inquā humillimis verbis, genibuſq; flexis veniā ſynceritatis noſtræ, & apertæ narrationis, idque per Deum immortalem petimus,à quo & Maieſtas veſtra, & quotquot in orbe Principes exiſtunt, veniam peccatorum ſuorum petere coguntur.

Quòd vero Regia Maieſtas in florida adhuc & iuuenili ætate conſtituta, quorundam hominum importunitate, ad religionis mutationem perducta ſit, factum eſſe non ambigimus, tùm quod eam experientiam & rerum expetendarū fugiendarumque prudentiā,qua nunc viget,necdùm cōſequuta eſſet: tùm etiā, quòd malorū, quæ illi illata erant,recordatio, nō parū eius animū ab Eccleſia, ſtatuq; Catholico alienaret:his aūt cū moleſtæ,& importunę iungerentur plurimorū ſuaſiones,cohortationes, imò ingentes ſecuritatis promiſsiones, non difficulter, quod petebatur, impetratum fuit : ſiquidem à viris fide dignis accepimus veſtram Maieſtatem , ex ſe non deſideraſſe, imò recuſaſſe, aut certè inuitam admiſiſſe titulum hunc Eccleſię gubernationis, tùm quia fœminæ hoc officiū haud cōuenire ꝑſpiceret,

tùm

Regina Angliæ inter omnes mulieres prima hāc supremā potestatem vsurpauit.

tùm quia inter omnes mulieres, prima han sibi iurisdictionem Ecclesiasticam vsurpasse videretur.

Quare serenissima Princeps, cum tot anno prospero & fœlici imperij cursu peregeris, se demque tuā diuturna pace & securitate cōfir maueris, iudicium etiam cum experientia cre uerit, vita ad finem indies magis ac magis pe tendat, & (quod necessario cogitandum e principibus) factorum ratio non minor, im maior multo principibus, quam priuatis ho minibus reddenda sit: rogo obtestorque tuan Maiestatem, vt seriò secum grauiterque perpē dat, quibus rationibus & seipsam, & regnun suum ad societatem Catholicæ Ecclesiæ, to nobilissimorum principum, & illustrium vi rum splendore exornatam reuocare valeat cogitetque, quantum solatium præbitura si innumeris ex sibi subiecto fideliqúe populo miserè iam prô dolor oppresso, qui in exilio carceribus, catenis, & specubus subterranei vitam degens corda & manus ad Deum & Ma iestatem tuam, gratiam atq; solatium doloris appetens, frequenter extollit.

Henricus Angliæ rex statuerat in gratiam cum Ecclesia & Romano Pontifice redire.

Audiuimus etiam à viris præclarè excellen tibus, celsitudinis vestræ parentem, planè feci statuisse, priusquàm vita discederet, huic su premæ potestatis titulo nuncium mittere, & cum regno vniuerso in gratiam cum sede, Ec clesiaque Apostolica redire, licèt morte præ uentus præstare nequiuerit: reliquit tamen

nor

non obscurum tibi, quæ inter charissima pignora eius, sola superes, incitamentum, vt id præstes, quod viro illi sapientissimo ex hac vita iam iam migraturo, adeò putabatur ad animæ suæ, populi, & posteritatis salutem necessarium: quodque alios Principes iam diligentius secum expendere comperimus, vt facilè in Polonia, Suecia, & Transyluania videre licet; qui vtique perspiciũt, cur & de quo illud Hieronymi in medium adferri solet. *Qui tecũ non colligit, spargit*: intelliguntque illam conditionem honoratissimam fore, si secum illa Reginæ coniungant, cui Deus vniuersum terrarũ orbem, vt quidam ex S. patribus loquitur, in dotem largitus est. *Epist. 57. ad Damasum Papam.*

Iam quæso Princeps clementissima, te ad hæc nostra vota, & desideria, humilimasq; petitiones conuerte, tuæque salutis causa institutas esse arbitrare, nec ob hanc libertatem nostram, qua te in Dei præpotentis, Ecclesiæque matris causa compellamus, populo subiecto succensere velis. Quòd vero ad nostros conatus attinet: si Deus pro immensa iudicij sui æstimatione, nos exaudiri haud passus fuerit, operam tamẽ omnino perdidisse nequaquam nobis videmur, si in eo negotio laborasse nos meminerimus, pro quo parati semper esse debemus vitam etiam (cum Deo placuerit) libenter profundere.

Interim verò cum neque in minimis resistamus vestræ Maiestati, aut legibus ciuilibus

repugnemus, ſperamus neminē ratione & iudicio præditum, nos iuſtè arguere poſſe, ſi illis legibus obedire recuſemus, quæ religionē cōcernere videntur, cum eaſdē cōſcientia adhibita teſte, putemus, & reipſa probare poſsimus, cum lege diuina, & omnibus iuſtis ac receptis patriæ legibus, pugnare.

CAPVT V.

STVDIOSOS PRAEDICTORVM *Seminariorum non educari, nec informari falſa & erronea doctrina.*

NOs nec contra Dei, nec Angliæ leges, vitā in collegiis inſtituere ſatis hactenus demonſtratū eſt: nūc vero, quod ad alteram partem accuſationis attinet, qua dicimur informare diſcipulos noſtros falſa & erronea doctrina, futilibus innixa commentis, vaniſque hominum traditionibus; agnoſcimus has accuſationes, phraſes, & modos loquendi, ex nouis aduerſariorum pulpitis prodiiſſe, ſed ab antiquis ſectariis eſſe mutuata: fuerunt enim ſemper hæc hominibus iis communia, qui deſerta Chriſti Eccleſia, nouas ſibi quondam finxerunt opiniones, verę & Catholicæ fidei repugnantes.

Quod autem antiqui errorum architecti huiuſ-

huiusmodi fuerint sermonibus vsi, apertè indicant verba ipsius Maximini Arriani Episcopi, quæ commemorat D. Aug. contra eundem in principio. *Si quid* (inquit Maximinus) *de diuinis Scripturis, quod commune est cum omnibus, necesse est vt audiamus. Hæ vero voces quæ extra Scripturã sunt, nullo casu à nobis suscipiuntur. Præterea cum ipse Dominus moneat nos, & dicat: sine causa colunt me, docentes mandata & præcepta hominum.* Et sub finẽ libri. *Oro & opto discipulus esse diuinarum Scripturarum: si alicubi scripti lectionem protuleris, nos diuinarum Scripturarum optamus inueniri discipuli.*

Lib. 1. cont. Maximinum in principio.

Homo iste, (vt vides lector candide) ex more hæreticorum, ausus est se cum nobilissimo Doctore Augustino comparare, eumque ad pugnam prouocare, hac tamen lege, vt non patiatur se alia re vlla, quam Scriptura Sacra vrgeri, (quę nunc temporis purum putũ Dei verbum appellatur) illa, quæ à Catholicis, pro vera Scripturarum intelligentia produci solent, ac si hæc commenta essent, & hominum traditiones, excipiens.

Caluiniani cum Arrianis egregiè concordant.

Quam vulgarem sectariorum fugiendi potius quam pugnandi rationem, sic contempsit Augustinus, vt eam non existimaret sua responsione dignam: sed ad propositam difficultatem reuocans aduersariũ, docet hos verborũ fumos, & inania præludia omnibus omnium partium hominibus posse esse cõmunia: nã nõ solũ Catholici scripturarũ possesionẽ vsumq; sibi vendicãt, (idq; merito, cũ ad illos propriè

Scriptura, eiuſdemque interpretatio ſpectare cognoſcatur) ſed etiam hæretici vniuerſi, quãtumuis ignorãtes ſint, & abſurdorum dogmatum defenſores, ſic glorientur hoc Scripturarum nomine, vt contemnant, & condemnent omnem ſapientiam, & eruditionem Eccleſiæ Catholicæ, totiuſque mundi, velut ſtultitiam & inanem fatuitatem, vix vt vllum artificem tam vilem & abiectum inter Anabaptiſtas Holandiæ, vel inter Puritanos, fratres domus charitatis, & Proteſtantes Angliæ reperies, (vt taceam Grammaticos & Dialecticos imberbes in ſcholis & Academiis Sectariorum educatos,) qui non audacter ſeſe opponet vniuerſæ Eccleſiæ Chriſti, hac cautela fultus, purũ putum Dei verbum præponendum eſſe humanis doctrinis atque inuentionibus: purum enim Dei verbum nominant Biblia ſua falſè, corruptè, & fraudulenter tranſlata, vna cum ſordidis, friuolis, & falſis ſuppoſitionibus inde deductis.

Fraus hæreticorum in mutãdo ſtatu controuerſiarum.

Et vt generatim loquor, omnes quotquot fuerunt Sectarum magiſtri, in fraudem populi, ipſi primùm turpiſsimè tranſuerſum acti, hunc conſtituunt controuerſiarum ſtatũ inter ſe atque Catholicos: vtrum ne illis, qui doctrinam in puro Dei verbo fundatam tuētur, ſit credendum potius, quàm aduerſariis, qui ſuam religionem humanis traditionibus, atq; inuentis fulcitam defendunt. Cum tamen is ſtatus quæſtionis cenſeri non debeat, ſed hic:

Vtrum

Vtrum illi potius, quam nos genuinum sensum, veramq; Scripturæ intelligentiá habeant, cuius & syllabæ, & verba Scripta ab vtrisque agnoscuntur, & recipiuntur indiscriminatim; & vtrùm illi sequantur sensus visum, qui proprio ducuntur spiritu, aut nos qui adhæremus spiritui Ecclesiæ.

Intelligant igitur omnes oportet, quòd quemadmodùm Protestantes, & cæteri hæretici illum Scripturæ sensum, quem ipsi superbè & ignoranter elegerũt, purum putum Dei verbum soliti sunt appellare: ita etiam ex aduerso Scripturæ sensum & interpretationem humanas phantasias & inuentiones nominare: quàmuis constet priuatum, singularé, & nouũ illum spiritum nil præter inania visa continere; cómunem è contra, vniuersalem, antiquã, & Catholicam interpretationem, verùm & purum Dei verbum esse, vtpotè, cui omnis doctrina nostra, studiosorumq; hominũ in Collegiis istis Catholicis commorantium informatio atque institutio innitur.

Hæretici in Scripturis intelligendis suum priuatũ sensum & spiritum sequuntur: Catholici verò Ecclesiæ iudicium, patriumque cõsensum.

Et sanè ille scopus nunc temporis debet esse omnium scholarum, quæ Catholicam religionem sectari volunt, homines à priuatis cogitationibus, & proprij iudicij approbatione, ad consensum omnium Patrum atq; ætatum, ad fidem Catholicæ Ecclesiæ, secundum symboli Christiani professionem deducere, omnesque ad obedientiam Conciliorum, cæterorumque tribunalium, quæ & Christi, & totius

Ecclesiæ auctoritate corroborata, nobis relicta sunt, ad controuersias quæ oboriri vnquam possent decidendas, atq; definiendas, inflammare.

Vnde fit, vt illi, qui ad gradus promouentur scholasticos in Academiis Catholicis, (iuxta Concilij Tridentini constitutionem sanctè iurent, se quòad poterunt, in concionibus, lectionibus, disputationibus, scriptis, & aliis quibuscunque negotiis, perpetuò interpretaturos Scripturas sacras secũdum vnanimem patrum consensum. Quod sanè non est homines secundum propriam cuiusque sententiam vel opinionem fide instruere, sed secundũ spiritũ veritatis à Christo promissum. Hoc est vitare particularẽ hæreticorũ arrogantiã, qui sic priuato illo superbiæ ac contentionis spiritu feruntur ac rapiuntur, vt sibi ipsis certas quasdam doctrinarum formas, prout singulæ sectæ exposcunt, figant & refigãt: quas vocant fidei suæ analogiam, & ad eas verbum Dei sic contorquent, vt quicquid inter somnia delirantibus in mentem venerit, id Scripturæ testimonio verum esse comprobetur. Et propterea Diuus Augustinus hoc contra Faustum proprium fuisse Fausti Manichæi, & æqualis conditionis hominum notauit, sic scripturarũ testimonijs causam propugnare, vt illis scriptura penitus sit subiecta, nec alium sensum nobis reddant, quàm ipsorum ingeniis admittere placuerit. *Videtis* (inquit Augusti-

Lib. 32. con. Faustum cap. 19.

guſtinus) *id vos agere, vt omnis de medio Scripturarum auferatur auctoritas, & ſuus cuique animus auctor ſit, quid in quaque Scriptura probet, quid improbet: id eſt, vt non auctoritati Scripturarum ſubijciatur ad fidem: ſed ſibi ſcripturas ipſe ſubijciat, non vt ideo illi placeat aliquid, quia hoc in ſublimi auctoritate ſcriptum legitur, ſed ideo certè ſcriptum videbatur, quia hoc illi placuit.* Ad euitandum ergo hos ſpiritus priuatos, imitamur in ſcholis noſtris, ſcriptis, & lectionibus (quantum tempus, occaſio, & rerum opportunitas patitur) ſanctos illos patres Baſilium & Gregorium Nazianzenum, de quibus ſic meminit Ruffinus. *Gregorius cum ſe totum Dei ſeruitio mancipaſſet, tantum de collega amore præſumpſit, vt ſedentem Baſilium de Doctoris cathedra deponeret, ac ſecum ad monaſterium manu iniecta perduceret, ibique per annos (vt aiunt) tredecim, omnibus Græcorum ſæcularium libris remotis, ſolis diuinæ Scripturæ voluminibus operam dabant, earumq́ intelligentiam, non ex propria præſumptione, ſed ex maiorum ſcriptis & auctoritate ſequebantur, quos & ipſos ex Apoſtolica ſucceſſione intelligendi regulam ſuſcepiſſe conſtat.* *Eccleſiaſt. hiſt. l. 2. c. 9.*

Docemus & profitemur humilitatem & obedientiam erga eos, qui nobis præpoſiti ſunt; docemus diſcipulos & cognoſcere & obſeruare ſanctas illas traditiones, quas Apoſtolus commendat gregibus ſuis, tam ſcriptas quam non ſcriptas: illa maiorum noſtrorum præcepta amplecti illos docemus, quæ Chriſtiani *Doctrina Catholicorum. 2. Theſſ. 2.*

 in

Act. 15. 16. in Actis Apostolorum iubebantur obseruare secundum discrimina rerum atque temporũ, præscripta vel in posterum ab animarum gubernatoribus præscribenda: In omnibus vero controuersiis & rebus dubiis à definitionibus sanctorum Patrum, Conciliorum, & sedis Apostolicæ, dependemus: quibus Christus spiritum veritatis, verum scripturæ sensum, gratiam discernendi falsos & priuatos spiritus, à vero & communi populi Christiani atque Catholici spiritu largitus est.

Docemus illa præcepta & traditiones, quæ in Scripturis sacris nobis commendantur, cæteraque omnia sanctæ Ecclesiæ decreta, iniustè & peruersè ab hæreticis, iuxta sensum ipsorũ vocari traditiones aut mandata hominũ: cum sint ordinationes spiritus sancti, qui perpetuo Pastori nostro legitimo quoad regimẽ animarum nostrarum spectat, assidet. Docemus scripturas sublimes esse, atq; difficiles intellectu, multisque modis ad perpetuam multorum damnationem à vera intelligẽtia detorqueri: Docemus Manem, Arium, Macedonium, Eutychetem, Sabellium, & Pelagium, etiamsi sacras scripturas lectitarint crebrò, & in illis multum se, quemadmodũ nostri Caluinistæ magnificè iactarint, errasse tamen turpissimè in illarum sensu, atque intelligentia: inq; eundem errorem posse Protestantes modo incidere, imò iam dudum incidisse, dum priuatos suos contentiosos & rebelles spiritus sectãtur.

Dici-

Dicimus illis edocti Diui Augustini experientia, *Hæreticos non posse veritatem intueri, qui terrenas generationes nimis intuentur, & ad istas tenebras addunt adhuc fumum, quem sibi contentionibus & certaminibus quotidianis excitare non cessant: habentes animas carnis affectibus defluentes, tanquam ligna humore saginata, in quibus ignis fumum solum vomit, & habere flammas lucidas non potest.* Et alibi. *Hæretici Manichæi eligunt capitula de Scripturis, quæ simplices homines non intelligunt, & per illa decipiunt animas imperitas, quæ per curiositatem facilè traducũtur, quia omnis anima indocta curiosa est. Qui autem fidem Catholicam benè didicit, & bonis moribus, & vera pietate munitus est, quàmuis eorum hæresim nesciat, respondet illis tamen: nec enim decipi potest, qui iam nouit quid pertineat ad Catholicam fidem, quæ Catholica dicitur, per orbem terrarum sparsam, & contra omnes impios & peccatores, negligentes autem sui domino gubernante securam.* Lib. de Agõ. Christian. cap. 6. Ibid. c. 4.

Docemus verisimilius esse, antiquos omnium ætatum patres in vnam sententiam cõspirantes, verum sensum & interpretationem scripturæ assequutos, quã Protestantes nouos; & si animi demißio quicquã in hac re valeat, (vt valere plurimum debet) eos multò fuisse protestantibus nostris modestiores ac æquabiliores: si studia requirentur & diligentia, illos longè hos superasse: si eximia eruditio, perfectaque cæterarum scientiarum cognitio, dicimus nouos nostros Doctores cum illis nõ esse comparandos: si vero linguarum spectemus *Comparãtur antiqui Doctores cũ ministris Caluinianis.*

peritiam, multis eorum præcipuas illas linguas natura donauit, quas noui isti doctorculi longo labore etiam adhibito, & arte, vix degustarunt: si diligens lectio scripturarum, collatio mutua, comparatio, & expositio ad illarũ sensum verum intelligendum confert, quàm longè sanctißimi illi patres hac etiam in parte molles istos doctores superent, opera nobilißima, & infiniti ferè tractatus testantur: si quicquam oratio iuuat ad veritatẽ assequendam & spiritum Dei (sine quo nulla veritas cognosci potest) iniuriam profectò inferret sanctis illis viris, imò risum plerisq; mouebit, quisquis illorum pietatem, vigilias, ieiunia, & sacrificia, cum horum sociorum conatibus comparabit: si solitudo, cœlibatus, castitas, (quæ ab antiquis maximè conuenire Philosophiæ studiosis iudicabantur) ad rerum diuinarum contemplationem conducit, in quò se iactent ostententque, parum protestantes habent: si charismata diuina & eximiæ patrum nostrorũ virtutes miraculis, vita sanctißima, & demùm martyrio pro fide Christi suscepto, exornatæ (vt merito à Catholicis omnibus, ipsis Hæreticis non reluctantibus, creduntur ea de causa in cœlo beatam vitam agere) ad sacrarum literarum intelligentiam prosint, hanc illi prærogatiuam præ aduersariis nostris obtinent.

Postremò si tempora, quibus vixerunt, spectentur, viciniores fuerunt Christo, & mille annis

annis propius, imò amplius, Apostorum ætatem accesserunt, quàm sæculum hoc, quo primùm exorti sunt Protestantes: (vt facilius hac ratione potuerint inuestigare Apostolorum sensum atque doctrinam, per ætatum & hominum sibi mutuò succedentium vicinitatem) superantur itaque & hac in parte nostri aduersarij ab illis doctoribus & luminibus antiquis. Hæc omnia, & quascunque alias præscriptiones, Catholici vnquàm aduersus Hæreticos habuerunt, nos modò etiam contra Protestantes euidentissimè possidemus: meritò, vt liceat nobis commutatis nominibus idem dicere, quod Augustinus olim suis aduersariis, *vsque adeò permiscuit imis summa longus dies, vsque adeò tenebræ lux, & lux tenebræ esse dicuntur, vt videant Lutherus, Caluinus, Zuinglius, Bucerus, Beza: cæteri vero Hilarius, Gregorius, Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, & id genus alij viri doctissimi pariter atq. sanctissimi maiores nostri cœci sint.* *Lib. 2. cōtra Iulianum in fine.*

Quapropter si charismata Dei, si sensus communis, si probabilitas humana & diuina inseruient ad causæ æquitatem: nostræ scholæ hæc omnia contra aduersarios adferunt: si expressa verba scripturæ præualent, longè eosdem superamus, quippe qui ea infinitis modis clariora pro parte nostra habemus, quàm aduersarij: si sensus desideretur, tot nobis ad hunc inquirendum sunt auxilia naturæ, doctrinæ, & gratiæ, (Deo sit honor & gloria) quot inimicis nostris esse possunt, sententia pro nobis *Catholicorū Anglorū cū Caluinianis Comparatio.*

contra

contra aduersarios pronunciata, in omnibus tribunalibus Ecclesiæ Dei; omnes Academiæ, omnia Collegia, omnes Ecclesiæ, vniuersi Episcopi, Monasteria omnia, omnia monumenta Christianitatis à Catholicis, & pro Catholicis instituta sunt, ac excitata: nulla vero pro Protestantibus: omnes quotquot fuerunt animæ maiorum nostrorum salutaribus aquis expiatæ, omnes sancti & ciues cœlestis patriæ, omnia eorum pulchre gesta, opera, scripta, vitæ & exitus causæ nostræ profitentur veritatem; si ergò doctrina nostra cuique erronea videtur, nulla profectò est, vel esse potest veritas, nullus Deus, Christus nullus, nec vlla religio, aut via salutis. Quæ omnia ad Atheismum spectant, & infœlicem illũ ab vnitate populi Dei recessum.

Quòd vero ad particulares doctrinæ Catholicæ articulos attinet, & nos, & plurimi alij viri, doctrina ac eruditione præstantes, tempore exilij huius ante nos variis libris lingua Anglicana æditis, eos propugnauimus omni genere eruditionis & argumẽtorum, quod à nobis etiam ipsi Protestantes requirebant: & quæ contraria obiiciebantur, sic refutauimus, vt aduersarij libenter, ne victi videantur, tacere velint. Qua concertatione literaria id effectũ est, vt quamuis nos primùm hostes lacesserent, promittẽtes (si rem aggrederemur) aut saltem verbo tenùs optantes nobis omnem libertatẽ scribendi atque impunitatem: posteà tamen, in summas angustias adducti, coacti fuerint

inter-

interdicere mandareque,ne libri noſtri in Angliam importarentur, retinerētur ibidem, aut legerentur à quoquam: vnde factū, eſt, vt homo ille furore ac amentia plenus, Ioannes Paceus,cum Ioanni Iuello, qui Sarisburienſis Epiſcopus vulgò appellabatur, Proteſtantium propugnatori occurreret, illius amplitudinē hunc in modum aulicè compellarit. Iam,Domine plurimum colēde, ex laboribus tuis immenſis,& occupationibus,requietem quærere potes,nec opus erit amplius vllo cum aduerſariis conflictu vel concertatione, cū Regia Maieſtas publico edicto cauerit, ne quiſquam in poſterum libros contra te ſcriptos,vel hūc importet,vel retineat, vel legat.

Ioānes Iuellus Superintendens Sariſburienſis pro concione publice prouocauit Catholicos ad defendēdum cauſam ſuam ſcriptis.

Poſtea Calui niani prohibuerūt,ne libri Catholicorum legerentur.

Et quàmuis non deſtiterint poſteà oſtentare ſeſe,atque in vulgus quoſdam libellos,quibus videri vellent Catholicorum ſcriptis reſpondere,ſpargere: tamen hoc tàm malè præſtiterunt, vt in prudentium virorum iudicio, noſtram potius, quàm ſuam ipſorum cauſam promouerint ; cum reſponſio illorū nil præter apertam & ignauam fugam contineat; qua in re non immerito canibus timidioribus ſimiles videri poſſunt, qui obuerſo collo ac intorto,inſequentibus ſubinde allatrari ſolēt, ac eiulatu ferociori animi affectum prodere cum fugati cedunt. Quod quo fine fiat, facilè intelligunt viri ſapientes. Proferas iis ſcripturas ſacras; canonicas eas eſſe negabunt, illas in medium producas, quas ipſi Canonicas agno-

Miniſtri Caluiniani canibus timidioribus non abſimiles.

Euaſiones hæreticorū dum reſpōdent Catholicorum ſcriptis.

ſcunt

ſcunt, & ſtatim falſis adhibitis interpretatio nibus, fraudulentis immutationibꝰ, & praui commentis, de quibus viri ſapiẽtes nunquã antea cogitarunt, deprauabunt ac corrumpẽt.

Allega Doctores antiquos, negant illorum libros: alios producas, aut libros eorũ approbatos: reſpondent ipſos in ſæculo errorũ tenebris obcœcato vitã traduxiſſe, aut gentiliũ ſecutos errores, aut fuiſſe homines, vt nõ ſit cur illis plus tribuamus quam cæteris: Cita ſacrorum Conciliorum auctoritatẽ, & illis nõ credẽt, niſi expreſſa Scriptura muniãtur. Si regeſſeris, illis potius credendũ eſſe, cũ & ſanctitate vitæ, & ſingulari eruditione excelluerint, rationiq; & modo iudiciali probandi verũ *Scripturæ* ſenſum hærendum potiùs eſſe, quã nouatoribus, quoniã & hi homines ſunt vt *illi*, & multo priores illis; tũ demũ cõfugiunt ad Spiritũ Dei, quẽ ſibi ſoli ſic arrogãt, vt eũ *interim* negant adeſſe Eccleſiæ Chriſti, Sacerdotibus, atque Conciliis, quibus tamen ab ipſo *veritatis* auctore à tot iam ſæculis fuit promiſſus.

Vbi tandẽ ſe ſic conſtrictos aduertũt, vt *vix* quò fugiant, latebras inueniant, prorumpunt in aperta conuitia, moreſq; & vitas Pontificũ, Præpoſitorum, & Sacerdotũ inſectantur: quaſi ſub ſole inuenirentur homines impuriores, aut magis profani, quàm ſunt concionatores Proteſtãtium; aut omnia vera eſſent, quæ odiũ illud inueteratum, & malitia hæreticorum ſacerdotibꝰ Dei affingit; aut quaſi vulgares humanæ

manæ fragilitatis defectus, fructus essent, ex quibus falsi Doctores sint probãdi; aut nos in condemnationẽ doctrinę Protestantium, illos oneraremus peccatis, quæ humanæ infirmitati cuiuscunq; tandem cõditionis fuerit, occidere soléat, & nõ potius illis criminib⁹, quę quasi innata sunt & communia hæreticis, maximè verò hanc sectam propugnantibus.

Nos illos accusamus rebellionis in Ecclesiã Christi, eiusque leges & constitutiones; irreuerentiæ prætereà in legitimos ipsorũ pastores: quòd sacra Concilia, Patres, atque Doctores contemnant arguimus: quòd Scripturas deprauent, ac corrumpant, cum quosdam Scripturæ sacræ libros sententiasq; reiiciunt: quòd inter se contentiones foueant ac dissentiones: quòd perturbẽt prouincias, & integra regna: quòd studeant libertati & nouitatibus: quòd incõstãtes sint, & indies mutẽt suas opiniones: quòd arrogãtia quadã & superbia intollerabili suã eruditionẽ atq; sciẽtiam ausint præferre antiquitati; illis obiicimus singularem quandam arrogantiam, sacrilegium, apostasiam, incesta matrimonia cum personis Deo deuotis: detestamur templorum expilationes, rerumq; sacrarum profanationes ab illis perpetratas, aspernamur doctrinas eorum & conciones, quibus in contemptum adducere conantur ieiunia, vigilias, virginitatem, continentiam, voluntariam paupertatem, omnia bona opera & huiusmodi alia, quæ directè tendunt ad hone-

Vitia communia Caluinistis cũ antiquis hæreticis.

honestatis euersionem, vitæque rectè institu corruptionem, in omnibus omnium homin statibus atque vitæ generibus: postremò exe cramur eorum blasphemiam in Christi sacri ficium, Sacramenta, & Sanctos, & huiusmod alia enormia aduersariorum facta, quæ ver procedunt ex eorum doctrina, hæreticorumq sunt propria: & propterea multùm dissimili peccatis, quæ ab illis aut falsò aut verè obiiciũ tur clero Catholico, maximè verò summis Pontificibus & sedi Apostolicæ, quemadmodum ante illos fecerunt olim Nouatiani atq; Donatistæ. Quæ sanè vitia adeò de veritate doctrinaque dictæ sedis Apostolicæ non præiudicant, vt Augustinus affirmet, etiãsi Iudas quispiam, vel proditor perfidus illo fungeretur officio, quemadmodũ olim in Collegio Apostolorum accidisse cognouimus, non ideò tamen sedis illius vel doctrinæ, aut populi Christiani erga eandem obedientiæ quidpiam detractum iri, *Cœlestis magister* (inquit) *cauendum præmonuit, vt etiam de Præpositis malis plebem securam faceret, ne propter illos doctrina salutaris cathedra desereretur: in qua coguntur iam mali bona docere. Neque enim sua sunt, quæ dicunt, sed Dei, qui in cathedra vnitatis doctrinam posuit veritatis.* Cyprianus etiam fideles omnes admonet, ne mirẽtur, nec fidem verbis hæreticorum habeant (maximè eorum qui relapsi sunt) quando cõuitiantur, cõtumeliisue afficiunt sacerdotes Christi, *apud lapsos* (inquit) *& prophanos, & extra Ecclesiã positos*

Epist. 166. in fine.

Epist. 69. num. 1.

positos, de quorum pectoribus excessit Spiritus sanctus, esse aliud non potest nisi mens praua, & fallax lingua, & odia venenata, & sacrilega mendacia, quibus qui credit, cum illis necesse est inueniatur, cum dies iudicij venerit.

Et quàmuis maxima hæreticorũ pars, ideò tàm turpiter & apertè contumeliis clerum Catholicum laceret, vt (quantũ in ipsis est) in cõtemptum populi adducant Ecclesiam, Concilia, & pręcipuos pastores, per paucorũ quorũdã scandala quasi omnibus communia in vulgus sparsa: sunt tamẽ alij, qui hoc secretius faciũt, & ideò fraudulentius, quòd sanè hoc in loco diligenter est aduertendum. Cùm enim sectarij moderni præferant se quidem fidere & libenter obtemperare quatuor primis generalibus Conciliis, & quibusuis aliis Oecumenicis, hac lege ac cautione, quatenus definiunt & determinant ea, quæ fidei sunt, secundũ expressas Scripturas easque Canonicas; duplicẽ fraudem in sensu verborũ deprehẽdere licet. Siquidem cuperent primùm hac ratione, populo persuadere, se revereri Conciliorum decreta. deindè verò præcipuum se honorem Scripturæ sacræ prebere, quãmuis reuera nihil minus pręstent, cum vtriusque se solos iudices constituant; nã non velle fidem Conciliis habere, nisi sua muniat decreta expresśis Scripturarum testimoniis, non est aliud quàm solis Scripturis fidem pręstare, quas si imperitiśsimus quisq; euidenter in suæ partis defensionem citet, illi statim

Satanica Caluinistarum fraus detegitur.

Quibus artibus eludunt auctoritatem sacrarũ scripturarũ, Cõciliorum, & antiquorum Patrum.

credendum erit; an verò scripturæ à Conciliis in medium allatæ, ad rem faciant pro qua cõfirmanda producuntur, & an euincant veritatẽ illam, in cuius confirmationem à Conciliis citentur: hoc suum esse existimant iudicare, non minꝰ quam si abiectissimus interpolator Angliæ, eas allegasset: quod sanè non est aliud, quam se solos constituere iudices Conciliorum; quæ tamen imperitus populus putabat, ex hac celebri Conciliorum mentione facta, & magnifica promissione, plurimi ab ipsis fieri.

Præterea cum nominant Scripturas, de industria addunt Canonicas, vt si locꝰ quispiam euidentior, ex sacris Bibliis obiiciatur, possint pro arbitratu suo, & librum negare esse Canonicum, & simul euadere Catholicorum manus. Qua in re licèt videri velint aliquid honoris Scripturæ tribuere, reuerà tamen se ipsos iudices Scripturæ constituunt, dum potestatem sibi vendicant definiendi, & decernendi Scripturas Canonicas, quam nec Conciliis sacris, nec Ecclesiæ Catholicæ concedere volunt. Atque ita fraudulenter omnia à communi veritate, spirituque Christi, qui in Ecclesia residet, ad vanas suas, & inanes opiniones reuocant.

Appellãt ad antiquos patres, quatenus consentiunt cũ scri-

Vtuntur etiam alia ratione non minus fraudulenta, qua freti omnia ad suum priuatum iudicium trahere conantur, quando nimirũ se malle caussam suã ab antiquis Conciliis

liis, Pontificibus, vel Sacerdotibus iudicari, quàm à Conciliis, Pontificibus, aliisque tribunalibus nostri temporis prætexunt; asserentes se fidem primis quatuor Conciliis Oecumenicis, aut sedi Apostolicæ, vel summis Pontificibus, qui vitæ sanctitate doctrinam hanc puram exornarunt adhibituros, hac semper clausula adiuncta, pro maiore ipsorum securitate, quatenus nimirum consentient cum verbo Dei. Sciunt enim homines versuti, Concilia antiqua, veteresque Pontifices, non directè tractasse has eorum, quæ modò sunt exortæ hæreses, sed alios errores & dogmata falsa illorum temporum propria, quibus illi patres vixerunt, & Concilia fuerunt congregata; (quamuis nec defuerint id ætatis, qui obiter hæreses illas, quæ modò etiam reuocantur confutarint:) cum tamen re ipsa Concilia illa, decretaque eorum, potius sint instructiones & admonitiones pro nobis, Conciliisque modernis, quam tribunalia, iudicia, vel iudices actionum nostrarum, aut personarum, cum quibus si conferantur, nec rectam illam, nec tritam iudicij viam ingrediuntur: iudices autem nostri censendi sunt sedes Apostolica, Præpositi, & Concilia nostri temporis, quorum potestati & iurisdictioni omnes Christi fideles modò sunt subiecti: quemadmodum illi qui nos præcesserunt, antiquis Conciliis, & præpositis Ecclesiæ obedientiam præstitisse leguntur, quoniam

ptura, cuius sententiæ ipsi soli volunt esse iudices.

illorum eſt decernere, definire, & ſecundum iudicij præſcripta determinare controuerſias noſtras.

Nam Deus in veteri Teſtamento expreſsè mandauit, vt in reb⁹ dubiis, popul⁹ accederet ſummũ ſacerdotẽ, & iudicẽ pro tẽpore; & nos etiã admonemur obedire Eccleſię pręſenti: nõ ſolùm illis, qui ante nos fuerunt patrib⁹, Pontificib⁹, & Cõciliis (hæc enim ſunt veluti monumẽta & teſtimonia veritatis) ſed etiam aliis præſentib⁹, tãquã iudicib⁹ cauſarũ noſtrarum, & iuriſdictionẽ in pſonas noſtras obtinẽtib⁹. Quod vt deuitent aduerſarij, fingunt appellationẽ ad ſuperiorẽ ætatẽ tantùm ſe inſtituere: cum interim nihilo pluris faciãt illã, quam noſtrã, exiſtimantes vtrãq; homines habuiſſe, qui falli decipiq; potuerint, eorũq; decreta & doctrinã humanas traditiones appellant, & id genus alia, quẽadmodum manifeſtè patet in eorum ſcriptis, dum omnes à Petri tẽporibus & deinceps patres excellentiſsimos, miniſtros & præcurſores Antichriſti cõſtituere nõn erubeſcant. Quæ omnia nõ tã reſpõſiones ad ppoſita, quã fugæ meditationes æſtimari debent, & latratus quidam canini, vt antè dictum eſt, inter fugiendum redditi.

Deut. 17.
Matth. 18.
Beza in 2. Theſſ. c. 2.

Obiiciant nobis quod lubet, reſpõdebim⁹ verbis apertis hunc eſſe debere ſcripturæ controuerſæ ſenſum, idq; ex cõparatione eius loci cum aliis ſcripturæ ſacræ, ex Doctorum expoſitione, patrum interpretatione, ſacrorũ Con-

cilio-

ciliorum Oecunumenicorũ ſenſu; atq; ſentẽtia cõprobabim⁹. Si cõtra orationes, quas pro defunctis offerim⁹ quidpiã adferẽt, reſpõdebimus, vt olim *a* Auguſtin⁹ Aërio reſpõdit, atq; adeò totũ eius librum, quẽ de cura ꝓ mortuis ſcripſit, aduerſariis obtẽdem⁹: ſi cõtrà ſacrarũ reliquiarum venerationẽ arguẽt, habemus ꝓ nobis *b* Hieronymũ cõtrà Vigilãtiũ pugnantẽ: ſi cõtrà inuocationẽ Sanctorũ, aut ſanctæ crucis, aliorumúe Chriſti & martyrum eius monumentorum venerationẽ diſputabũt, noſtrã cauſam aget *c* Cyrillus contrà Iulianum Apoſtatã ſcribens: ſi ſacrificium Miſſæ oppugnent, remittim⁹ eos ad Chryſoſtomum, in cap.10.ad Hebræos: ſi cõtendunt nobiſcum de vera corporis Chriſti in ſacramento Euchariſtiæ præſentia, à nobis ſtat concil. Lateranẽſe cõtrà Berengarium, & omnis ante illud antiquitas: ſi ſacrarum imaginũ vſum impugnãt, ecce tibi ad tribunal ſecundi Cõcilij Niceni, appellam⁹; iudices petimus Greg. Magnum in ẽp. ad Serenum, & Damaſcennm in libris tribus de eodem argumento ſcriptis: ſi luctantur nobiſcum de poteſtate ſacerdotum circà peccatorum remiſsionem, idem reſpondemus, quod olim Ambroſius & alij reſponderunt Nouatianis.

Quæ omnia cum præſtiterimus, adhuc ꝓfracti manebunt & proterui, à Conciliorum ſanctorumq; patrum iudicio, ad ſenſum imaginarium ſcripturæ, quẽ ſibi ipſi finxerunt, cõfugient,

Aërius impugnauit orationes pro defunctis a Auguſtin⁹ propugnat in Enchir. ca. 110. hær. 53.

b Hier. cõtrà Vigilantium pro veneratione reliquiarũ pugnat.

c Cyril. li. 2. con. Iul. crucis cultor cõtra Iulianũ Apoſtatam.

Sacrificium Miſſæ Chriſoſtomus defendit. Amb. & Primaſi⁹

Realẽ præſẽtiã Chriſti in Euchariſtia omnis antiquitas agnoſcit.

Imaginũ ſacrarũ defenſores, Grego. & Damaſc. et Conc. Nic. ſecundum.

Greg. lib. 7. ind. 2. 109. & ep. 53. in fine.

fugient, ab illo solo volentes causam probari suam. Vrgent præterea sensus sui fictitij collationem, cum aliis scripturæ locis, quæ similem sententiam videntur præ se ferre.

Hæretici similes falsariis.

Qua in re non absimiles mihi videntur esse falsariis pecuniarum, qui non patiuntur argētum ad lapidē lydium approbari, sed aliis metallis, aut veris, aut falsis cōparandum esse clamitant; vt idem nobis & protestantibus euenisse videatur, quod olim duobus Athletis Olympiacis teste Plutarcho: quorum alter, qui corpore erat robustiori & agiliori, cū à socio frequēter luctando prosterneretur, nunquam tamen se prostratū victus fateretur, sed partim verbis, partim gestu & frequenti corporis agitatione, sic circumstātium deluderet oculos, vt victor sententiā pro se obtinere non posset: vnde dicere hic solebat se facilè antagonistam opprimere, os tamen ei⁹ obstruere, aut vt verū fateatur cōpellere nō posse. Ad eūdē modum protestantes cōuincere nō vsq; adeo nobis difficile est, (Deo sit laus & gloria) linguas tamen eorū cōpescere difficulter admodū possumus.

Ingenia & mores hæreticorum pulchro exēplo exprimūtur.

Dial. contra Lucifer in fine.

Horum autem hominum meminit etiam Hieronymus, cum experiētia doctus diceret, *facilius eos vinci posse, quam persuaderi.* Et iterū *cum disputare nesciant, litigare tamen non desinunt.*

Ibid. cap. 5.

Prostrati hostes nostri in Aërio, Vigilantio, Iouiniano, Iconoclastis, Berengario, & id genus aliis: victi sunt & condemnati per varias sententias, pro publicis tribunalibus latas, refutati

tati

tati sunt doctissimis patrum scriptis, ante hæc nostra tempora: similiter modo confutantur, conuincuntnr, condemnantur, manus tamen dare nolunt: donec Deus ipse adhibitis miraculis confundat præcipuos ipsorum concionatores, & indelebilem iisdem ignominiæ notam inurat.

Ad maiorem verò exactioremue doctrinæ nostræ cognitionem; vtinam aliquãdo Regia Maiest. nostrum aliquibus, qui Catholici eius subditi cum simus, viuimus tamen in externis regionibus, aut aliis eorum, qui domi, vel in vinculis, vel libertate viuunt, mãdet ac imponat, vt coram sua Maiestate, vel aliis iudicibus indifferentibus, in palestra scholastica cum vno vel pluribus protestantium regni sui, aut alterius partis orbis Christiani compareant.

Caluinistæ & Puritani ad disputationẽ publicã prouocantur, quã sine dedecore subterfugere nõ possunt.

Quàmuis enim hos cõparere in vltimo generali Cõcilio nõ fuisse ausos cõstet, (qui proprius tamen locus est eiusmodi designatus disputationibus) cum nescio quas vanas & indignas prætenderint excusationes, execrarentur præterea sacrum illum conuentum, & eminus libris suis in eundem latrarent, & (vt olim hæretici ij fecisse dicũtur, qui quatuor primis Oecumenicis Conciliis damnati sunt) eos etiã quorum aspectum exhorrescebant arroderẽt. Nunc tamen, nullam omnino causam illos timoris vel tergiuersãtionis habituros, si S. Maiest. placeret, pro singulari sua sapientia & clemen-

Regina vt cōcedat Catholicis potestatem dispu tandi cū suis ministris rogatur.

clementia rationē inire aliquā, pro vtriusque partis libertate ac securitate confidimus.

Nec est cur hac in parte sint solliciti aduersarij, cum omnis timor & periculū nostræ immineat parti: quàmuis speremus (diuina nixi clementia) cōfusionē tandē illis obuenturā, & ignominiā. Fuit quidē olim quædā inita concertatio, sed sine ordine vllo, aut iudicij æquitate, illo etiā tēpore, quo tanta plurimos mortales rerum nouarum & mutationum inuaserat cupiditas, vt volūtas & affectio negotij oppresserit æquitatem. Iam vero postquam multis annis deferbuit nonnihil calor ille populi inordinatus, secta q; ipsa se satis aperuerit, ita vt omnes iā experientia docti, facilè intelligāt, quidnam de ea sentiendum sit, non dubitamus, quin Deus vniuersam hanc disputationem ad totius Britanniæ cōmodum. S. Maiest. satisfactionē, & conscientiarum plurimarum variis dubitationum fluctibus agitarum, tranquillitatem secundabit.

Nulla est causa iusta, cur Caluinistæ Angli certamē declinēt.

Necessariæ interdū sunt disputationes.

Licèt enim eiusmodi disputationes cū aduersariis Ecclesiæ Catholicæ extra concilia & loca conuenientia susceptæ, nō semper pbādæ videntur, nec sanè vtiles censendæ, si in se considerentur: sæpiùs tamen & necessariæ sunt iudicatæ, nostra maiorumq; nostrorum memoria, & magnam attulerunt reip. vtilitatem, vt videre est in multis cōflictibus Augustini, & aliorum cum Manichæis, Arrianis, & Donatistis, in Africa, & ex quibusdam etiam in Germania

habi-

habitis cum Caluinistis, & Protestantib⁹ disceptationib⁹. Vt autē hoc nobis liceat per Maiest. suam serenissimā, ex animo petimus, sperantes doctrinā nostram, quæ modo vt cōmentitia & plena humanis traditionib⁹ cōtemnitur, ꝓbatam iri inuictis argumētis cum sacro Dei verbo & sanctissimis scripturis conuenire.

Illud etiā addendū est libere, & iure gratitudinis, quo summo Pōtifici (cuius dignitas in iudiciū vocatur quòd collegia instituerit, ad homines imbuēdos falsa & erronea doctrina) ob stringimur, apertè profitendum in his nostris collegiis, tā varia media ad scripturarū cognitionē pertingēdi, & veritatem diuinā tā in illis, quā in Ecclesiæ auctoritate inclusam, adhiberi, quā in vllis aliis aduersariorum seminariis. *Omnia media acquirēdi verā cognitionem scripturarum non minùs in seminariis Catholicorū Anglorum quàm hæreticorum inueniuntur.*

Ingeniorum præterea vnū habemus architectū, ac cōmunē machinatorē Deū, & (quæ ei⁹ bonitas est) nō minus donis suis nostra, quam ipsorum accumulauit & illustrauit: exiliū nostrum aduersitate & paupertate coniunctum, (cum nō grauiùs sit quā ferri possit) ęquè studiis videtur aptum, ac copia & delitiæ Academiarum Anglicanarum; quæ sanè, si ea quæ splēdorē illum mundanum cōcernunt spectare velimus, inter nobilissimas etiā Christiani orbis scholas numerari possunt: fundamenta nostra, in omni disciplinarū genere ad Theologiā necessariarū iacta, ęquè atq; aduersariorū solida sunt & firma: diligētia nostra illorū non cedit industriæ, sed potius superat; tēpus siue

ætatē ſpectes,ſiue ſtudia,lōgiº à noſtris protr
hitur vt plurimū, cū maxima hæreticorū pa
nimis maturè,ex ſcholis ad pulpita aliosue g
dus euocatur.Ordo noſter, methodus, & cu
ſus Theologicus ex ſuperiorū præſcripto tr
ditus &obſeruatus,multo quam illorū eſt vt
lior, qui mere volūtarius eſt, & ex cuiuſq; d
Scholaſtica exercitia alūmnorum ſeminarij Romani, & Remenſis. pēdet arbitrio.Diſputationes etiam,lectione
collationes,repetitiones, inſtructiones, Cat
cheſes,caſuum cōſcientiæ, (vt vocant) & co
trouerſiarū diligētes indagationes, methodo
& modos hæreticorū fraude circūuētos, ad ſ
niorē mentē reducendi, & alia eiuſmodi exe
citia pro quotidiana ſcripturarū exercitatio
ne,& vſu obtinēdo,inſtituta (in quo proteſtā
tes inaniter iactitant ſuam laudē poſitam eſſe
quia prompte ſibi folium, & ſui libri verſu
citare videntur) in his noſtris duobus Colle
giis habemus frequentiora, quam in vtraqu
Academia, in quibº tamen amplius quam tri
ginta inſignia collegia reperiuntur.

Porrò quòd ad cōciones attinet, habemº &
eas frequētes, ſingulis nimirū dominicis & fe
ſtiuis diebº, & præter eas ſingulis hebdomadis
binas declamationes Theologicas in gratiā eo-
rum, qui in dicendi munere ſeſe exercere cu-
piunt, quò inſtructiores deinde prodeant ad
Linguarum cognitio. cōcionandum. Nec ſanè in linguarum cogni-
tione cedimus aduerſariis (quantumuis iactēt
publicas atque etiā priuatas in hoc genere le-
ctiones) quin optamus vehemēter preberi oc-

caſio-

casione, qua tandē innotescat, vtri melius sint linguarum notitia instructi, siue ad Theologiam, siue ad causæ nostræ victoriam.

Quod vero spectat ad magistros & professores Collegiorum nostrorum, maxime professores Romanos (de quibus, vt verbis absit iactantia liberius quam de Remensibus loqui licebit, quamuis cōfidam aduersarios hos nostros Remenses inuenturos satis instructos, vbi Deus permittet illos in arenam descendere) audemus audacter dicere illos esse in omni genere doctrinæ selectissimos & eruditissimos inter totius orbis Christiani homines, siue virtutem spectemus, siue doctrinam, siue gubernationem, & iuuentutis educationem; cuius rei veritatem, vtinam nostra patria posset suo tempore experiri. *Professores seminariorū.*

Quoniā vero eruditio & doctrina maxime acquiruntur oratione, & vita inculpata, (constat enim homines impuros minus aptos esse ad recipiendum fidem, eiusque præceptis obtēperandum) id nobis vel maximè ꝓpositū est, in collegiis nostris, vt iis qui in disciplinā nostrā traditi sunt, timorē Dei, pietatē, & salutis sempiternæ desiderium vna cum literis ingeneremus; quod fit variis exercitiis spiritualibus, vt sunt quotidianum cōscientiæ examen, cōmunio frequens, frequens admissorum scelerum exomologesis, multa oratio, perpetua auditio & meditatio rerum diuinarum, profunda cogitatio, & compassio patriæ afflictæ, *Exercitia pietatis.*

pericu-

periculorumq; in quibus animę Christiano amicorum versantur: vt reliqua omittã, q nimis longum foret hic commemorare.

Nec certè hæc tam fidenter protulissem nisi necessaria nostri defensio, id postulasse quam ob causam, maximè verò ob honore Dei, & ęternã summi Pont. cõmẽdationẽ, att gim⁹ rationẽ & modũ æducationis illius, qu aduersarij persuaserũt Regiis Consiliariis pu gnare cũ verbo Dei, & vera doctrina: Magna etiam gratias agimus Domino Deo nostro quòd ad maiorem huius rei, & causæ nostra probationem, eiusmodi dederit laborib⁹ nostris effectus, vt multi ciues nostri in Anglia, æternam inde cõsolationẽ & vtilitatem perceperint, nec vnquam permiserit quenquam (quantum licet memoria repetere, aut ab aliis percipere) qui nobiscum voluit per vnũ mẽsem de reb⁹ fidei conferre, recedere à nobis sine cõsciẽtiæ quiete, & erroris detestatione; tametsi plurimi sint, qui quot annis ad vtrumq; seminarium accedant, aut apertè protestantes, aut certè de fide planè dubij. Vnde illud etiam reperimus, multas in Britannia nostra perire animas ex eo solùm, quod nec audiant quidpiam de fide Catholica, nec modum, quem in gubernando sanctissimè obseruat cõspiciant: ex quo certè tantã & tam incredibilẽ, ij qui verè eã percipiunt & gustant, hauriunt voluptatem, tãtum solatiũ, vt paupertas nostra in exilio Paradisus videatur piis hominib⁹, qui antè

tamen

tamen hac consolatione spirituali destituti, & à veritate quasi longissimè remoti fuerant, iã iidẽ etiã amicorũ suorum in Anglia adhuc cõmorantium, his Diui Aug. verbis & similibus deplorant deflentq; miserias. *O consuetudo peccati, ô comes pœna peccati. Vos nos tunc à rerũ tã manifestarũ cõsideratione auertistis, sed nõ sentiẽtibus nocebatis, nunc in familiarissimis nostris similiter nõ sentiẽtibus, nos iã vulneratis torquetisq; sentientes. Attendite ista quæso charissimi, vestra ingenia benè nouimus. Si vobis nunc vos qualiscunq; hominis mentẽ rationemq; cõceditis, multò certiora sunt quam quæ ibi vel videbamur discere, vel magis credere cogebamur* : & aliis eiusdem Doctoris verbis ad Honoratum amicum suum improborum quorundam scriptis deceptum: *si iam inquit satis vobis iactati videmini, finemq; huiusmodi laboribus vultis imponere, sequimini viam Catholicæ disciplinæ, quæ ab ipso Christo per Apostolos ad nos vsq; manauit, & ab hinc ad posteros manatura est.*

Lib de duabus animabus. cap. 14.

CAPVT VI.

OB QVAM CAVSAM SACERDOTES *societatis Iesu, & alij fuerint in Angliam missi.*

VLtima omnium & odiosissima informatio, non solum contrà nos, sed etiam summum Pontificem instituta hæc fuit: quòd ab ipso eiusq; delegatis, sacerdotes & Iesuitæ (quos vocãt) ex seminariis in Angliam

gliam fuerint misſi, nõ ſolum vt cum popu-
ſubiecto de reb⁹ ad religionem, & cõſcientia
pertinentibus tractarent, ſed vt eundem qu
que ab obedientia, quam Principi debent, a
ſtraherent, commouerentque ad aliquid co
trà ſtatum totius Reipub. machinandum. Cu
ius rei quod Regina eiuſque Conſiliarij ma
gnam gerant curam, rem laude dignam, ſu
officio & ſorti cõuenientẽ præſtant: quòd ver
timẽt, anxieq; dubitant, ne huiuſmodi quieta
ſancta, & ſuauia ſtudia, laboreſq; hominũ hu
milimorũ, & tranquillitatis publicę ſtudioſo-
rum, alium habeant finem, quam animarum
commodum atque ſalutem, id ex falſis aduer-
ſariorum rumoribus prouenire putamus, ad-
uerſus quos hæc ſimplex, ſyncera & minimè
fucata declaratio, in certiſsima auctoris huius
Apologiæ ſcientia, & auctenticis monumẽtis
fundata, quæ penes ſe habet producenda cum
neceſsitas poſtulabit, pro plena & integra tam
ſuarum, quam Collegarum actionum & ſtu-
diorum purgatione & defenſione valebit (vt
ſperamus) apud homines æquos & iuſtos.

Proteſtamur igitur nec Reuerendos ſocie-
tatis ſacratiſsimi nominis Ieſu patres, (quos
vulg⁹ appellat Ieſuitas) in quorum inſtructiõ-
ne, de miſsione in Angliam iiſdem præſcripta,
hæc clauſula expreſſa habetur, ne ſe reip. nego-
ciis immiſceant, id quod literis propria manu
nuper à defuncto Generali piæ memoriæ ſo-
cietatis prædictæ ſubſcriptis, doceri poteſt;
nec

nec Sacerdotes siue seminarios siue alios quoscunque habuisse mandatum illum, instructionem, aut insinuationem à summo Pontifice, aut aliis sibi, vel in religione, vel Collegiis præpositis, ad mouendam seditionem, aut quicquam tractandum aduersus statum temporalis gubernationis: sed vt per sacerdotium suum, eiusque functiones, ea munia obirent, quæ fidelium Christianorum animabus necessaria iudicantur, quæque consistunt in prædicandi, docendi, catechizandi, sacramenta administrandi, similibusq; muneribus ac officiis.

Nec confert aut communicat summus Pontifex Iesuitis, aut aliis sacerdotibus, qui vel modò sunt in Anglia, vel in posterum mittendi, de vlla externa Reipub. iurisdictione; verum tantummodò illis auctoritatem in foro conscientiæ, populum pœnitentem à quibuscunque peccatis absoluendi concedit, non obstantibus etiam, nec exceptis schismate & hæresi. Quæ potestas absoluendi à peccatis, lege diuina vel naturali à Regina procedere, & in subiectos deriuari non potest, sed necessariò ab ordine sacri sacerdotij pendere debet, & in capite eius (si ita in hoc genere loqui liceat) retineatur, serueturque necesse est, cui Christus in terris primam & absolutissimam ligandi soluendique tribuit potestatem, idq; citrà exceptionem Angliæ, vel Hyberniæ, & citrà vllum ad Regem Reginamue respectū;

in

in quo etiã fundauit Ecclesiã, eiusq; Sacerd
tium;& à quo omnis sacerdotalis, spiritualis
functio suo quodã modo deriuatur; quàmu
sacerdotes nostri in Angliã missi, nec habear
expressam huiusmodi à Pont.Max. instructio
nem vel commissiooém, qua sacri ordinis ac
exequantur, nec illa indigeant.

Neq; ponimus sacerdotes missos ab alteru
tro Collegiorum, vel à societate, habere huiu
modi speciale à S.Pont. Bullã, quam vocant, a
absoluẽdum, licèt & possint & debeant ratio
ne sui ordinis, & legitimæ auctoritatis à supe
riorib⁹ acceptæ, & à summo Potifice veluti su
premo monarcha rerum spiritualiũ approba
tæ, quoslibet absoluere.

Vtrum verò has spirituales functiones, vir
tute cõmissionis scriptæ, yel non scriptæ exer
ceant, parum refert: hoc vnũ cõstat, nec huius
modi cõmissionẽ, nec vllum actũ eius virtu
te exercitum, continere aut implicare directè
vel obliquè vllum præceptum, aut cõditionẽ,
quę personas ad hunc modum à peccatis abso
lutas, ab obedientia quam Reginæ suæ in cau
sis tẽporalib⁹ præstare debent, auocet: quod ta
men tã in edicto Regio mense Ianua. promul
gato, (vt suprà est videre) quàm in secundo ca
pite actorum Parlamenti habiti, anno 13. suæ
Maiest, affirmatur. In quo quàmuis multæ ta
les prætendantur leges, quales nunquam Re
spublica Christiana anteà sanciuit (quorũ vi
delicet pericula, & transgressiones difficulter

Catho-

Catholicus euitauerit, quantumuis obedie͂ter & ordinatè vitã instituat, nisi tantisper dũ homini obtẽperat, Deum deserere velit) si tamen sub nomine externæ iurisdictionis ibidẽ abolitæ, interior potestas tribunalis Dei, & cõsciẽtię includatur, res planè intolerabilis est, in cõspectu Dei & Ecclesiæ Catholicæ, & maximè scripturis sacris aduersatur, quippe quę eo cõsilio excogitata ab aduersariis videtur, vt causas verè spirituales, & ad cõsciẽtiã spectãtes, reuocẽt ad crimina læsæ Maiest. vtq; officia Deo exhibita fiant contumaciæ in Principẽ scelera.

Officia sacerdotalia fiunt perduellionis & læsæ Maiestatis crimina.

Quæ sanè ratio, nec noua Ecclesiæ Christi, eiusq; populo, nec insolita videri potest, cum quotquot hactenus aduersus eam sunt excitatæ persecutiones, tempestates, procellæ, similibus fucis illitæ fuerint. Nã Christi mors Apostolorumq; cędes, vt ante Prophetarum, & postea martyrum, ferè omniũ, ob perduellionẽ, seditiones, perturbationes, cõtumaciã, & similia scelera in Imperatores, Reges, & Resp. tẽporales cõmissa, prætendebantur infligi: quãuis reuera, nihil illi cõtra statũ, aut principis alicuius, vel Reip. iura cõmiserant: solius itaque religionis istius causa & mortem, & reliqua tormenta perpesi sunt, quę nulli potestati terrenæ, legitimæq; aduersatur.

Quæcunq; igitur noua decreta, vel leges aduersarij eo fine cõdunt, vt sic actiones & officia nostra, quæ solum ad veræ religionis amplificationẽ, propagationemq; modo quodam pa-

 cato

cato, & viris Ecclesiasticis accommodo susci-
piuntur, calumniandi occasionē habeant, protestamur corā Deo, qui futurus est iudex causæ nostræ, summa nos iniuria affici, & violentia: illa præterea officia, velut læsæ Maiestatis crimen decernere, & pœnis huiusmodi crimini debitis punienda proponere quę siue legem Dei, siue iura gētium Christianarum, vel Ethnicarum spectemus, nullo modo sunt affinia crimini lęsę Maiestatis, aut Reipub. perturbationi, aliud non est, quam quærere opportunitatem hominum innocentium sanguinem, qui nūquam eiusmodi crimina in Principem vel Remp. admiserunt, effundere, vitamque nostram & exitum, simul cum veris eiusdem causis mundo ignotis, reddere exosum, vestientęs omnia illorum præclara gesta perduellionis nomine, & seditionis, quæ reuera sunt religionis & conscientiæ.

Quid quæso affinitatis cum perduellione habent sacramenta, preces matutinę, exomologesis, & absolutio, rosaria, orbiculi sacrati, & similia cōmunionis nostræ cum omnibus omnium temporum Ecclesiis Christianis symbola? Nonne hæc signa conspiciuntur in omnib⁹ regionib⁹ Britanniam circumiacentibus, coniuncta cum summa quæ principibns debetur obedientia? Est ne illis prouinciis vlla definitio, aut determinatio, ex qua meritò possunt nostri homines cōcludere prædicta velut crimina lęsę Maiest. decernenda esse? Et quamuis fatea-

Officia diuina et symbola sacra religionis nullā habent cū perduellione affinitatē, nec habere possunt, quidquid Caluiniani statuant.

fateamur per leges posse illas actiones obnoxias reddi perduellionis crimini, quæ ante leges latas talia non fuerunt; dicimus tamen, in huiusmodi decretis magnopere considerãdas esse qualitates & conditiones criminum & offensarum. Nam vt ridiculũ esset & impoßibile statuere recitationẽ diuini officij secundũ ritũ Catholicæ Ecclesiæ simoniam esse, vsurã, furtũ, aut adulterium: sic sanè impoßibile est illas res, quæ merè ad religionem spectant, facere crimina læsæ Maiest. vel contumaciæ in Regem & Rempublicam admissæ.

Nec sanè potest vnumquodq; Principis mãdatũ (etiãsi de re licita fiat) à subiecto haud impletũ, facere offensam crimen esse læsæ Maiest, multo minus id præstare, quãdo vel causas religionis cõcernit veroq; repugnat verbo Dei, nostroq; erga diuinã Maiest. obsequio, quẽadmodũ in Danielis & trium puerorũ causa accidit, quãdo eas causas attingit, quę verè nõ subiiciuntur Principi temporali eiusue legibus. *Dan.3.*

Si enim Princeps quispiam talem legẽ sanciret, qualem Darius olim, qua neminẽ aliũ quã se precari venerariq; iubebat, ad certum dierũ spacium: profectò nec talis lex, nec mille huiusmodi possent efficere, vt qui recuset illud pstare, pduellis habeatur: nec magis eum obligare, quã Danielem olim in simili causa, potegerunt: non solum ob id quod leges palam iniustæ, & Deo aduersantes non obligant ad sui obseruationem: verum etiam, quia veri Dei *Dan.6.*

inuocatio, oratioq; ad eundẽ habita, & cul
debitus, nõ repugnat obsequiis, quæ subieć
Principi, secũdum leges Dei vel naturæ deb
proptereaq; nõ potest verè & propriè fieri p
duellionis crimen. Ecclesiæ Catholicæ saci
cium sanctum, officia diuina, Sacramenta
consecratio aut benedictio creaturarum
verbum Dei & orationẽ, nullã habent quali
tatẽ, nec vllam cõditionẽ criminis læsę Maie
aut alterius sceleris contra Maiestatem Prin
pis vel populi tranquillitatem,

Sin autem dum huiusmodi facta cõstitu
crimina læsæ Maiest. nihil intẽdunt aliud, q
vt nos morti, aliisue pœnis obnoxios reddan
quibus perduelles secundum leges merito
sentur mulctandi, profectò iniuriam patim
summe miserandam, vt qui, cum hostes patr
reuera non simus, proditorum tamen pœn
& ignominiã sustineamus; & sanè eo graui
patimur, quod hæc nobis infligantur sub pr
textu legum, publicæq; auctoritatis, quàm
id fieret (quemadmodum accidit in Hollãdi
Zelandia, & parte aliqua Galliæ) barbara qu
dam & immani hæreticorum crudelitate; no
consentiente principe aut Rępub. ciuili.

Sed graue est peccatum, & cum magno de
decore cõiunctũ, quando totus status & Resp
conspirat in iniustitiã. Et nos verè existimaba
mus Deum iampridẽ huius iniustitię vltion
in patriã nostrã cõuersurũ, ni Regia Maiest. pr
insigni sua clementia, nõ impediuisset execu

tionem

tionem huius tã iniuſtæ & intollerabilis confuſionis: quàmuis multo plures experti ſint extremas huius crudelitatis pœnas, quam ſuã Maieſt. exiſtimare aut cognouiſſe credendum eſt. Deus àuertat iuſtam ſuam indignationẽ à nobis, ne aliquando huius iniquitatis pœnæ in noſtras ceruices retorqueantur.

Cæterum cum facile baculus inueniatur ad canẽ verberandum, & leonibus frequenter aures ſint cornua, & huiuſmodi religionis ac cõſcientię cauſæ ſint neceſſario tã diris pœnis expiandæ; cur quæſo hanc noſtrã offenſam potius ad perduellionẽ reuocant, quam ad hæreſim? & ſi doctrina noſtra ſit impia, actiones ſuperſtitioſæ, cultus Dei ſacrilegus, Idololatricus, vel alia ratione falſus & illicitus; cur non rei peragimur huiuſmodi criminum, potius quàm perduellionis, aut cõtumaciæ erga principem? nam ſi crimina ſunt, directè pugnant cum honore Dei, oblique verò & conſequenter cum Principe ciuili & temporali.

Catholici accuſantur Idololatriæ, hæreſeos, & ſuperſtitionis: mulctantur tamen morte ob hæc eadẽ veluti crimina læſæ Maieſtatis.

Verùm vt facilior forte aditus ad Caluiniſmum pateret, & error ſuſceptus facilius conſeruaretur, antiquæ leges, quibus hæretici puniendi veniebant, abolebantur; aut fortè quoniam aduerſarij difficulter poſſunt pronũciare, vtrum nos hæretici ſimus nec ne, an vero illi, qui tam diu hæreticorũ nomine ſunt inſigniti per leges tam ſpirituales quam tẽporales omnium prouinciarum, quæ Chriſtiano nomine cẽſentur: quæ etiam nobis cõcedunt,

Hæretici nō audent ſibi vēdicare nomen Catholici.

tacentibus hęreticis,nomenque ſibi vendica non audentibus,Catholicorum nomenclat ram:quod ſane magni fuit ponderis apud A guſtinũ vna cũ proprietatibus ad illum nor pertinentibus, propterea compendioſiore futuram viam, & ad rem ſuam magis accor modatã putabãt, ſi nos ꝑduelles & patriæ pr ditores proſcriberent,potius quam hæretico noſq; punirẽt ob impoſitã falsò nobis ſediti nẽ & cõiurationẽ, potius quã ob errorẽ in d ctrina,vel hæreſim. Et quamuis auctoritate tribunali Parlamenti, vt vna cũ cleri cõuent poſsint definire, quæ doctrina erronea ſit, v hæreſis,conceſſerit;non tamen nobis veriſim le videtur, illos aut facile, aut citò velle hac c re conuenire, vel aliquid certò pronunciare.

Hæreticorũ eſt proprium ſic amplificare fictitia crimina Catholicorum in principẽ cõmiſſa, vt grauiora videãtur, quàm illa quæ in Deum committuntur.

Hoc etiam vulgare eſt illis temporibu quibus graſſatur error, & pernitioſa liberta crimina quæ vel reuera committuntur, v commiſſa dicũtur, aduerſus Principes ſic am plificare, vt grauiora videantur, quàm ſint il la, quæ directè in DEVM committuntu Sic error in Rempublicam admiſſus, grauio cenſetur, quàm qui in Eccleſiam Catholican patratur, & grauius is qui in corpus, quàn qui in animam peccat, putatur delinquere multoque plus de tributo Cæſaris, quàm d diuinis obſequiis laboratur; quod vt in alii omnibus, ita velim maximè in titulo primatu palàm innoteſcit, vbi poteſtas temporalis pri mum ac principem locum ſibi vendicat, illiq

velu

velut aduētitia iungitur ſpiritualis ab ea quaſi ſuſtentata & directa, tam quoad rei æquitatem, quàm quoad exercitium iuriſdictionis, quod illi conuenit.

Quod ſanè in caſu propoſito fieri debet neceſſario,cum poteſtas Regia dignitas ſit politica,non ſpiritalis; perſona principis non vſibus ſacris dicata, ſed Reipub. adminiſtrationi;Regnum non rerum ſpiritalium, ſed ciuilium gubernatio: Parlamentum tribunal non res diuinas, ſed politicas diſcutiens; decreta etiam non leges ſacræ, ſed populares, aut ſi hæc omnia non plenam rerum ciuilium tēporaliumue ſpeciem præ ſe ferant, magis tamen temporalia cenſeri debere, quam ſpiritualia, nec ipſi aduerſarij auſint negare.

Vnde in huiuſmodi ꝓuinciis, inter illas iniquiſsimas leges aliud expectare nobis nō licet, quā vt omnia noſtra ſtudia,& munia ſpiritualia, quę ſtatui ciuili diſplicēt,cōtra omne fas diuinū & humanū violēter ad perduellionem & crimina tēporalia (quæ ſiue legitima ſint, ſiue nullū ius habētia,euidēter iudicantur, & ſunt verè ſpiritualia) trahātur dānanda erroris atq; hæreſeos,primū à clero Anglicano, qui aduerſariis noſtris adhæret, & deinde puniēda legib9 ciuilib9. Proinde in omnib9 his criminib9 lęſę Maieſt.falsò noſtris hominibus impoſitis,partim ꝓ nobiſipſis, partim etiā ꝓ ciuiū noſtrorū defenſione, D.Pauli exemplū ſequuti(q cū accuſaretur corā magiſtratu ciuilis cōſpirationis

& voluntatis malæ affectæ erga patriam suam professus est se iudicatum esse de resurrectione, quæ quæstio concernebat religioné, nó aũ de seditione aut concursu voluntario) Deum ipsum appellam⁹, & vniuersum populũ Christianum, qui certè nostras intuentur afflictiones & miserias, nosque solius religionis causa id est, pro fide & spirituali patrum nostrorum hæreditate, pro cultu diuino, quem quotquot in orbe sunt prouinciæ Catholicæ, sanctissime custodiunt ac tuentur, nón verò vt maleuolẽtia ac hostium liuor excogitauit pro proditione, perduellione, aut hóstili in principem, vel leges regni politicas animo pati sciunt.

Catholici sacerdotes non alia faciũt in Anglia quã in aliis Prouinciis Christianis.

Nec nos, vel patres societatis Iesu, aliiue sacerdotes, qui Deo seruiunt in patrio solo, alia facinora in principẽ, vel patriam cómmiserũt, quam ab iisdẽ in similibus officiis obeundis perpetrantur in aliis prouinciis Christianis vel Ethnicis; nec vllum à superiorib⁹ mandatum, vel auctoritatem absoluendi aliã habent (quacunq; tandẽ forma cõtineatur, siue scripta illa sit, siue ore accepta) quæ quidpiam præscribat, quod perduellionem in Britanniæ Reginam concernit, quàm quę in alios orbis monarchas aut magistratus exercetur, in quorum ditionib⁹, simili potestate freti, eadem obeunt munera & obsequia Christiana.

S. Aug. Anglorum Apostolus eadẽ, & eadẽ au-

Sanctus Aug. Angliæ Apostolus, in patriam nostrã cœcis gentiliũ erroribus laborantẽ accessit primùm, pari potestate cõuertendi principem

cipem & populum ad fidem, auctoritate præ- *ctoritate prædicauit Anglis qua nūc Catholici sacerdotes.*
dicandi eandē doctrinā, quā modo docent pa-
tres isti, reliquique sacerdotes Catholici, (ean-
dem inquam non aliā, nam illa semper persti-
tit vsq; ad nostra tēpora cōstans & immobilis)
facultate administrandi sacramenta, eodē mo-
do quo isti nunc ministrant, vt liquido patet
ex historia venerabilis Bedæ, & aliorum; Intu- *Beda lib. 1. hist. cap. 25.*
lit in Insulā Augustinus Christi crucē, imagi-
nes, & id genus alia, multò apertius quàm no-
stri sacerdotes; professus est se à Gregorio pri-
mo Pont. Max. missum ad populum paganū,
quod nobis modò à Gregorio XIII. missis ad
populum Christianū, graui obiicitur crimini.
Adduxit ab illo munera ad Regē & Reginam *Greg. lib. 9. epist. 60.*
Augustinus noster, & ea quidē consecrata, quæ *Bed. hist. li. 1. cap. 22.*
si nostri homines modo importent crimina
grauissima læsæ Maiest. cōmisisse censentur.

Quæ creaturæ consecratæ, aut similia dona, *Dona consecrata in vsu olim inter viros doctissimos.*
quamuis in vsu fuerint apud omnē antiqui-
tatem, non solum homines simplices & impe-
peritos, (vt aduersarij indoctis persuadere cu-
piunt) sed etiam inter viros doctrina celeber-
rimos: & quamuis etiā non vulgaria ad pietatē *August. & Pauli. Ep. 31. 34. 35. Leo ep. 12. Greg. lib. 2. ep. 72. 86. lib. 3. ep. 30. lib. 5. ep. 6. lib. 7. ep. 53. 126. Ind. 2.*
in nobis excitandā sint præsidia, & singularia
quædā Catholicæ cōmunionis symbola, quia
tamen nō ita necessaria iudicamus, vt propter
ea extremus legum rigor sit incurrendus no-
stris, vel amici eorum in pericula coniiciendi:
temperauimus affectionē & zelum nōnullorū
sacerdotum nobiliumq; iuuenum, alioquin

ex se laudandū, quātum potuimus; petentes ne huiusmodi secū omninò portarēt, aut certè rarius importarēt: vt patientiæ nostræ & tollerātiæ vires integrę sint & immunes ab huiusmodi periculis, quæ nobis alioquin sociisque nostris imminere possent in reb⁹ magni momēti, vtpotè quæ fidem nostrā atq; salutem concernant: quàmuis sanè fœlices sint illi cēsendi, qui pro minimo religionis Catholicæ momēdo, mortem oppetere non detrectant.

Sed vt hæc prętermittamus: talia munera, & dona consecrata olim à Gregorio Magno, Doctore celeberrimo, ad Principes nostros & populos mittebantur: talē ab illo auctoritatē tūc tēporis Augustinus adeptus, eo modo quo nos cōcionatus est, & sacramēta administrauit, nec tamē hęc dona & exercitia crimina lęsę Maiest. habita fuerunt, nec similiter studia aut machinationes seditiosæ; quin econtrà beatū, honore & omni gratia dignū in nobis effectum procrearunt: erant quippè initia nostræ Christianitatis, eiusdē (inquam) quam cæterę nationes amplexatę sunt vniuersę, quęq; genuit & pduxit omnes principes nostros, sacerdotes, & populos, & pulcherrimā hanc Reipub. formam quam nobis reliquerunt maiores nostri.

Quo fine & animo patres societatis Iesu Indiam penetrarunt.

Hunc scopum, hanc in mandatis habent patres societatis Iesu, in omnibus aliis regionib⁹ intentionem, ad quas à superioribus suis per vniuersum terrarum orbem ablegantur, & per eam Domino Iesu largiente gratiam, atq; virtutem

tutem verbi,operum, & miraculorum, piis & heroicis illorũ conatibus) accensi zelo domus Dei, & amore animarũ incõparabili, (pro quib' sanguinẽ suũ preciosum Christus effudit) penetrarũt in extremas orbis partes,per omnẽ fere Indiã orientalẽ, & regiones maximè barbaras,earumq; principes potentissimos, vna cum prouinciis & populis subiectis, ac innumeris præterea hominibus,aliorũ regnorũ (quæ non omnino cesserunt religioni Christi) ad fidem Catholicam,Apostolicam,& Romanam,à quà & nos Christiani nomen sortiti sumus,diuino aspirante numine,perduxerunt.

Eodem spiritu accensi inuaserunt Indiam occidentalem, cum multorum millium animarum lucro, cum infinitis periculis itinerũ, tam terra quam mari susceptis,in quibus multi eorum ab Hæreticis, Ethnicis, & Pyratis intercepti, multi affecti martyrio, in captiuitatem abducti multi, contabuerunt plurimi insolito victu, aut aëris intemperie,aliisque vitæ incommodis. Ad hæc loca singulis annis mittuntur,eadẽ obediẽtia,iisdẽ instructi mãdatis, eademq; intẽtione,qua in Angliã nũc accedũt, nunquã tamẽ perduellionis crimẽ cõmiserũt, nec statum Reipub. ad quam accesserunt, perturbarunt, nec sanè ab hisce populis existimãtur Catholicæ religionis prædicatio, & sacramentorum administratio, ad seditiosas machinationes spectare;quippe quæ fiunt sine tumultu, & populi concursu; imò licèt hæc in

Eorum labores & institutũ in aliis partibus orbis Christiani.

magna

magna hominum vulgarium & indoctorum frequentia, cum timore & trãquillitate, iuxta veterem Christianorum ritũ peragatur, nullã tamen inde seditionem aut discordiam promanare censendum est.

Mittuntur hi societatis patres iisdẽ institutis, & auctoribus, in varias Germaniæ, Bohemiæ, Austriæ, Poloniæ, Transyluaniæ, Suetiæ, Dalmatiæ, & aliarum nationum prouincias, quæ licet in religionẽ nõ ęquè omnes propenso sint animo, nec vno & eodẽ queadmodum & Britannia nostra: non tamẽ timuerunt illarum prouinciarum ordines, eorum studia & labores suis rebus publicis fore perniciosa, (tametsi maleuolẽtia & improbis protestantium conatib⁹, fuerint eius societatis homines variis obiecti periculis & molestiis) sed ex aduerso indies magis ac magis illos vtiles, & ad Reipub. salutem conseruandam maxime inuenerunt necessarios.

Nec solum in hasce prouincias, ad mortaliũ animas à paganismo & hæresi reuocãdas, easq; restituẽdas Catholicæ Christi Ecclesiæ admittuntur: sed etiam ob vitæ innocentiã, virtutes præclaras, excellentia exercitia, diligentiam & dexteritatem iuuentutẽ tam in pietate quã in doctrina instituẽdi & educandi, ob insignem etiam eruditionẽ, prudẽtiã singularem, & alia rara charismata illis à Deo concessa, asciscũtur non sine magno Ecclesię Catholicę emolumẽto, tum à summo Põtifice, tum ab aliis magnis princi-

principibus Christianis concionatores, & cõfessarij, cõsiliarij in reb⁹ diuinis;in Academiis Professores;restitutores morum collapsorum ac reductores, & magistri exquisitissimi religionis, pietatis,& vericultus Dei.

Horum virorum ordo quidẽ,& ratio viuẽdi noua est, sed fides & doctrina eadem planè quàm patres antiqui, & Ecclesia vniuersa habuit semper & colit modò? patiuntur odia & hæreticorum indignationes, quod D. Hiero. loco summæ gloriæ ducebat: nam sancti illi viri, quia à Deo olim ad congrediendum cum hæreticis excitati fuerunt, tam hostibus erant odio, quam isti modo à Deo ad Lutheri, Caluini, & reliquarum pestium ruinas reparãdũ; ad nos missi. Atque vtinam tandẽ ciues nostri illorũ dotes præclaras, & summa beneficia experiantur, quò sic tandẽ ipsi videre queant & sentire, hos viros ad salutem, quietem, & pacẽ conscientiæ,non autem perturbationẽ patriæ inferendum missos esse. *Epist. 80. ad August.*

Sed proh iniquam huius temporis cõditionem:pauci illi sacerdotes societatis Iesu, quos habetis modo iisdem ducibus ac cohortatoribus,quibus in Angliã, ad Indos vel Turcas, aut ad alias barbaras nationes, si ꝓpositis ita visum fuisset, ablegari potuissent. Nam ad illas se partes non minori periculo, quam in Angliam conferunt, & quocunq; se tandem cõuertunt, pari volũtatis prõptitudine, & perpetua mortis expectatione, quam summi benefici loco

acci-

accipiunt, modò vel vnius animæ seruandæ causa suscipiatur. Mittuntur ad Ethnicos docturi illos, nullam nisi in Christo Iesu salutem esse, mittuntur ad Anglos, docturi nullam esse salutem extra Ecclesiam Catholicam; An vero pro vno vel altero mortem oppetant perindè est ipsis. Hoc igitur eorum opus factumque præclarum [,] quod intermittere ob metum alicuius mortalis hominis non debent quodcunq; etiam offeratur periculum mortis, aut alterius difficultatis, quod ipsi in hac causa proximam viam & compendium ad cœlestem gloriam arbitrantur, idque summa cum animi lætitia obeunt, quamuis vt cum maiori proximorū vtilitate hæc munera præstent, non se vltrò, aut temerè in pericula coniiciant.

Cum itaque nos ante aduerteremus, & paucis ab hinc mensibus cerneremus Anglorum nonnullos à superioribus societatis ad Indos amandatos, petiuimus ab ipsis, vt qui huius gentis essent, patriæ potius vtilitati, quā externarum gentium reseruarentur: cui petitioni post maturam deliberationem ea de re habitam, magno charitatis affectu acquieuerunt, nonnihil moti exemplo & labore à sacerdotibus vtriusque Collegij Anglicani, aliisque doctis viris tam domi quam in exilio degentibus, vtilissimè impenso, quos nouerant sponte sua & carcerum squalorem, & mortem pro veritate Catholica subire, vnde ineffa-

ineffabilis illa animorum mutatio paucis iam annis secuta est in plurimis, qui non solum gratam habent Catholicam fidem, sed & eandem amplexantur.

Et vt id quod est dicam, postquam semel inter patres societatis (quos vulg⁹ Iesuitas vocat) rumor sparsus esset, de quibusdam sui ordinis in posterum in Angliam, prout tẽpora & occasiones sese offerrent, mittendis, incredibile dictu (sed tamen in conspectu Dei verum est quod scribo) quam obnixe varij excellẽtis eruditionis viri, non modò Angli, sed etiã externi ad suorũ genua prouoluti oculis lachrymantib⁹, & affectu quodam singulari petierint sibi cõcedi potestatẽ aut disputãdi cũ Protestãtib⁹ in Academiis propriis, aut moriẽdi ꝓ fidei suæ confessione, in prouincia illa nobilissima, quã vehementer dolebant sic transuersam agi, & densis errorum tenebris inuolui.

Desiderium Iesuitarum tam Anglorũ quam externorum proficiscendi in Angliam.

Imò extiterunt alij docti viri Ecclesiasticæ dignitatis expertes, qui cum Collegiorũ Anglicanorum studiosos audirent promittere, ac sponte, zelo Dei accensos profiteri, se paratos esse quæuis dira pati pro afflictæ patriæ, parentumque salute, & ea sola de causa sacerdotes creari, nulla proposita sibi spe, vel amplæ alicuius dignitatis honorisue temporalis expectatione, quæ tamen in omnibus reb⁹ publicis rectè institutis, huic ordini deferri solẽt; verũ præsentissimo vitę discrimine, & cæteris odij, iniuriarum, cõtumeliæq; incõmoditatib⁹

ante oculos constitutis, reformidare nihil :
pari contentione exerciti, & accẽsi studio c
porá sua iisdẽ obiicere periculis cogitarunt
armis assumptis in hoc spiritale bellum pr
cisci vehementer apud quosdam, quib⁹ hu
negotii cura incumbebat laborarunt, mul
que visi sunt rationibus, ad persuadẽdum h
sibi meritò debere concedi. Cumq; illis sig
ficaretur, viuendi agendiq; rationẽ in Ang
maxime in his causis multò esse difficilior
externis hominibus, quã sit in prouinciis E
nicorum, vbi huiusmodi leges exquisitæ q
les in prouinciis hæreseos veneno infectis, c
tra religionem non promulgantur: respon
runt se nulla timere pericula, nullum gen
mortis, nec miseriam vllã : paratos esse sem
ipsos cuicũq; seruituti ac labori subiicere, v
in Academiis, vt sic cũ studiosis agere, vel ali
vt idioma sibi cõparare ad facilius tractan
cum populo in causa salutis æternę possent.
licet iam pridem se hanc intẽtionem habuiss
vt vel in Turciam proficiscerentur, vel in ali
regiones paganas asserent, nunc tamen an
mum & cogitationes omnes ad Angliam con
uersas esse aiebãt, cuius S. Greg. multis retroa
ctis sæculis, simili misertus esset doloris sens
Verum quoniam plurimos nostrates simil
ardore charitatis incensos, nõ solum prædict
in hunc finem erecta & instituta Collegia, se
etiam societas Iesu, & plurimæ per varia loc
celebres Academiæ nutriunt, qui in hac spiri
ta

tali messe strenuos mercenarios offerunt (vt illos taceã, qui plurimi iã in Anglia morãtur) nec necessarium, nec conueniens visum fuit, facile admittere hoc tẽpore externos, sed potiꝰ nostros, maximeq́; eos, qui in Collegiis degũt & societate Iesu, ad hoc sacrum opus applicare.

In quam societatem (quia maximè cõuenit seruitio Ecclesiæ, & patriæ nostræ hoc tẽpore) multi Angli omnis generis & cõditionis eò libentiùs ingressi sunt, quod sperant se potiꝰ vtilitati patriæ, quam Indorum aut aliarũ nationum simili peste laborantium mancipandos: vnde confidimus futurum, vt istę sanctę societates, iũcto illorum ciuium auxilio, qui se charitate Christi inflammatos sentiunt, multis in locis tam domi, quam foris sint opem laturæ necessitatibus Ecclesiæ Anglicanæ, quæ obuenire poterũt per mortẽ, incarceratione, aut similes calamitates eorum, qui nũc aut in posterum erunt ab opere Domini, quacunque tandem vi vel impetu cohibiti.

Plurimi Angli petũt sibi cõcedi facultatẽ redeũdi in patriã; vt sacris iã initiati munera sacerdotũ ibi exerceant: quãuis sciãt omnia genera pœnarũ sibi infligẽda.

Nam hi postremi terrores (Deo sit gratia) adeò nõ conturbant illos, quòd multi statim, atq; Remis vidissent edictum Regium publicatum Lõdini in mense Ianuario, maiores accedentes, peterent sibi in Angliam proficiscẽdi copiam fieri: qui cum responsum accepissent, tempora hæc non esse satis opportuna huiusmodi profectioni, intulerunt non fore operæ pretium, aut laborẽ præmio dignum, si sacerdos tẽporibus pacatis ingrederetur, seq; ad id

educatos,& sæculo huic turbulẽto, & pericu lis pleno natos esse; præterea ipsa eadẽ septimana sequenti nouendecim sacris ordinibus initiati sunt, ex quo facilè est colligere quantu sit eorum Zelus, quantum iuuandæ patriæ desiderium. Sed quod ad eorum in Angliam ingressum attinet, adhibebitur illis moderatio prout recta ratio postulabit.

Mortem non timent, Quod caput est (Deo sit laus & gloria) non vsq; adeo pericula, vel mortẽ refugiũt in causa tam felici & honorrabili, imò multi martyriũ, si Deo ita visum fuerit, expetunt; quò vno actu multo plures se Christo lucrari animas arbitrantur, quam vllo alio vitæ officio; sanguis enim sponte effusus pro veritate, clamore valido, & quasi violento, diuinam misericordiam patriæ exposcit, atque tandem obtinet: In hunc modum Ecclesia primum stetit, & in pluribus mundi locis creuit, idque in aliquot centenos annos à Christi morte & reparata salute, quẽadmodũ Propheta illam in sanguine *Ezech.16.* victuram ante multa sæcula vaticinatus est.

Nec paupertatem verẽtur, Si vero ob legum humanarum timorẽ, nihil ex patria subsidij in posterum sperare licebit, Deus qui hisce viginti iam annis transactis nos aluit, haud quaquam nobis desuturus est: si parentes vel amici nos deserere coguntur, *Epist. li. 56. ad Apron.* dicimus cum D. Hieronymo, melius esse panem mendicare, quam fidem abnegare: cum *Luc. 9.* enim scimus Orphani Ecclesiæ, viuimus ex duodecim cophinis fragmentorum, quæ supersunt

perſunt ex panibus & piſcibus, quos Chriſtus per ſummum miraculum in paſtum illorum, qui eum per loca deſerta ſecuti fuerunt, amplificauit; ſiquidem hæc fragmenta nondum conſumpta, ſed vſque ad finem mundi, ad ſuſtentandos homines illos afflictos, qui toti pẽdent à Domino, ſunt duratura.

Detrahant nobis quæcunq; poſſunt aut volunt, noſtra è contrario erga illos affectus & officia augebuntur; ſi in domibus recipi nõ poſſumus, morabimur in ſpeluncis, deſertis, & cauernis terrę, ſi neq; in certo loco aliquo morari licebit, vagabũdi & extorres ab aduerſariis noſtris vocari non erubeſcemus; quãdoquidẽ Apoſtol⁹ de illis, qui nobis multo ſunt præſtãtiores dicit: *ludibria & verbera experti, inſuper vincula & carceres, lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij mortui ſunt, circũiuerunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in ſolitudinibus errantes, in montibus, & in cauernis terræ*: Et Apoſtoli ipſi non exiſtimarunt dedecori ſibi fore, dicere & ſcribere, *vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi, & inſtabiles ſumus.* *Hebr. 11.*

Non tamẽ dubitam⁹ (quãuis inimici noſtri hæc nobis accidere, fortaſſe exoptẽt, & ipſi ſperem⁹ patiẽter nos ea laturos, ꝓ ſalute chariſsimorũ ciuiũ noſtrorũ) futura multa millia hominũ, quorum corda, viſcera, & oſtia nobis in Chriſto patebunt, non obſtantibus legib⁹ humanis in contrarium latis; inuenientur qui cũ *Inuenientur in Anglia qui fouebunt afflictos, non obſtantibus legibus in cõtrarium.*

Tob. 1. sancto Thobia, vitam & fortunas potius periclitari sinant, quam fratres innocẽtes insepultos, & hospitij egẽtes deseri: Bona aliqua Sunamitis præparabit cubiculum, lectum, sedem, & candelabrũ pro sacerdotibus Dei laborãtibus. *4. Reg. 4.* Inueniẽtur qui attendẽt Christo dicẽti, qui receperit Prophetã nomine prophetæ, iustum in *Matth. 10.* *Marc. 9.* nomine iusti, & (vt loquitur D. Marcus) qui Christi est, recipiet mercedẽ respõdentẽ edictis humanis tunc tẽporis contra eos promulgatis.

Matth. 10. Et si contingat ab hominibus mortẽ illis intentari, qui Christi seruos fouent atq; sustentant, Christus ex altera parte Væ suum, & vin- *Luc. 10.* dictam recusantib⁹ illos recipere, nõ secus quã ciuitatibus olim Sodomæ & Gomorrhæ denunciatur⁹ est. Reperietur etiam pius aliquis *2. Tim. 1.* Onesiphorus, qui resocillabit nos, catenasque nostras amplexabitur quo sibi, familiæ, & posteritati suæ veniam & misericordiã à Christo dño impetret. Quin De⁹ ipse mouebit carcerũ *Actus 16.* nostrorum custodes, quemadmodum eum in huiusmodi causis olim pro immẽsa sua bonitate fecisse constat. Nõ poterunt Britanniæ no- *Sanctus Albanus protomartyr Angliæ.* stræ deesse Albani, cuius protomartyr gloriosus Albanus existens, tàm in cœlo, quàm in terra benedictus in æternum, obtulerat se vltrò persecutoribus occidẽdum, vt hospitem suum Christi sacerdotẽ, occultè in ædibus suis latitatem è præsenti casu eriperet, martyriumque gloriosum propterea sustinuit.

Non possumus timere, dubitare non licet,

nam

nam dies, noctesq; insonuit auribus Catholicorum illa vox Christi; *Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc, non habent amplius quid faciant: ostendam autem vobis. quem timeatis: timete eum, qui postquam occiderit habet potestatem in gehennam mittere.* Multa sunt milia hominum in Anglia, qui in extremo vitæ conflictu constituti, paucis post septimanis, diebus, vel horis sistendi tribunali Christi, & ab omni humano metu eximendi, nō hominum metuent offensionē, neque curabunt indignationē, sed libenti animo petent sacramenta sibi, salutiq; suę necessaria, & plurimum solatij illo præsertim tēpore adferentia, quibus etiā vniuersas mundi opes, si eas possiderent libenter postponent.

Luc. 10.

Imò omnis generis, atque ordinis homines, docti, atque indocti, nobiles & ignobiles, diuites & pauperes, viri atq; mulieres tam parati sunt ꝓ Christo & Ecclesia ei⁹ mortē obire, atq; sacerdotes, vel Episcopi Catholici: sperandum vt sit Deum per orationes fidelium continuas, tandem commoturum cor Maiestatis suæ, ad misericordiam præstandum, & cōpatiendum subiectis, grauiter quidē, non ob crimen læsæ Maiestatis, aut facinora cum lege & ratione pugnantia afflictis, sed ob solā fidē & conscientiā, sic innixam authoritati, firmisq; pręsidiis, vt illā nō possint vllo metu terreno, vi, aut persuasione deserere, multò minus vt aliquem Catholicum (nisi spe fallamur) contumelias, vel criminationes, aut opprobria, pro Christi no-

Laici atque adeo fœminæ nō minus parati pro fide Catholica quam sacerdotes mortē obire.

mine perpeti pudere debeat, maxime cum ille humani generis auctor, ac restitutor, multo maiora nostri causa perpessus sit.

Quoniam vero inter alia opprobria, vnum præcipuè inuenitur, quod non personas nostras modo, sed totum etiam ordinem sacerdotalem attingit, confidentius, vnum aũt alterum verbũ in nostrorũ defensionẽ proferem⁹ de dicto isto, quo nos sacerdotes missificãtes nõ solũ in edicto Regio, sed etiã cõcionatores noui in pulpitis suis, (quæ vere dici possunt cathedræ irrisorum) per contemptum & ludibrium frequenter appellant: Quod nomen, licet in edicto regio per modum ludibrij nobis impositum videatur, (quod sanè longè abesse deberet ab illorum grauitate qui publica auctoritate huiusmodi edicta conscribunt) interpretamur tamen id factum, ad distinguendum nos Catholicos apud quos videlicet solos, verum sacerdotium est in vsu, ab illis aliis nouis nouæ huius Caluinianæ creationis ministris, quos populus ob fictã aliquã & imitatã actionũ ministerij in cultu diuino similitudinẽ, solet sacerdotes nominare, tametsi ꝓtestantes ipsi nomẽ illud refugiant; & verè quidem, cũ illorũ ministri nullo iure sic vocari poßint, quippe qui ad sacramẽta Christi administrãda nõ plus iuris ac auctoritatis obtinent (solo baptismo excepto, qui etiã à fœmina potest certis de causis conferri) quam habent ad nouam lunam creandam, vel solem nouum.

Mißificantes sacerdotes vocantur Catholici.

Psal. 1.

Eccle-

Ecclesia Dei non alios agnoscit sacerdotes, nec Christus ipse alium sacerdotum ordinem instituit, quàm illorum, quos per contemptum aduersarij nostri vocant sacerdotes missificantes. Nam illis solis & non aliis Seruator noster potestatem consecrandi corpus, & sanguinem suum, eandemque offerendi (quod nihil est aliud, quam missam dicere, aut sacrum facere) contribuit. Primum Concilium Nicenum, cui Protestantes nostri volunt videri aliquid tribuere, non alios agnouit, quàm eos, qui offerrent aut sacrificarent, id est sacerdotes missificantes. S. Hieron. eiusdē quoque ordinis vir, non alios honorauit Ecclesiasticos, nec alios agnouit, quam sacerdotes missificantes; quorum officia hæc duo præcipuè constituit, quæ nostri sacerdotes ad popularium suorum salutem tantopere exercere desiderant, quæque legibus Angliæ potissimum prohibentur, maximeque sunt pænis obnoxia. *Absit* (inquit Hieronymus) *vt de his quicquam sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, CHRISTI corpus proprio ore conficiunt, per quos & nos Christiani sumus: qui claues regni cœlorum habētes, quodammodo ante diem iudicij iudicant.*

Sacerdotes missificātes, & non alios agnoscit Ecclesia Dei.

Apostoli & antiqui patres fuerunt sacerdotes missificātes.

Iren. lib. 4. cap. 32. Cyp. ep. 63. ad Cæcil. Chrysost. homil. 17. in ep. ad Hebr. Amb. in psa. 38. post medium in cap. Hieron. 14. Epist. 1. ad Heliod.

Hi ergo sunt sacerdotes nostri missificantes, quorū curata hospitalitas, tam est hospitibus formidabilis, quorū vigilans & indefessa animarum cura, perduellionis cēsetur flagitium; quorū sacri art⁹ nulla, vel honoris, vel ordinis;

Cum Leo magnus statueret plures Missas eodē die in Ecclesia eadem celebrādas esse num forte erāt sacerdotes Missificates? ep. 81. 14.

vel dignitatis ratione habita, eculeo extendũ-tur, aliquando etiam ad extremum vſque vi-
Li. 5. ep. 33. halitum. Nec ſanctus Ambroſius miſsificanti nomen ſubterfugere poteſt, ſiquidẽ de ſe ipſ-
Epiſt. 5. claris verbis teſtificatur, ſe ſacrificium obtu-liſſe, & miſſam dixiſſe. D. Cyprianus cõfitetu- ſacerdotes ſui tẽporis obtuliſſe, aut ſacrificaſſe idque in carceribus ipſa perſecutionis tempe-ſtate; quod ſanè magnæ nobis conſolationis, & cõfidentiæ cauſa eſſe poteſt; quo nimirùm idẽ dum Deus permiſerit, præſtare non deſiſtam. Erat ſacerdos miſsificans quem D. Auguſtin-
Libr. 22. de ciuit. c. 8. miſit ad ſacrificandum in domo, quæ à mali- infeſtabatur ſpiritibus. Erant & ij, qui in ſepul-
Lib. 10. confeſ. ca. 12. 13. tura matris ſacra faciebant, & quos ipſe roga- memores eſſe animarum patris & matris ſua- ad altare Chriſti. Erant etiam, quos ſcribit Eu-
In vita Conſtant. lib. 4. cap. 45. ſebius, placaſſe diuinam Maieſt. incruentis ſa-crificiis & myſticis conſecrationibus.

Excelſa ſacerdotij dignitas explicata in no-bili opere Chryſoſtomi eiuſdem tituli, maxi-mè ab auctore cõmendatur in his duobus, ob quæ noſtri ſacerdotes iam condemnantur, ni-mirũ ſuprema illa, & ſupereminente poteſtate offerendi incruẽtum ſacrificium altaris, & po-teſtate remittendi peccata. Lege, ſi placet, bene-uole lector, loca eius, hac de re inſignia, & nihil dubitabis ſacerdotes apud illum, nõ alios fuiſ-ſe, quam miſsificantes. Et vt ſummatim mul-ta perſtringam, tam Chryſoſtomus, quã omnes alij patres, cùm Græci tum Latini ob eã cauſam potiſ-

potiſsimum ſacerdotes ſunt creati, & non ob aliam. Vnde D. Ambr. teſtatur, aliud non eſſe ſacerdotio initiari (quod cum Apoſtolo vocat manuũ impoſitionẽ) quàm accipere poteſtatẽ offerendi ſacrificium Deo in perſona Chriſti. *1. Tim. 4.*

Quod ad D. Gregorium Magnum attinet, quis non nouit illum fuiſſe ſacerdotẽ miſsificantem, qui ipſa verba Miſſæ, ordinem, & partes in Epiſtolis ſuis habet expreſſas, qui omnia ornamenta, & reliqua Miſſæ ſacrificio adhiberi ſolita, miſit D. Auguſtino Apoſtolo noſtro, qui & ipſe citra dubitationẽ ſacerdos fuit miſſificans. Tales fuerunt noſtrates, venerabilis Beda, & ante illũ Guildas cognomento ſapiens, & quicunq; alij eiuſdẽ conditionis in hiſtoriis Eccleſiaſticis celebrati, nimirum Eccleſiæ prępoſiti celeberrimi, fundatores Collegiorũ nobiliſsimorum; inſtitutores inſignium operũ, Conſiliarij nobiliſsimorum Maieſt. ſuæ patrũ, maiorumq́; denique omnes antiquæ fidei noſtræ parentes ac propagatores, ſacerdotes erant miſsificantes. *Greg. lib. 2. ep. 9. 93. lib. 7. epiſt. 63. Ind 2. li. 11. epiſt. 57. Ad 3. interrog. Auguſt.*

Cum itaque hoc munus quod olim tã tritum & vſitatũ apud maiores noſtros fuit, ac in tanta veneratione & honore habitũ, modò ex legibus Anglię contumelioſum, pœniſq́ue dignum indicetur: Vę peccatis noſtris; Criſtuſq́; miſereatur eorum, qui tantis miſeriis circumuenti, nec dum quo conſcientia in ſtatu verſetur, percipiunt. Illi enim ipſi, quibus maximè ſunt preces ſacerdotum, & ſacrificia neceſſaria;

ne minimum quidem ſenſum habent miſerā-dæ ſuæ conditionis,ac deplorandæ. Verè beati illi, millieſq́ue fœlices, quos ita vel proximorum charitas, vel fidei zelus, vel chariſsimorũ amicorum,vel parentum ſalus incendit, ac inflãmauit, vt expetant & acceptiſsima habeant ſacerdotum officia hoc afflictiſsimo ſæculo,tãtiſq; periculis ſubeundis prorſus neceſſaria, fœlices inquam, qui dolorem illum eodẽ ex vulnere perceptum iis verbis, quibus olim populus Africanus,cũ Epiſcopi & Sacerdotes ipſorũ ab illis auulſi, in exiliũ abducerentur ſub perſecutione Arrianorum, vt ſcribit Victor, exprimere non deſinunt, *quibus nos miſeros relinquitis dum pergitis ad pœnam? qui hos baptiſaturi ſunt paruulos fontibus aquæ perennis, qui nobis pœnitentiæ munus collaturi ſunt, & reconciliationis indulgentia obſtrictos peccatorum vinculis ſoluturi? quia vobis dictum eſt, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eius.*

Li. 2. de perſec. Vand.

Cap. 180.

3. D. Auguſtinus ad viuum miſerabilem deſolationem & anguſtiam populi fidelis, ex abſentia ſacerdotum acceptam depingit, tum ob defectum aliorum officiorum neceſſariorum, tùm maximè ob cõſecrationẽ & diſpenſationẽ corporis Dominici, & cõciliationẽ per pœnitentiam & abſolutionem impertiendam, ſine qua nemo lapſus poſt baptiſmũ ſaluari poteſt; vnde dolor amicorum qui certo ſciunt ſe nõ futuros ſocios eorũ in cœlis neceſſario debet eſſe magnus. Et deinde excellenter diſcurrit

Augu-

Augustin⁹ docens nec sacerdotes, nec pastores debere ob vlla pericula gregẽ suũ deserere; de qua re non est nunc dicendi locus. Satis enim ad præsens institutum esse debet, beneuolum lectorem intelligere, quinam, & quales sint illi sacerdotes, qui modo in Anglia persecutionẽ patiuntur, contemnuntur, & condemnantur, & in quæ tempora quamque cæcam hominum ignorantiam inciderimus, quæ illud videlicet æstimet seditione plenũ, proditoriũ & pniciosum Christianis populis, eorumq; reb⁹ publicis, quod semper ante nostram ætatẽ ab omnibus bonis, doctis, & sapientibus, omniũq; nationum Christianarum legib⁹, sanctum habebatur atque necessarium.

Sed respõdebunt nobis aduersarij, vtut res sit, aut olim existimata fuerit, iam saltẽ rerũ statum mutatũ esse, ac proinde huiusmodi homines, studiaq; similia, cum immutato rerum nostrarũ statu cõsistere nõ posse. At prô dolor, quis quæso statum & formã Reipub. nostræ in tantas redegit angustias, vt sarta tecta constare non posit cum sacerdotio illo, illo cultu Dei, illa fide, illa denique gubernatione, quam omnes maiores nostri, omnes prouinciæ Catholicæ, omnesque principes & populi amplexati sunt, & in qua permanserunt multis continuis sæculis summa cum nominis sui gloria, & dignitate? sumus ne nos eius rei molitores, causæ, & auctores? si vlla pericula timentur, aut à sapientibus præuidentur in tãta hac

patriæ tranquillitate, quantam vix multis a
te fæculis habuisse dicitur : vnde & à quib
exorta sunt? est ne doctrina nostra seditio
suntne Catholici natura & professione turb
lenti? suntne appetentes perturbationis, al
rationis, & nouitatis? aut tædet illos pacis, o
dinis antiquitatis? suntne plus quã par libe
tatis studiosi, cõtemptores auctoritatis, rapt
res, depredatores & vastatores? suntne dedi
Sacrilegiis, Epicurismo, Sadduceismo, & Ath
ismo.

Catholici pacifici et quiēti. hæretici turbulēti & seditiosi.

Consideret prudens lector, cuius generis
conditionis homines sint, qui aduersarioru
multiplices & peregrinas sectas, quas & Brit
nia nostra, & aliæ Prouinciæ nuper pepererũ
colunt & amplectuntur, eorũq; vitam, leuit
tem, inconstantiam, ad turbas excitãdas prom
ptitudinẽ, cõtumaciam erga maiores, licenti
nouitates, mentis mutabilitatem, & peruert
dorum hominum studium cõparent cum cõ
stantia, grauitate, patientia, tranquillitate
suaui eorum viuendi cõsuetudine, qui Catho
licã fidem sequuntur in omnibus Prouinciis
Oculis mentis circumspice quæso (humani
sime lector) quid per triginta duntaxat anno
rum spacia, tam domi quam foris gestum si
& attentatum; & diligenter perpende vtri, Ca
tholici an Hæretici frequentius moliti sint ar
mis similibusq; modis illicitis, quas desidera
bant nouitates; vtra etiam pars, vel concionan
do, vel scribendo, & persuadendo, frequentiu
exci

excitarit populum ad susurros & murmurationes, & seditiones contra Principes suos.

Quod mortales & maximè Respub. interdũ, cũ ex animorum perturbatione, & aliis humanæ infirmitatis erroribus: tum etiam magna hominum, ingeniorum & morum varietate in tumultus interdum & cõmotiones incidant, mirum non poteſt videri illis, qui historias non gentilium modò, sed etiam populi Dei sub ductu Moysis & Aaronis in deserto, & postmodum cum intrassent terram sanctã illis promissam, euoluerũt, & populi etiã Christiani atque Catholici, qui conatus est aliquando vi & armis defendere fidem & Episcopos suos, nominatim S. Athanasiũ, S. Chrysostomum, S. Ambrosium, & alios, quos prædicti patres difficulter potuerunt reprimere.

Quod sint interdũ tumultus mirũ non debet videri.

Hi pro pastorib⁹ suis, aut ne cogerẽtur tradere Imperatori, vel vnã Ecclesiã pro Arrianis Mediolani, arma sumpse rũt Ambr. li. 5. epist. 33.

Porrò quod Catholici Britanniæ, qui (vt quod minimum est dicam) pares sunt (excepta Regali auctoritate) aduersariis, & vehementer affliguntur, vel re ipsa, vel vt ipsi saltem existimant, in conscientiis, fortunis, æstimatione, & libertate, solius religionis causa, non arriperẽt arma, vel semel spacio viginti trium annorum (paucis nobilibus exceptis, ex quibus licet aliqui non tamen omnes religionis causa populũ commouebant) hoc sæculo si vnquã alios turbulentissimo, nemo prudens admirabitur: similiter Hyberni semel toto hoc tempore tumultuati sunt, quamuis certò constet nouos hos sectarum magistros, in illa insula perpetuò aduer-

quod nostri Catholici Angli non fecerunt, tam etsi oẽs Episcopi Catholici simul eis abriperẽtur, omnesque Ecclesiæ eodẽ die traderentur Protestãtib.

Mirum quod Catholici Hyberni & Angli spacio 23 annorũ, gra-

tißime afflicti non arripuerunt arma nisi semel tantum.

aduerso flumine nagiuasse populo vel vuiu so, vel maxima ex parte Catholicam fidē pro tente. Quid iā quispiā admiretur? anne pot sapientibus inexpectatum obuenire? aut pr babile fuerit tot annos cum tranquillitate, sine vllo tumultu apud aduersarios pręterit ros, si status illis obtigisset contrarius, au tot tantosque viros habuissent propugna res quot & quātos Catholici in prædictis pr uinciis habent.

Confer (amice lector) duos hos tumult Catholicorum, cum furiosis studiis, & mach nationib⁹ immaniū & barbarorū Caluinista siue Protestantium, in Scotia, in Belgio, & Fra cia, contra naturales & legitimos Principes ruinam & desolationem, nobilisimarum Pr uinciarum susceptis & attentatis. Quod si no libet ad exteras nationes oculos cōuertere, s in nostra Anglia immorari, reuoca saltē in m moriam, quantis in periculis versabantur sc ptra & coronæ Reginæ Mariæ, & deinde Eliz bethæ nostræ, idq; ex Protestantium design tione, tum sub Mariæ imperio, tum maxim post mortem Eduardi sexti Regis, quo temp re conati sunt iniustisimis armis & contra n turam ipsam, vtranq; sororem è throno Rega deturbare: cui proditioni & perduellioni eg giam nauabant operam Episcopi siue Supe intendentes, cum clero suo Zuingliano tu subscribendo, suumq; suffragium proditori instrumentis concedendo, tum variis concio

Hæretici conati sunt Elizabethā Reginā vna cū sorore Maria è throno Regali deturbare, eique proditioni egregiam operam nauarunt superintendentes Euangelici.

nibu

nibus perduellionis ſeditioniſq; pleniſsimis, ad populum habitis, non ſolum Londini, & in Academijs, aliiſque locis celeberrimis regni, contra Regiæ ſtirpis ac dignitatis fœminas, verùm etiam pecuniam abundè contribuendo. Militemq́ue ſuis ſtipendiis contra eoſdē alendo; ob quæ crimina, aliqui præcipui nominis inter eos, rei læſæ Maieſtatis peragebantur, poſtea in ſupremo tribunali Parlamenti; & Princeps conſpirationis (qui fuit alioquin vir plane nobilis, & meliori fortuna dignus) cum capite plecteretur, in ipſo mortis articulo, confeſſus eſt & illas & alias poſteriores calamitates atque miſerias promanaſſe ab hæreſi, & voluntario ab vnitate Eccleſiæ Catholicæ diſceſſu.

Poſtea verò horum ſocij, qui fuga elapſi, Geneuam & ad alia loca ſe contulerant, nouos excitare tumultus domi & foris contra Regnum vniuerſum non deſtiterunt, idque breuiſsimo quo abfuerunt tempore, & variis viis præſtiterunt: curauerant enim approbantib⁹, & conſentientibus Caluino & Knokes, ventilabris ſeditionis, & Franciæ, Scotiæq́ue peſtibus, tractatum quendam ſceleratiſsimum edi contra mulierum regimen, quo ſimul depellerent ſedibus ſuis & ſceptris, Reginam Mariā tunc imperantem; ſororemq́ue eius Elizabetham, quæ modò viuit, & Reginam Scotiæ, ac conſequenter totam familiam nobiliſsimi & potentiſsimi regis Henrici ſeptimi.

Caluinus & Knokes curarunt edi libellū cōtra regimen mulierum.

Quid loquar de libro protestantium nu[...] edito, procacitatis & seditionis pleno, con[...] Maiestatis suæ consilia laude digna, & quem[...] principem Christianum Regiæque Maiest. [...] rum? aut quid dicam de libris quibusdam [...] stilentissimis, his postremis annis, tam Gall. [...] idiomate, quã aliis linguis contra varios pri[...] cipes & primates orbis Christiani diuulgat[...] quib⁹ sparsa sunt in vulgus, & amplificata p[...] ticulatim, modo planè barbaro, publicaaut [...] creta eorum peccata; multaque crimina [...] iis imposita, quorũ expertes sunt, ad alienan[...] subditorũ animos, & rebellionem excitãda[...] Qui conatus populares, protestãtib⁹ nostri [...] poris cũ antiquis illis admodũ sunt familia[...] quorum studium maximè erat positum in [...] ditionibus concitandis, aut mutationibus i[...] stituendis in Ecclesia vel Repub. ciuili.

Varij libri à Protestantibus contra Principes scripti.

Quod genus inhumanitatis, impietatis, [...] barbariei olim hæreticis contra summos Po[...] & alios illustres homines cleri Christiani, [...] inducendum eorum apud populum conte[...] ptum, non punitum tunc tẽporis à Magistra[...] ciuili, sed vel approbatũ, vel silentio data op[...] ra dissimulatum, vel ex odio ordinis procu[...] tum, iam non minus exercetur in Reges [...] Reginas (qui peccatis natura sua obnoxij sun[...] & omniũ oculis expositi) ad infamandos eo[...] linguis & calamis, quàm olim in Pontifices [...] Episcopos: cui malo nisi in tempore succu[...] ratur, Respublicas vniuersas in grauissima c[...] iiciet discrimina. I[...]

Quæ petulantia hæretici olim contra Pontifices & Sacerdotes ea nunc in Principes & Reges debacchantur.

Illa ratio gubernandi, nec proſpera, nec magnifica, nec Christiana eſſe poteſt, quæ ſcurris, cùm in ſuggeſtu, tũ diuulgatis libris poteſtatẽ tribuit ſingula Principũ Christianorũ & potẽtiſsimorũ hominũ peccata, ſiue illa vera ſint, ſine ficta, populo, quorũ aures ad eiuſmodi percipiendã prurire ſolent, enarrãdi. Si forte quis Italus reperiretur, aut Anglus fugitiuus, qui Romæ auderet publicè corã præpoſitis & ciuibus, pro cócione referre peccata & facinora in Aula Reginæ Angliæ, vel Londini, aut ab ipſis nobilib⁹, & principib⁹ viris, inter domeſticos parietes, aut per vniuerſum regnũ cómiſſa, nec ſolũ illa vera, ſed malitia & impudentia etiã excogitata: putatis hunc auditum iri viris honoratis aut honeſtis; vel euaſurũ chordã etiam triremẽ? nõ profectò. nemo enim talis permitteretur impunè huiuſmodi in Principes, ciuitates, nobiles, vel nationẽ, ſiue Catholicã, ſiue Hæreticã, ſine iuſta & debita correctione impudẽter effundere. Et tamẽ noſtri homines in hiſce non ſecus gloriantur, quam in reb⁹ magnis non infœliciter omnino adminiſtratis.

Nec ſane pudet eos ea proferre in pulpitis, ſcriptiſq; deinde mãdare, quæ nec antiqu⁹ comœdus, nec gerro, nec ganeo vllus, ſiue perdit⁹ iuuenis Romæ perſonatus etiam proferret. Sic maiorũ noſtrorũ mutati ſunt mores, ſic omnis per iſtos concionatores collapſa grauitas, vt ad ingenium iam, ad detractionem, & maledicentiã in ſacerdotes Dei; & Principes populi exer-

cendam, homines reducti videãtur, quæ Apostolus Paulus, suo ipsius exemplo humillimo docuit nullo modo esse ferenda, aut exercẽda, nec contra illos quidem, qui solum nomen & similitudinẽ habẽt verorũ sacerdotũ: imo D. Iudas exẽplo Michaelis Archãgeli probat, nec ipsi demoni iudiciũ blasphemiæ inferẽdum esse.

Anglia multũ mutata à maiorũ grauitate per nouas hæretico rũ cõciones.

Epist. Iudæ v. 9.

Quentã vero sibi nobilis illa Britãnia nostra ignominiã, quantãue parit infamiã, cum huiusmodi calumniatoribus & sycophãtis aures præbere, & eorundem ferre petulantiã nõ grauatur, qui redeuntes domum ex ciuitatibus, rebus publicis, & prouincijs nobilissimis, nihil aliud quã turpia, falsa & contumeliosa, in illarũ ignominiã referre norunt? quãtum porro id dedecoris & flagitij adiũctum habet, homines ingenuos, natos & educatos in liberali & christiana prouincia, post varias peragratas regiones, & loca totius orbis celeberrima collustrata, post frequentatas ecclesias & respublicas maxime illustres, nihil aliud inuenisse, aut ad amicos suos nihil præter turpia & scurrilia facta pertulisse?

Peregrinationes prophanæ scurarum nostrorũ Caluinistarũ & Puritanorũ.

Profecto non inepte eos cum eo comparare licebit, qui dum lustratum vadit palatium aliquod, vel ciuitatem regiam, eòque peruenit non attendit maiestatem, magnificentiam, pulchritudinem, commoditatem, ordinem, rationem gubernandi, iustitiam & id genus alia nec de viris sapientia, pietate, doctrina, & cæteris dõnis Dei clarissimis, ob quos loca prædict

Eorũ institutũ explicatur aperto exemplo.

dicta aput exteras nationes celebrantur interrogat, sed accurrit duntaxat ad canales, sentinas, colluuiaria, cloacas, latrinas, sterquilinia, & alia huiusmodi loca deputata abiectissimis officijs humanæ infirmitatis, consuetudinemque contrahit cum lixis solum, & alijs vilissimæ cōditionis seruis atq; mācipis, deinde verò domum rediens exclamat nihil in illis locis reperiri, præter fœtorem & immunditiem.

Huiusmodi verè dixerim esse istos illiberales peregrinos, qui vt ciuitatem aliquam nobilem adeunt, non ea que virtute, eruditione politia, religione, & pietate vbique celebrātur inuestigant, sed immoderatam ac proiectam cupiditatem sequuti, nihil indagant, nisi vbi locorum lupanaria inueniantur, quinam illa frequentare soleant, que crimina & facinora in illis committi, quibus principes & sacerdotes vitijs obnoxij ac dediti; deinde ex ijs que partim inuenerunt, partim finxerunt ipsi, partim ex poëtis lasciuioribus mutuati sunt, & partim ex ijs quæ viri sancti, & zelo diuini honoris repleti, olim insectati sunt, conficiunt sibi sarcinam calumniarum, opprobriorum, & detractationum plenissimam; hasque suas merces inhonestas pro concióne postea ad populum impudentissimo ore diuendunt. *Loci cōmunes ministrorū & cōcionatorū Euāgelicorum.*

Qua in re quantùmuis odiosè & canino ore calūniētur Pōtifices Principesq; viros, nihil tamē adferunt tādē, quod vel vllā habeat veritatis speciē aut iustā arguēdi causā apud sapiētē

& sani iudicij virũ. Sed hi sunt conatꝰ, hæc peruersa & inhonesta protestãtium nostri tẽporis studia, quibus rebelliones suas cõtra vtrũq; tã ciuilẽ quã Ecclesiasticũ Magistratũ ꝓmouere satagũt; vt omittã horrẽdas designationes Caluinianorũ Cõsistoriorũ, fictarũ Synodorũ, & Prophetiarũ in varijs regionibꝰ, quæ omnia ad perniciosas rerũ innouationes tẽdere vidẽtur.

Compara iam si libet hæc facta, & alias istorũ hominũ machinationes, quas ad perturbandã publicã omniũ regnorũ circũiacentiũ quietẽ crebriꝰ susceperũt, & facile intelliges conatꝰ alterius partis Catholicæ, à viris prudentibus, cuiuscũq; tãdem religionis sint, ludos iudicari posse & iocos, respectu implacabilis ferocitatis, & furiæ Protestãtiũ; qui homines sic a noua hac religione (si id nomẽ eorũ perfidia mereatur) sunt formati, & instituti, vt planè bruti, inquieti & sine consciẽtia effecti videãtur; qui sane omnia regna mũdi prius in discrimina, extremaq; pericula adducẽt, quã sanguine & prędа satiẽtur, nisi Deus pro sua misericordia malũ præueniat, omnesq; ad obediẽtiam Ecclesiæ Catholicæ, suorumque principum verorum & legitimorum reuocet.

Immanitas Caluinistarũ

Quod vero ad præsentes tumultus Hybernicos attinet, qui soli vidẽtur aliquã suspicionem mẽtibus hominũ iniecisse, ita vt nostrorũ studia & intẽtiones ad status perturbationem, non minus quã ad Catholicæ religionis incrementum spectare putentur; pręsentis apologiæ

auctor

author certa harũ rerum notitia fretus, protestatur prædictos sacerdotes in Angliã missos, nec habuisse, nec potuisse habere aliã rerũ Hybernicarũ cognitionẽ, quã alij aliarũ regionũ homines, ex cõmuni rumore acceperunt; hocque verissimum esse affirmat.

Quamuis vero summus Põtifex se hisce negocijs Hybernicis immiscuisset, illud tamen libere asseueramus, sacerdotibus istis præpositos (qui merito debuissent illa cõsilia nouisse) nec ex Põtificis ore, nec ex ministris eius quicquã hac de re intellexisse toto illo tẽpore, quo isti sacerdotes, postea in Angliã missi, Romæ studuerũt. Quapropter innocẽtes in equuleo extẽdere, vt ex illis extorqueãtur secreta Principũ cõsilia, quorum ipsi nulla ratione poterãt esse conscij; idq; in nobili terra nostra, & hoc clementissimo maiestatis suæ regno, est res plane lamentabilis.

An forte arbitramini rationẽ gubernandi Resp. Italas, maximè vero Papatũ, adeo futilẽ esse ac puerilẽ, vt quiuis sacerdos, aut vilis cõditionis adolescens perspecta habeat summi Pontificis secreta consilia? Fallimini profecto multũ, quod Christus optimè nouit, qui suo tempore illorũ innocẽtiam manifestabit, nostramq; simul & ipsorũ causam discutiet. Atq; hinc etiã in conspectu Dei, cui ratio aliquãdo in supremo illo Iudicij die horũ omniũ reddẽda erit, audacter profitemur, nec tum tẽporis, nec in presentia, vlla nos Pontificis, aliorumue

Principum nouiſſe cõſilia,de ijs rebus,quę in articulis falsò nobis impoſitis confœderationis, ædicto regio dato 13. Iulij commemoratis, vt antea copioſe declarauimus ,continentur.

Illud ſimiliter, quod miniſter hæretic⁹ nuper iterum lapſus falsò ſparſit,tam ex pulpito, quã in libro impreſſo, de excommunicatione Reginæ publicata in Collegio Remenſi, & locis publicis ciuitatis afixa, aſſerimus eſſe mendacium impudentiſsimum; quod tota ciuitas nobiſcum teſtificabitur. Et ſane qui ſapientiores ſunt facile per ſe hoc figmẽtum calumniæ plenum olfacient, probè inteligentes nos nec poſſe,nec in ditionibus ſuæ Maieſtatis Chriſtianiſsimæ audere huiuſmodi aliquid attẽtare. Ex quo vno malitioſiſsimo cõmẽto viri ſynceri & iudicij æqui,facile de reliquis eiuſdẽ rumorib⁹ & reb⁹ Romę perceptis,veluti de mendacijs & cõuitijs impudẽtiſsimis iudicabunt.

Nos igitur per Deum immortalem humiliме ſupplicamus ſuæ Maieſtati,& quotquot illi ſunt a conſilijs,ſapientiſsimis & grauiſsimis viris,ne ex iſtorum hominum abiectiſsimorũ calumnijs, in noſtram perniciem excogitatis, aliter de ijs quæ a nobis & ſocijs, domi foriſq; geſta ſunt, ſtatuant vel indicent, quàm de hominum obedientiſsimorum,optimèque erga maieſtatem ſuam,& patriam chariſsimam affectorum negotijs; perſuadeãtq; ſibi nos quantũ per ſubiectionẽ, quam diuinis,& eccleſiaſticis legibus debemus, cum ijs per Baptiſmum & religionem nõ minus deuincti ſimus quã na-

turalibus,omne obſequium ſtudiumque prōpta ſemper volūtate deferre paratos eſſe, illud etiam cum omni ſubmiſsione & animi ſubiectione,diuino nixi auxilio audem⁹ dicere,cauſas cuiuſcunque periculi, aut nunc regno impendentis, aut impoſterum (quãuis etiã Deo in teſté adhibito, nos nullius periculi conſcios eſſe pronunciemus nulli rei æqui⁹,quã primæ religionis alterationi,& a ſocietate Cathol.Eccleſię aliorũq; regnorũ diſceſſui aſcribi poſſe.

Hinc enim illa nouarũ ſectarũ multitudo ꝑmanauit, quæ per directam viã ad cõmunis trãqllitatis ꝑturbationẽ tẽdũt,quęq; ob ſingulaté illã in Catholicorũ facta animaduerſionẽ &propter eos ſuſceptã ſollicitudinẽ, ſciẽter de induſtria neglectę, nõſunt repreſſę,quæq; neſceſario magis Reip. ſunt perniciosę,tũ quod ex natura ſua intẽtiones multarũ earum difficulter aperiri poſsint, (quippe quę ſuos fautores & ſectatores ſic inſtituũt, vt liceat illis per actus cõtrarios,iuramẽta,& aſſeuerationes,cõſciẽtiã retinere tectã, donec opportunũ tẽpus ſeſe offerat): tùm etiã quod excõmuni omniũ hęreſiũ cõditione inducãt nouitatẽ, mutationẽ, & libertatẽ,quę mala frequẽtes ſolẽt parere ſectatores,vnde magna cũ difficultate poſsunt cõpeſci.Catholici ab initio has execrati ſũt mutationes ꝙipſorũ ꝓpriũ ſit colere & amatn antiquitatẽ grauitatẽ & cõſtãtiam,hoſq; conãtur vel maxime inducere ad publicam fidei ſuę confeſsionem quotieſcunq; per legem Dei bipſius requiretur. Docent etiã nulla ratione

Hæretici ſubdoli & diſsimulatores cādidi & aperti Catholici

dicere,iuramētis cōtrarijs,vel actib⁹ pretēdere, aut ſimulare aliā religionē, quā quis corde & animo profitetur,quæ manifeſta animi patefactio,& ſyncera confeſsio non poteſt aduerſari, aut periculum procreare vllum politiæ.

Nos ſane nō poſsumus nō vehemēter mirari,ſummā hanc diligentiā adhiberi,tam per iuramēta, legeſq; cum pœnis & ſupplicijs cōiunctas,quā perſuaſiones,ad cogēdum Catholicos id exterius profiteri, quod ipſi aduersarij norūt eos in corde intimo deteſtari, ſummoque odio proſequi;quaſi periculū magnū immineret Reip. ab ijs Catholicis, qui ſe tales eſſe volunt aperte & profitētur, nullū autē à diſsimulatoribus,& ſubdolis hæreticis expectandū foret,non enim puto Magiſtratus ſapientiſsimos exiſtimare, vel hæc ſua iuramēta,& conſtitutiones mutare hominum corda & intētionem, quāuis immutare videantur vultus eorum & frōtem; vel timorē & metum nō cito prodere ſolitum herum ſuum.

Vt vt habet, religionis mutatio cauſa cēſeri debet omnium perturbationum,quātumcūq; etiā proſper iſte rerum ſucceſſus, quo ab annis nō ita multis Angli ſibi frui vidētur,plurimorum animos obcæcet,ne primā illā miſeriæ & cæcitatis ſuæ originē intucātur,& ē cōtra reditio ad EccleſiāCatholicā vnica eſt ratio tollendi difficultates; nam extra Eccleſiā quotquot ſunt regna,ijs certo certius exitium impendet, quod dum non agnoſcitur, fit vt multa phar-

maca,

maca, & præsentißima medicaméta incógruè applicentur. Cótra Dominú nostrum nulla vis humana; nullum cósilium potest preualere, qui irá furoris sui effudisse videtur in illa regna nobilißima, quę olim floruerút in Christiana fide & libertate, nunc auté subiecta sunt Turcarum tyránidi, & aliorum infidelium; idq; potißimú, ob peccata, schisma, & hęresim, quod notum est Maiest. suę & Cósiliariis sapiétißimis, quos suppliciter rogatos velim, ne vocé & admonitioné vilis homuncionis despicatui ducát, cui⁹ fortasse sermo instrumentú esse pót ꝓuidétiæ diuinæ, sedulá populi Anglicani afflictißimi curá gerentis. Si vero Angliæ ad Catholicá Ecclesiá reuersio, nó pót cum eorú cósciétia ac religione cósistere, eò quod ꝑsuadeát sibi, suá religioné verá esse, aut salté nó videatur illis admittéda nunc téporis, cum eousq; ꝓgressum in errore videatur, vt redit⁹ ad veritaté poßit periculum adferre statui Reip: Salté id ꝑ Christi charitaté obnixè petim⁹, vt ꝓ sua prudétia aliquá nostri, rerumq; nostrarum curá suscipere nó dedignétur, velintq; plurimorum etiá cósiderare imbecillitaté in Anglia, q nó min⁹ sunt meticulosi, táque bene instructi, quá alij possunt esse in pręsenti negotio.

Visio diuina in eos qui deseruerút Ecclesiá Catholicam.

Rogam⁹ pręterea, tùm vt satisfiat cóscientiæ nostræ corá Deo, tum etiá vt vitetur periculú, in ꝙ aduersarij nostri, & respublica vniuersa, ꝓpter offésam & indignationé Dei incidere poßet, si hæc nostra petitio omni demißione eius

 nomine

nomine propoſita cõtemnatur, quatenus pr
humanitate ſua deſinãt tam ſeuerè in Cathol
cos afflictiſsimos animaduertere, procurent
illis potius à maieſtate regia, facultatèm De
eo cultu & modo ſeruiendi, quo omnes ipſ
rum maiores chriſtiani ſeruierunt, quàm a
fligant eos tam crudeliter corpore & anim
quo ſic tãdem vtrumque ſeminarium ſuu
finem conſequatur, & vos præclariſsimi vi
patronos potius quam perſecutores habea
Chriſti ſacerdotes, & Catholici vniuerſi, qu
eorum precibus ad æternam illã patriã poti
quam per hiuſmodi illatas iniurias & pœna
ad gehennam perueniatis.

Speramus omnibus viris Anglis, ſapientia
virtute illuſtribus iam perſuaſum, regnu
Dei primum quæſitum viam eſſe patefacta
ad pacem, fœlicitatẽ, & ſecuritatẽ Reip. tem
poralis comparandam, id quod non modo i
ſorum innata pietas, & prudentia, ſed etia
exempla Hæbreorũ eos edocere poſſunt, q
hoc inani Reipub. perturbandæ aut euertend
metu, Dominum ſeruatoremque ſuum rep
diarunt: de quibus ſententiam ſcribit D. A
guſtinus dignam planè quæ regum princ
pumque animis altius infigatur, temporal
perdere timuerunt, & vitam æter-
nam non cogitauerunt,
& ſic vtrumque
amiſerunt.

* *
*

D. GVILIELMI ALANI PIISSIMA *admonitio & consolatio verè Christiana ad afflictos Catholicos Angliæ.*

POstquam studia nostra & conat⁹, animo syncero & candido orbi propemodum vniuerso patefecimus; non abs re erit, in huius opusculi peroratione stylum ad vos, patres, amici, & fratres in Christo dulcissimi, conuertere; qui cum in diuinæ probationis fornace sitis collocati, & in torrida messe grauissimam sub Christi iugo fidelium animabus operam nauetis, aut fortasse detriti & euentilati in Ecclesiæ Christi aream veluti purum, purgatumque triticum proiecti; ita in animis vestris, oratione, factis, & rerum difficilium perpessione, animi demissionem, prudentiam, mansuetudinem, constantiam, cæterasque virtutes tenete, vt Christus Iesus, sub cuius militia stipendia meretis, labores vestros, piosq; conatus prosperos reddat atque secundet: deinde Reginam nostram Elizabetham, ad misericordiam clementiamue iuflectat, aperiat etiam grauissimorum S. M. Consiliariorum oculos, quo mẽtis dispulsis tenebris, innocentiam vestram clarè intueri possint; præterea inimicorum vestrorum ac calumniatorum improbitatem & maledicentiam in amorẽ vestri charitatẽq; conuertat; omniũ animos concitet, vt religione conscientiarum permoti, diligentius vestræ calamitatis causam expendãt; denique hunc illis sensum immittat, vt vestram innocentiam, tantas ærumnas ac clades minimè promeruisse cognoscant.

Nã vita vestra, viuendiq; ratio, si cũ fidei ardore, statuq; dignitatis, ad quẽ, Deo auctore, promoti estis, consentiant, si inquã pietate, rerũ administrandarum solertia, & modestia Christiana sit illustrata, fœlici⁹ ꝑfectò & multò fortunati⁹, conat⁹ noĩe & gloria vestra dignissimos tuebuntur atq; ꝓpagabunt, quã oẽs vulgati libri,

lucubrationes,ac similia in eo genere suscepta,suscipiẽdaue studia,qua in re vt cum maiori nominis vestri dignitate ac splendore proficere valeatis,semper vobis ob oculos versentur res præclarè gestæ,vitęq; puritas antiquissimorum martyrum,ac fidei nostræ cum testium tum propagatorũ; tum etiam intuemini singularẽ morum probitatẽ,& patientiã, quæ in gloriosis Confessoribus, parentibus nostris, pastoribus & præceptoribus semper eluxit,cum sacratissimis suis corporib', viginti duobus cõtinuis annis vincula vestra, carceresq́, in Anglia consecrarunt, ac vsibus vestris dedicarunt.

Intereà verò temporis dum diuinæ placet bonitati, in hisce calamitosis & turbulentis persecutionum tempestatibus, vestram experiri fidem, probareq́ constantiam,necessarium arbitror,nos vna vobiscũ,& reliquos amantissimos Ecclesiæ Catholicæ filios, eadem fidei ac religionis societate nobis confœderatos, in vno Deo,ac causæ æquitate,spem fixam habere atque immotã, quę non modo sapientissimis orbis totius hominibus exploratè cognita est, sed vnicuiusque nostrum conscientiæ optimè comprobata.

Causa persecutionis Anglicanæ. *Aug. ep.61.* Vt enim causa,non pœna aut persecutio (in qua sola triumphant exultantq; hæretici) nos absoluit,& beatos efficit; sic Christus ipse,& cõscientiæ nostræ,testes sunt luculentissimi, nullis nos coniurationibus in principẽ vel in patriam conspirationibus subiectos esse; hasque nos calamitates animo æquissimo perpeti, nõ ob vllius læsam Maiestatem, aut perduellionem in mortalium quempiam admissam, sed quia cum Core, cæterisque *Num.16.* eiusdem sceleris societate ei coniunctis, cõtra Moysen & Aaronem, populi Iudaici gubernatores, vel Petrũ & Paulum, Christianæ fidei rectores ac moderatores, conspirare recusamus: quòd cum fit, rebellionem aduersus Deum ipsum excitari, sacræ literæ testantur: ac proinde ciuibus nostris desideratissimis inculcare nunquam desistimus, defectionẽ atq; ab Ecclesia Catholica alienationem, grauius crimen censendum esse, quam quæ inter reges & Rempub. eiusdem à populo subiecto cõmittitur;

Defectio ab Ecclesia Christi grauißimum est crimen.

titur; quod cum ignis cœlitus demissus, tū terra, quotquot hoc scelus perpetrarant, immēso hiatu suo absorbens deglutiensue, ac viuos tandem ad inferos deturbans contestatur; vt vel inde discamus quam molestè grauiterque Deus homines ferat rebelles ac præfractos, quibusue viuos & mortuos suppliciis mactet.

Vt aūt veras huius, quam patimur, cladis caussas aliquot in medium proferamus, est in primis honor, pax atq; Ecclesiæ vnitas, est salus animarum, tum nostrarū, tum parentum & amicorū, sacerdotij defensio, & dignitatis Christi; æterni quoq; Sacrificij & Sacramentorū nouæ legis; est propugnatio & custodia illius doctrinæ & veritatis, quæ velut depositum apud Timotheū erat sacrū, quæ reliquis Episcopis, ac posteris Sacerdotibus, ab omni corruptione ac mutatione, quæ per hæresim, aut alias quascūq; nouitates suboriri possent, tradita est vindicanda ac defendenda; Est literarum sacrarū fidelis conseruatio & earūdē sensus purissimi ac genuini, nobis per Ecclesiam Christi & Doctores sacros, quasi per manus traditi, ab omni deprauatione ac perfidorum hominum fraude vindicatio. Est ipsa hæreditas nostra, quæ per S. Gregorium Pont. Max. & S. Augustinum patriæ apostolos, summo iure ad nos peruenit, quamq; prodere nec possumus, nec debemus, etiamsi mille martyria, milleque tormenta nobis subeunda, tollerandaue forent; Est denique miseriæ nostræ causa, constantissima maiorum nostrorum fides, eorumq; gloria, & memoria nobis gratissima, in sempiterna benedictione.

1. Timoth. 6.
2. Timoth. 1.

Si causa sufficientissima, cur homo Christianus patienter & sponte, omnes etiam pœnas, quātumuis acerbas & graues, sufferre debeat, æstimatur, vel minimi articuli Catholicæ fidei defensio, vel vnū duntaxat Christianæ religionis caput, vnus legis diuinæ titulus, Sacramentum vnū, vnius animæ salus, (quæ preciosiori multo, quam noster esse possit, sanguine redempta est) certè non velle dirissimos etiam sustinere cruciat⁹, pro tot articulis, ac fidei sacrosanctæ impugnatis capitibus, pro tot sacris profanatis, pro tanta animarum; quam in ex-

tremo ſalutis diſcrimine verſantur multitudine, pro Principis noſtræ ſalute ac incolumitate, ꝓ patria denique, parentib⁹, & poſteritate, eſſet naturæ vim inferre, lædere charitatem, atq; ipſam religionem polluere.

Hęc ergo cauſa veſtra eſt, hæc occaſio, ciues & fratres amātiſsimi, ꝓ qua acriter vobis dimicandum ac decertandum eſt; hęc inquam tā inſignis ac p̄clara, vt à Chriſti tēporib⁹ nulli vnquam martyri glorioſior, nulli cōfeſſori obtigerit illuſtrior, q̃ ꝑfectò ſi deſerere cogimte⁹ aut nobis ob metū vel mūdi illecebras eripi ſinamus nō modo in præſenti vita apud homines: ſed in futura etiam apud Deum ipſum & beatiſsimos ſpiritus, ſempiternæ ignominiæ macula notabimur.

Modus procedendi contra Catholicos in Anglia auget martyrum gloriam & coronam.

Mod⁹ etiā & forma paſsionis, cōfeſsionis, & martyrij noſtris hoīb⁹ adhibita, (etenim honor, gloriaq; Deo tribuatur, ꝙ èx noſtris nō defuerint, q̃ magno animi gaudio, & ſumma cū noīs ſui gloria, mortē ꝓ veritatis defenſione oppeterēt, quodq; ſint multò plures ad eandē, diuina fauēte gratia, fortiter obeūdā inſtructi) antiquā illā iudicij normā, Ethnicis frequētē ſatis ac familiarē, rep̄ſentāt, licet ab ea hominum memoria, qua Reges ac principes potētiores, Chriſti iugo colla ſubmiſerūt, vix vſitatā cognouim⁹, Nā, quēadmodum illa ſacerdotum Epiſcoporūq; ꝑſecutio, de qua grauiter cum Cōſtantio Imper. Arriano, Hilari⁹ cōqueritur, vſq; adeo fraudulenta ac clandeſtina fuit, vt licet grauiſsima extiterit, & admodū ſæuiens, nō tamē in laudē cederet tolerantiū, nec ſpectatorum vtilitatē vel ædificationē. Sic olim, & hoc noſtro ſeculo, in omnib⁹ ferè totius orbis ꝓuinciis, p̄cipuè verò Africa & Italia ab Arrianis & Circūcellionib⁹; Francia, Hollandia & Zelandia à Caluinianis, Sacerdotes Chriſti, plurimiq; omnis ſexus, ac ordinis Catholici, & crebri⁹ & crudeli⁹, tum exquiſitis vexati tormētis, tū duriſsima etiā morte multati ſunt, q̃ in Anglia à noſtris hæreticis (Deo ſit laus & benedictio) vnquàm factum vidim⁹; nec tamen id cū tanto patiētiū merito, & tam ingenti populi circumfuſi emolumēto, fideiq; Catholicæ amplificatione, ſiquidē in Britannia noſtra nego-

Lib. 2. contra Conſtāt. vita defunctum.

negotiũ hoc cõsilio, deliberatione, & apparenti iudicij forma, non tumultuaria, aut improuisa cæde ꝑagitur.

Quãdo Christiani hoĩes atq; Catholici, barbara quadã ferocitate inuaduntur, & mora interposita nulla, internecioni dantur, nihil de fidei negotiis, devitę genere ac cõditionib⁹ indagatur, nulla vitæ lõgioris pollicitatio, nulla dignitas iis, q̃ religionẽ semel susceptã abnegare cogitant offertur, quando nullũ deliberãdi, aut cõsultandi spaciũ relinq̃tur, nulla p̃mittuntur tormenta, terrores nulli, nullo tædio aut diuturniori squalore, aliisue carcerũ incõmodis affligãtur, nullo etiã infamiæ ac inediæ timore cõstringuntur, quãdo nec vllæ amicorum interueniunt blanditię, nullę ab ipsis etiã aduersariis inferuntur molestiæ, q̃b⁹ tanq̃ ob oculos cõspiciendam ꝓponunt patrimonij amissionẽ, vitæ, fortunarũ, nec nõ vxoris curas, liberorum atq; familiæ; quando inquam nihil horum ante mortẽ, q̃ infertur, adhibetur, licet ii qui supplicia, ac internecionẽ sustinent verè martyres, sancti ac fœlicissimi censeri debeant: non tamẽ illorum cruciatus, & exitus, iuxta Scripturæ sacræ phrasim, cum illa manifesta Christi coram hominibus confessione, idq; ad tormẽta vsq; & extremum vitæ halitũ, cõiuncti sunt: quod gen⁹ patiẽdi nostræ ferè Britanniæ est ꝓprium hoc tẽpore: aut saltem in aliis locis non ita euidenter apparet, nec in vsu esse videtur.

Vos enim ad magistratum protracti, ad tribunal respondere cogimini, rogamini de sacerdotio vestro, rogamini de sacro missæ officio, atque scelerum exomologesi, vocamini perduelles, & homines seditiosi, in vincula & latronum ergastula coniicimini, & tanquam similium scelerum consortes, eadem subitis supplicia. Quin nonnullæ de castissimis virginibus vestris; in lupanaria aliaque loca inhonesta, præclarissima in hoc Agnetis Luciæq; virginum exempla sequutæ, protrusæ sunt: eaque domicilia, quæ olim homicidis & maleficis designata erant, iam omnis ætatis, sexus, atque conditionis hominibus Catholicis, ac sedulis Christi famulis referta sunt.

Aggre-

Aggrediuntur vos aduersarij nunc promissis, nunc blanditiis, nunc tormentorum horrore obiecto, minisque crudelibus fortissima pectora emollire, vt vel minimum cedatis, attentant; quibus si locum non dederitis, tunc vel carcerũ perpetuus vobis subeũdus est squalor, aut morte turpissima, instar patriæ proditorum, vita finienda est. quam extremam fortunam, quod plures vestrum non sint experti, (tametsi multos ad eã excipiendam paratissimos sciam) primo quidem diuinæ clementiæ, deinde Regiæ mansuetudini asscribimus, quæ difficulter admodum semper adduci potuit, vt tã iniquis, & patriæ, & populo subiecto perniciosis legib' assentiret, & suum pateretur sortiri effectum. Attamen quando Deus Opt. ad nominis sui gloriam ac propagationem, hæc fieri permittit, eo plane modo, quo vetustis illis patribus, & constantissimis martyribus contingere solebat, euenire credendum est.

Quæ res vna ad spem non exiguam pristinæ religionis fideiq; recuperãdæ in Anglia, nos erigit atque excitat, cum ex Apostoli etiam doctrina cõpertum habeamus, insignem illam esse morum & vitæ perfectionẽ, magnamque Christianæ charitatis atque officij redundantiam, non solum vsque ad amissionem patriæ, vxoris, liberorum, parentum, bonorum, hæreditatis, libertatis, honoris, atque dignitatis: sed vsque ad sanguinem & vitam ipsam resistere posse.

Etenim sanguis ad eum modum pro Christi gloria effusus vim habet maximam, & validissimum pro misericordia impetrãda ad Deũ edit clamorẽ. Quocunq; ergo tempore Christi nomen extollitis atque confitemini, magnum aliquid nobis patriæq; vniuersæ à Deo impetratis: vestri in eculeo cruciatus, artuumque diuulsiones, opprobria, illatæ iniuriæ atque contumeliæ, & quicquid à vulgo, dum vestibus sacris induti per vrbis vicos (quod aliquibus nostrum accidisse nouimus) circumducimini, tolerandum venit, conuicia etiam quæcunque vestro sacerdotio intẽtata & sacrilegia, singula vobis inflicta vulnera, dolores, lamenta, suspiria;

inopia

inopia veſtra, & quæcunque demũ neceſſitates, maximũ habent momẽtũ, imo plus ad miſericordiã Dei, patriæ & afflictæ Anglicanæ Eccleſiæ impetrandã valẽt, quã vllæ ab hominibus pro eiuſdem ſalute apud Deum profuſæ preces.

Hæc vnica via eſt patriã cariſſimam in Dei, Eccleſięque gratiam reducendi ac reconciliandi, non in principum potentia, aut bellicis machinationibus, non in domeſticorũ armis aut viribus, ſpẽ fiduciamq; collocatã habemus: hæc noſtra pugnandi ratio, hic vſus militiæ, ob quẽ ſocietas Ieſu, & noſtra ſeminaria excitata ſunt atq; inſtituta, huic ſacerdotes noſtri ac diſcipuli aptãtur bello, idque per varia ſpiritalium rerum exercitia, & aſſiduam tum ſacrarum literarum, tum antiquorum patrum lectionem.

Vnica via qua Catholici ſperant reſtitutũ iri eccleſiã Anglicanam.

Ratio pugnandi Catholicorum Anglorum deſcribitur.

Quæ cum à Deo profecta ſit, non poteſt (vt confidimus) ab vlla vi humana, vel prudentia reſcindi, vel irrita fieri, cuius rei ſigna quędam, & experimẽta ſatis egregia, Deus ipſe nobis exhibere non dedignatus eſt, in Catholicorum plurimorum ad Eccleſiã acceſſu, eorũque zelo ſingulari, ac prorſus diuino: qui vel maximè vt manus veritati darent, permoti ſunt cum diuturna illa fidei confeſſione (quæ licet longa ſit & lenta, ſuum tamen habet martyrium) à conſtantiſſimis doctiſſimiſq; totius Angliæ Epiſcopis atque Præpoſitis, aliiſque illuſtribus viris enunciata ac ipſis factis cõteſtata, tũ etiam ſimilibus recentiorum ſacerdotum, & aliorum Catholicorum, qui velut ſemina, fructuſque huius ſpiritalis cõcertationis extiterunt, ſuppliciis ac tormentis; quiq; ad eam perfectionẽ modò peruenerunt, vt in ſe vim generandi, ac producendi, atque adeo ſemina ipſa cõcluſa habeant, quandoque cum lachrymis ſerenda, & ſi opus fuerit largiſſimo ſanguinis imbre irriganda.

Cui hominũ generi, Dominus ac Deus noſter, fœlicẽ ſemper ac proſperum rerum euentum cõcedere, piiſq; eius conatibus adeſſe ſolitus eſt, nec mirum: cum ipſe Saluator hac vnica ratione & via legem, religionemque ſuã cõdiderit, ac plantarit, copioſa videlicet ſanguinis

Eccleſia creuit perſecutione.

 effuſio-

Esai. 53. effusione, quare pater æternus semen illũ visurum longęuum promisit: nec sanè alio modo nascentẽ illam, & Apostolicam Ecclesiam, ab aliquot sęculis promouit & euexit, quam preciosa cum verbi sui præconum, tũ cæterorum fidelium populorum morte; adeò etiam, vt quanto crudelius ac immanius reges terræ suis viribus prudentiaq; consilii, ad eam euertendam atq; extirpandam sæuiebant, tanto maiori cum alacritate (quæ Dei gratia & misericordia est) Christiani resisterent, vt integræ ciuitates & politiæ, integræ militum Legiones, nobilium cohortes, lectissimi virginum matronarumque conuentus, se vltrò ꝑ Christiani nominis defensione exquisitis tormentis, & micantibus hostium gladiis offerrent.

Ad hunc planè modum, in Anglia nostra futurũ speramus, vt vbi spirit⁹ sanctus in plurimorũ hominũ mẽtib⁹ caritatẽ, diuinũq; obsequium excitarit, ac ꝑ huius spiritalis pugnę & cõflictus vsum auxerit, integri comitatus, & Prouinciæ, patrimonia, fortunas, & vitam ipsam, libenti animo pro animarum suarum salute, & Christi amore profundant. Hic est ignis ille, hæc flãma, & fidei feruor, ꝗ indies magis ac magis in mentibus fidelium hominum, cuiuscunq; sortis ac cõditionis sint, alitur, ac nouo semper pastu fouetur; hic ignis, inquam,
Luc. 12. quem Dominus ac Seruator noster in Britanniam immittit, quemque, vt speramus vult ardere; nam non potest, nisi per nos ipsos restingui.

Manet enim & inualescit tandẽ veritas, (quia Deo
3. Esd. 4. cara est) cõtra mulieres, vinũ, & reges; & maximè Christianæ religionis veritas, quæ oppressa consurgit, & impugnata florere solet. Et licet nõ semper in publico hominũ cõsessu, & externa Reip. forma cõpareat, nec omnium subiecta sit oculis, nec principũ leges sibi fauẽtes habeat, eò ꝙ principes non semper illi subiiciãtur, nũq̃ tamen, nisi à timidis ignauisq; sacerdotib⁹, & sui cultoribus deseratur, Deus eam superari, supprimi, patria ue abesse permittet; quamuis labore & sanguine (vt olim Romæ, & alibi vsq; ad Constantini ferè tempora) consistat.

Vbicun-

Vbicunq; ergo Deus martyrij subeundi,ac ꝓ eius nomine fortiter moriēdi gratiā largitur,lætum suæ misericordiæ ꝑbet signū,ostenditq; se locū illum & populū non deserturū,cui tantā,tāq; sublimē impertit benedictionē: sed aut moliturum corda principis,& magistratus, aut copiosas ad tolerandum suppeditaturum vires, donec suæ diuinæ Maiest. aut concedere tranquillitatē, aut totius regni ad fidem Catholicam conuersionem, offerre visum fuerit. Quam hilari fronte expectabimus, & sperabimus magna cum fiducia, etiam quātum in nobis erit procurabimus adhuc per sæculum, & diutius, quamdiu prouidentiæ diuinæ hoc modo scelera nostra expiare placuerit. *Gratia subeundi martyriū est signū misericordiæ diuinæ.* *Non desperādum de conuersione Angliæ.*

Si enim veræ Christi Ecclesiæ arma inferremus, & ipsi veritati aduersaremur, (quemadmodum in propugnandis erroribus suis, multi nimium pertinaciter luctari reperiuntur) profectò bonæ leges, tum principis potentia, tum pœnis suppliciisque munitæ, intra paucorum annorum spacium, nostros conatus, veluti diuinis legibus & humanis repugnantes, facilè infringerent, vt D. Augustinus, patriæ suæ atq; ciuitatis doctus experientia, scriptis designauit; At vero Catholica Ecclesia, & fides Christiana, nulla vi, nullis armis, atque machinis expugnari potest, vbi inuicta spiritus fortitudo, & Apostolica, debitaq; sentitur defensio. Cuius auxilij absentia, multas præclarasque prouincias in varias iam hæresum Charybdes præcipitatas, tandē ad Paganismum, Turcismum, aut Atheismum, id est, ad Dei ipsius, & omnis fidei inficiationem, perduxit, quàm fidei varietas, & multitudo de religione sententiarum, vt scribit D. Hilarius, in animis hominum parere solet; à quibus pestibus, vt patria nostra vindicetur conserueturq;, asperrima quæ, & durissima ꝑpeti tenemur. *Epist. 84.* *Inuicta fides Catholica.* *Lib. ad Constant.*

Profitemur etiā, & apertè Catholicis Angliæ, fratrib⁹ nostris in Christo dilectissimis denunciamus, nec dissimulationem, nec conscientiæ per ambigua iuramenta occultationem, nec accessum ad Ecclesias vel officia (vt vocant) diuina, & Protestantium conciones,

nec publici fori vſum,nec incuriā aut teporē,nec aſſenſum,qui fortaſsis præſentibus regni legibus ad vitā,fortunaſq́; ſeruandum, dum meliora ſeſe offerant tēpora tribui poſſet: nec quicquā horum, animas noſtras liberare,aut patriam Eccleſiæ Catholicæ vnitati reſtituere poſſe.

Inter ſumma dona Dei annumerādum eſt martyriū.

Nihil in hoc mundo præter zelum domus Dei, & ardentem Chriſti domini noſtri amorem,animarumq́; ſuo ſanguine redemptarum ſalutem,hanc nobis palmā atque victoriā cōparare poteſt. quod donum excellentiſsimæ charitatis à Chriſto vobis conceſſum ; vt nō ſolum in ipſum credatis, & omnē fiduciæ ſpē in eius clementia poſitā habeatis,ſed vt etiā libenter pro eius gloria,ac nominis defenſione aliquid ſuſtineatis, ſummū eſt,(fratres cariſsimi)quod in hac vita cōſequi poteſtis; eſt etiam benedictio quædam diuina; non ſolum vobis (inter tot hominū ſanctorū millia, qui ne quidem plurimis etiam adiunctis votis & precibus, hanc cōfeſsionis,martyriique dignitatē adepti ſunt)ſed vniuerſæ patriæ,amicis,familiis,& nomini ipſi impertita ; & vt vel hic etiā beneficij vobis oblati magnitudinē ſpectetis, quod licet à plurimis viris,& morū perfectione, & vitæ ſanctitate perſpicuis;multum ſæpè deſideratum ſit, nūquam tamen impetrari potuerit.

Vobis iam cognitā ac penitus perſpectā arbitror redundantem illā, quæ vos poſt hanc viam manet remunerationē,coronā glorioſam, excellentē dignitatis, ordiniſque ſtatum,fœlicitatē ſuprà quam dici poteſt admirabilem eorū qui Chriſtū coram hominibus confitentur, & veſtimenta ſua lauant in ſanguine agni.

Noſtis,vt credo præmium illud incōparabile, ipſos ſtatim labores & pœnas ſubſequi, vnum intercedere momentū,inter breuiſſima,quæ homines inferunt tormenta,& æternā Dei remunerationē,inter exigui temporis ignominiam, & ſempiternam gloriā.Tenetis eti intra vnius horulæ ſpacium,pauperrimū Chriſti Confeſſorē, non ſolum cum Angelis & diuis omnibus i cœlis glorioſam atque beatam vitam agere, idque i

omne

omnem æternitatem; ſed frequenter etiam (vt cū in antiquis tū nouis martyribus obſeruauimus) in præſēti vita ſtatim poſt exceſſum, ipſis eorū capitalibus hoſtibus gloria & honore anteire.

Nec vos præterit has mūdi quiſquilias & nihili homines, tandem aliquàndo corā tribunali Chriſti, tanquam in theatro quodam, cælo terraq; vniuerſa inſpectante conſtitutos, in has voces prorupturos, multis interim ſingultibus & ſuſpirijs intercidentibus. Ecce hi ſunt, quos habuimus aliquādo in deriſum & in ſimilitudinē improperij; nos inſenſati, vitā illorū æſtimabamus inſaniam, & finē illorum ſine honore: Ecce, quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorū eſt. Scitis illā eſſe martyrij virtutē, vt (quēadmodum S. Cyprianus ſcribit) ſine omni caſtigatione, pœna, & vitæ futurę purgatione (quā D. Aug. grauiorē eſſe omnibꝰ huius mundi tormētis aſſerit) animā liberet ab omni humana imbecillitate, vitiorum reliquiis, impuritate, & prioris offenſæ debito, & proximè reddat gaudio cœleſti. *Sapient. 5.* *Epiſt. 52.* *In Pſal. 37.*

Nulla virtus, nulla virtutis actio, nullum huius vitæ officium, tantum patiēti quæſtum adfert, & tam largitori gratum eſt, tamq; ſecurè, amplè, & celeriter æternā fœlicitatē ꝓcurat, atq; martyrium. Credite mihi, cariſſimi fratres, lōgè excedit humanā dignitatē ac beatitudinē, imitatores eſſe gloriæ Chriſti, atq; coronæ; ꝓnunciari beatum ſacro Chriſti ore, numerari inter electos eius, ꝓ cuius numeri cōplemento, iudicium ipſum & reſurrectio, tātoperè à ſanctis expectata differtur; deniq; vel vnam ſanguinis guttam cōtribuere, vel minimam ſuſtinere moleſtiā, vt mēſura paſſionum Chriſtj ꝓ corpore eiꝰ, quę eſt Eccleſia impleatur, omnē ſuperat captū humanū & cogitatū. Quid igitur difficultatis (rogo) ſubterfugiemꝰ, quid pati detrectabimꝰ, in cauſa tā iuſta & glorioſa, ꝓ Domino tā amāti, miſericordi & potenti?

Cōſiderate mortales plurimos pro Principe, amico, patria, & domo, extremis vitam obiicere periculis, nullam recuſare fortunam, deſperatam licet, imò ſe tormento-

mentorum æneorũ ori quandoq; opponere, quãcunq; ſuſcipere incurſionẽ, ſuſtinere impreſſionẽ, extremã famẽ, cladẽ, & qcq d natura ſufferre põt animo intrepido ſubire; & rectè q dẽ: hoc enim tũ muneris ĩpoſiti fides, tũ dignitas humanę cõditionis efflagitat, vt nullis caducis fluxiſue cedat moleſtiis in cauſa reip. aut aliis honeſtis, & cũ laude cõiunctis negotiis. Cõſiderate (queſo) quotidianas anguſtias & ꝑicula frequẽtia vitæ, fortunarũ, & id genꝰ aliorum in cauſis peſſimis, q̃ vappis & trioboli hominibꝰ familiaria ſunt, in ſingula momenta ꝓ lana caprina occidere vel occũbere paratis, q.q; vt immoderatã animi cupiditatẽ expleant, vinoq; fruantur, mulieribꝰ, aleis, veſtibꝰ ſumptuoſis, & vindictã ſumant de hoſtibꝰ, oĩa ꝑicula cõpedes, vincula, & triremes contemnunt. Repetite memoria, quot nobiles & illuſtres viri, non in Anglia modo, ſed in omnibꝰ aliis orbis prouinciis, corpora ſua, familiares, & poſteritatẽ, extremæ fortunæ obiecerint, vt ſeditionẽ aliq̃ aut nouas factiones cõtra patriã, idq; cũ ingenti ſuorũ clade, & ſanguine cõcitarent. Poteſtne fieri, vt in huiuſmodi cauſis ſiue iuſtè illæ, ſiue iniuſtè ſuſceptæ ſint, tot cuiuſcunq; cõditionis ac ordinis homines, ad extremã mortẽ, vel ignominiã ſubeundã parati inueniantur, atq; hi q dẽ ꝓ principe, illi ꝓ amicis, alij ꝓ fraude, & vanis machinationibꝰ: & nõ inueniẽtur, q ꝓ Chriſto Seruatore, ꝓ eccleſia matre, ꝓ fratrum noſtrorũ ſalute, pati velint? An forte mirum videbitur nobis, trecentos pluresue reperiri in Dei cauſa, in negotio quo nõ põt eſſe p̃ſtantius, aut honorificentius, iam vitam effundere paratos? an etiam admirabimur, ſi & Chriſtum ſuos habere diuerſorum ordinum milites videamus, qui contenti ſint perdere patrimonia, fortunas, & vitam ipſam amore eius, in hac ſpiritali patientiæ; tolerantiæq; palæſtra, cũ mundꝰ tot, tantoſq; poſſideat? In vnius ciuitatis oppugnatione, & defenſione (ſi id magno tentetur animo) plures ꝑduntur homines, pluresq; tolerantur miſeriæ & calamitates vnius anni ſpacio, quam nos in grauiſſima hac perſecutione, q̃ hiſce viginti annis ceruicibꝰ noſtris impẽ-

dere possit, Christi causa sustinere valeamus; q tamẽ, vt à ꝑpetua cui obnoxij eram⁹, seruitute nos vindicaret, mortẽ nõ recusauit; quiq; nostras ærũnas, post hanc vitã immensa gloria remunerabit ac compensabit.

Porro vt nihil dicã de viris nobilib⁹, Catholicę fidei cõstantia ꝑspicuis, aliisq; generis & sexus diuersi ꝓbis hominibus, quibus hoc nostro sæculo Deus largiri dignatus est spiritũ inuictæ fortitudinis, vt ad imitationẽ etiã SS, Sebastiani, Vincẽtij, Maurici j, cũ Legione Thebæorum, sanctiq; Georgij, Anglicanorũ Equitũ patroni ac tutelaris diui, fortiter pro Christo decertarẽt: quorũ fortitudo in morte toleranda ꝓ Iesu nomine, multo illis gloriosior fuit, quã in subeundis periculis ꝓ hominum gratia principumq; fauore suscepta temeritas.

Tacebo sanctissimas Christi virgines, Catharinam, Margarethã, Agnetem, atq; Luciam, & plurimas alias; quæ veluti specula nostrarũ virginum, viduarũq; obtutibus frequenter obiici possent; ꝓtermittã, inquã, hos omnes, & apertè id, quod est, pronunciabo: hæc spiritalis pugna, præliumque hoc, Ecclesiæ & animorũ causa susceptum, proprium est nostrum, qui clero sumus asscripti, & peculiari quadam ratione Christo, militiæque eius per ordines sacros dedicati. Ordo noster, vitæque conditio à bellicis negotiis, cæterisque id genus periculis cum præsenti vitę, fortunarumq; discrimine cõiunctis, nos reddit immunes: mulieribus sua non desunt pericula, & graues miseriæ in partu, & liberorum educatione: nos autem (qui sacerdotes sumus) pręter mortem naturalem, & alias calamitates omnibus communes, nulli violentiæ, nullis subiecti sumus perturbationibus, nisi paucis admodum, iisque raris, quas Deus pro sua in nos clementia ita lenit, ac moderatur, vt facilè possint, gratia eius succurrente, à nobis tolerari: proinde si stationem nostrã timore fortassis perculsi, tanquã ignaui milites deseram⁹; ꝑfectò indigni sacerdotio iudicari possim⁹, maximè cũ tot virorũ fortiũ exẽpla, tot Prophetarum, Apostolorũ, Episcoporũ, & Sacerdotũ,

Hæc spiritualis pugna propria est Ecclesiasticorũ hominum.

Ad sacerdotes afflictos.

atq; adeo Christi ipsius, ducis atq; omnium martyrum antesignani, clarissimis monumētis testata cōsignataq; supplicia, nos ad fortitudinem animi & patientiam incitare debeant.

Præterea si gloriosus dux noster Christus Seruator, & eius spōsa charissima Ecclesia, nullos haberent milites, quibus in hoc prælıandi genere imperarent, certè peiori loco essent futuri, quam reges vlli, principes, aut ipsæ Respub. quod hisce in rebus aduersis & dubiis nunquā ministri, atq; adeo integræ nationes ad iniuriam omnē propulsandam nō desint. Tēpore pacis, cum nimirum omnia secundo cursu ac prospero peraguntur, tot habet in clero Christus ministros, quot alij principes & magistrat⁹; absit vt illorum priuetur obsequio, & à suis sacerdotibus respuatur, ingruente persecutione, & rerū aduersarum tempestate.

Nec sanè ille dignus honore, priuilegiis, & gratia, in secundo fortunæ statu censeri debet, qui ignominiam, inopiā, atq; miseriā cū domino suo sustinere recusat in aduerso. Iā nobis alea iacta est (carissimi fratres) sorsq; plerisq; nostrum obtigit inexpectata, ratio & tēpus postulat, vt in hac causa Christo militemus fortiter: quippe qui, vel hoc vno nomine fœliciores sumus maiorib⁹ nostris, quòd illi in pace tantum & tranquillitate Domino seruierint, nos ècōtra in bello & fortuna grauiori, arma feramus, minori quidè peccati & damnationis periculo, sed maiori securitate, & spe salutis.

Vita nostra, cum homines simus, longa esse non potest, proinde nec piè, nec prudenter is agere censebitur, qui ꝑ trium vel quatuor annorum, imò fortè vix tot mensium, vsura, æternam suam salutē periclitari velit: paucorum etiam annorum vita non potest magnā secū adferre vel vtilitatē, vel voluptatē, his maximè exulceratis tēporibus, & illis certè, de quib⁹ olim grauissimè cōquestus est Polycarpus, cum diceret: *Domine, in quæ tēpora me reseruasti?* simillimis; & licèt inuenirentur, quibus fortassis vitæ delicatioris vsus non deesset, tamen illos, qui fide, dominūq; suū renunciare non verentur, non modo

modo non agere lætam vitam, ſed & dolore, triſtitiaq; refertam, credendum eſt.

Semel huius corporis noſtri vincula ſunt expedienda, moriendum ſemel, ſemel inquam tantum, deindè corã iudice ſtandũ, coram iſto tribunati, quod cõfitentẽ benigne admittet & amplexabitur, negantẽ verò reſpuet atque dimouebit. Nullum martyriũ quantumuis diuturnum & tormentis plenum, grauius homini eſſe poteſt, quam lentè ſerpens morbus & mors languida: & is, qui lectulo decumbens ex hac vita diſcedit, nõ minus torquetur, quam qui in patibulo, aut manu Carnificis animam ſuam creatori reddit.

Mors præterea magiſtri noſtri Chriſti, ſiue penas ſpectemus, ſiue ignominiam, multis partibus, omnia pœnarum genera & ignominiarum, quæ vel martyres, vel malefici vnquã perpeſſi ſunt, ſuperat. Quapropter nulla nos anxietas, nullũ periculum, carcer nullus, nulla perſecutio, nulla vita, nulla mors ſeparet à charitate Dei, & à ſocietate paſſionis dulciſſimi Seruatoris noſtri, ꝑ quẽ, & propter eius amorẽ, victoriam reportabimus ex omnibus iſtis certaminibus & conflictibus, clariſſimam.

Nihilominus tamen, ſi diuina prouidentia ob cauſas nobis ignotas, pèrmittat aliquos (quòd abſit) timore mortis, aut cruciatuum, à ſocietate fœlicis veſtræ confeſſionis, & coronæ paratæ, pedẽ retrahere, queãdmodũ D. Cypriani tẽporibus accidit multis, & vni ex quadraginta martyribus, quorũ glorioſa certamina deſcribit S. Baſilius, celebratq, Eccleſia nono die menſis Martij, ne illorum deterriti exẽplo, quidpiam vel de conceptu patiendi ardore, remittatis, vel quaſi de gradu deiiciamini: ſed erga tales omni vtimini lenitate, eorũque cõdolete infirmitati, cogitantes interim, vos in idẽ malum incidere poſſe, multoſque ſic cum Petro cadere, vt etiam, gratia Chriſti adiuuante, pœnitere poſſint, & denuo reſurgere: quamuis periculoſum ſit hac in re quidpiam temerè agere, cum multo plures inueniantur, qui Petrum imitentur in caſu & miſeria, quam in miſericordia impetranda, & martyrio.

Epiſt. 54. & lib. de lapſiſa

Hom. 20.

atq; adeo Christi ipsius, ducis atq; omnium martyrum antesignani, clarissimis monumẽtis testata cõsignataq; supplicia, nos ad fortitudinem animi & patientiam incitare debeant.

Præterea si gloriosus dux noster Christus Seruator, & eius spõsa charissima Ecclesia, nullos haberent milites, quibus in hoc prælιandi genere imperarent, certè peiori loco essent futuri, quam reges vlli, principes, aut ipsæ Respub. quod hisce in rebus aduersis & dubiis nunquã ministri, atq; adeo integræ nationes ad iniuriam omnẽ propulsandam nõ desint. Tẽpore pacis, cum nimirum omnia secundo cursu ac prospero peraguntur, tot habet in clero Christus ministros, quot alij principes & magistrat⁹; absit vt illorum priuetur obsequio, & à suis sacerdotibus respuatur, ingruente persecutione, & rerũ aduersarum tempestate.

Nec sanè ille dignus honore, priuilegiis, & gratia, in secundo fortunæ statu censeri debet, qui ignominiam, inopiã, atq; miseriã cũ domino suo sustinere recusat in aduerso. Iã nobis alea iacta est (carissimi fratres) sorsq; plerisq; nostrum obtigit inexpectata, ratio & tẽpus postulat, vt in hac causa Christo militemus fortiter: quippe qui, vel hoc vno nomine fœliciores sumus maiorib⁹ nostris, quòd illi in pace tantum & tranquillitate Domino seruierint, nos ècõtra in bello & fortuna grauiori, arma feramus, minori quidè peccati & damnationis periculo, sed maiori securitate, & spe salutis.

Vita nostra, cum homines simus, longa esse non potest, proinde nec piè, nec prudenter is agere censebitur, qui ꝓ trium vel quatuor annorum, imò fortè vix tot mensium, vsura, æternam suam salutẽ periclitari velit: paucorum etiam annorum vita non potest magnã secũ adferre vel vtilitatẽ, vel voluptatẽ, his maximè exulceratis tẽporibus, & illis certè, de quib⁹ olim grauissimè cõquestus est Polycarpus, cum diceret: *Domine, in quæ tẽpora me reseruasti!* simillimis; & licèt inuenirentur, quibus fortassis vitæ delicatioris vsus non deesset, tamen illos, qui fide, dominũq; suũ renunciare non verentur, non modo

modo non agere lætam vitam, ſed & dolore, triſtitiaq; refertam, credendum eſt.

Semel huius corporis noſtri vincula ſunt expedienda, moriendum ſemel, ſemel inquam tantum, deindè corā iudice ſtandū, coram iſto tribunati, quod cōfitentē benigne admittet & amplexabitur, negantē verò reſpuet atque dimouebit. Nullum martyriū quantumuis diuturnum & tormentis plenum, grauius homini eſſe poteſt, quam lentè ſerpens morbus & mors languida: & is, qui lectulo decumbens ex hac vita diſcedit, nō minus torquetur, quam qui in patibulo, aut manu Carnificis animam ſuam creatori reddit.

Mors præterea magiſtri noſtri Chriſti, ſiue penas ſpectemus, ſiue ignominiam, multis partibus, omnia pœnarum genera & ignominiarum, quæ vel martyres, vel malefici vnquā perpeſſi ſunt, ſuperat. Quapropter nulla nos anxietas, nullū periculum, carcer nullus, nulla perſecutio, nulla vita, nulla mors ſeparet à charitate Dei, & à ſocietate paſſionis dulciſſimi Seruatoris noſtri, ꝑ quē, & propter eius amorē, victoriam reportabimus ex omnibus iſtis certaminibus & conflictibus, clariſſimam.

Nihilominus tamen, ſi diuina prouidentia ob cauſas nobis ignotas, permittat aliquos (quòd abſit) timore mortis, aut cruciatuum, à ſocietate fœlicis veſtræ confeſſionis, & coronæ paratæ, pedē retrahere, quēadmodū D. Cypriani tēporibus accidit multis, & vni ex quadraginta martyribus, quorū glorioſa certamina deſcribit S. Baſilius, celebratq; Eccleſia nono die menſis Martij, ne illorum deterriti exēplo, quidpiam vel de concepto patiendi ardore, remittatis, vel quaſi de gradu deiiciamini: ſed erga tales omni vtimini lenitate, eorūque cōdolete infirmitati, cogitantes interim, vos in idē malum incidere poſſe, multoſque ſic cum Petro cadere, vt etiam, gratia Chriſti adiuuante, pœnitere poſſint, & denuo reſurgere: quamuis periculoſum ſit hac in re quidpiam temerè agere, cum multo plures inueniantur, qui Petrum imitentur in caſu & miſeria, quam in miſericordia impetranda, & martyrio.

Epiſt. 54. & lib. de lapſis. *Hom. 20.*

Nec despondere animos conueniet, si Iudam aliquẽ ad Apostasiam & extremam blasphemiam delabi, aut instar proditoris, cum aduersariis conspirare, variasq; artes, quibus vos, cæterosq; Catholicos alioqui constãtes vexet, affligat, perdat, excogitare contingat: sed poti⁹ illam D. Cypriani sententiam semper memoria tenete. *Nihil interest, quis tradat, aut sæuiat, cum Deus tradi permittat, quos disponit coronari: neque enim nobis ignominia est, pati à fratribus quòd passus est Christus; nec illis gloria est facere quod fecit Iudas.* Et paulò post. *Nec quenquam fidelem & Euangelii memorem, atq; Apostoli præmonētis mãdata retinentẽ mouere debet frater, si quidam in extremis temporibus superbi & cõtumaces, & sacerdotũ hostes, aut de Ecclesia Dei recedunt, aut contra Ecclesiã Dei faciunt, quãdo tales nunc futuros et dominus, & Apostoli eius antepredixerint. Nec præpositũ seruum deseri a quibusdam miretur aliquis, quãdo ipsum Dominũ magnalia et mirabilia summa facientẽ, & virtutes factorũ suorũ Dei patris testimonio cõprobantem, discipuli sui reliquerint, & tamen ille nõ increpuit recedentes, aut grauiter cõminatus est, sed magis cõuersus ad Apostolos suos dixit: nunquid & vos vultis ire? seruãs scilicet legem, qua homo libertati suæ relictus, & in arbitrio proprio constitutus, sibimetipsi vel mortem appetit, vel salutem. Petrus tamen, super quem ædificata ab eodem Domino fuerat Ecclesia, vnus pro omnibus loquens, & Ecclesiæ voce respondens, ait: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes, & nos credimus & cognouimus, quoniã tu es filius Dei viui; significãs & ostendens eos qui à Christo recesserint, culpa sua perire, Ecclesiã tamen quæ in Christum credat, & quæ semel id quod cognouerit teneat, nunquam ab eo discedere, & eos esse Ecclesiam, qui in domo Dei permanent. Plantationem vero plantatam à Deo patre non esse videmus, non frumenti stabilitate solidari, sed tanquam paleas dissipantis inimici spiritu ventilari, de quibus & Ioannes in epistola sua dicit: Ex nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis: si enim fuissent ex nobis, mansissent vtique nobiscum. Item Paulus monet nos, cum mali de Ecclesia pereunt, non moueri, nec recedentibus perfidis, fidem minui. Quid enim, inquit, si exciderunt à fide quidam eorum, nunquid infidelitas illorum fidem Dei euacuauit? Absit.*

Epist. 55. num. 1.

Proinde

Proinde, nullum timete Iſcariotem, nullum reformidate Simonem, nullum Nicolaum, nō perturbet vos aperta perſecutio, nec occultus aut clandeſtinus proditor, in Chriſtū ſolū (mi cariſsimi fratres) animos veſtros & ſpes erigite, fortiq; animo eſtote: Et queadmodum hucuſq; cum libertate gauderetis, ſeſeq; offerret opportunitas, ſemper ſacratiſsimum corporis & ſanguinis dominici ſacrificium, ad miſericordiam Dei, patrię impetrandam obtuliſtis, ita nunc cum glorioſo Apoſtolo D. Paulo, paratos vos eſſe decet ad offerēdum Deo omnium rerū effectori voſmetipſos, ſpiritale ſacrificium, in fidei veſtræ ꝓpugnationē ipſa morte conſummandā, quodq; vniuerſis ſacerdotij munerib⁹ atq; officiis faſtigiū imponat: quę ſanè res in diuinæ miſericordię auribus validum excitabit clamorem pro gratia & indulgentia, tam amicis veſtris, quàm infenſis, impetranda.

O quam glorioſum foret vobis mori (ſi omnino moriendū ſit) in dulciſsimo patriæ ſolo, inter Catholicos fraterna neceſsitudine vobis deuinctos, inter filios, & oues veſtras, pro illius fidei defenſione, quam illis perpetuo inculcatā eſſe voluiſtis, quamq; aſsiduo docendi munere in iiſdem confirmaſtis. Sic D. Cyprianus martyrium ſubire Carthagini in Epiſcopatu ſuo exoptauit, idque in oculis ſuorum, vniuerſo nimirum ouium ſuarum grege inſpectante, potius quam vticæ, aut alibi: hinc etiam latitare perpetuo, & hominum ſubterfugere conſpectum, donec tandem ad ſe perſecutionis vrgeret tempeſtas, ſolitus eſt. *Epiſt. 83.*

Nulla conſolatio vos manet in mundo, (fratres deſideratiſsimi) nec vlla ſupereſt cauſa, cur deſideretis aut vitam longiorem, aut maiorem libertatem: nihil enim in Anglia noſtra vobis intueri licuit, præter vnam Eccleſiæ Catholicæ calamittatem, anguſtiam, & horrorem; nil audire licuit, præter iſtos nouos Oratores, & (vt loquitur Baſilius) pulpita, cuique linguæ & ori blaſphemo, patefacta; quæ res vna efficit, quemadmodum eodem loco ſcribit, vt quotquot recto iudicio præditi ſunt homines, cuiuſcunq; etiam conditionis, *Epiſt. 69. & 70.*

loca orationibus designata, fugiant & deuitent tanquã scholas impietatis, & orationes suas Deo potius, extra portas Ecclesiæ & in locis desertis, quam in templis, fundant cum lachrymis. Quod nunc tẽporis etiam plurimis Christianis vsu venit, quibus montes, syluæ, lac⁹, carceres, & gurgites, aptiora videtur loca (teste Hilario, sub finẽ istius, quẽ contra Auxentiũ scripsit, libri) quàm Ecclesiæ, cum in his officia iam quæ peraguntur, & quę fiunt conciones, multò magis sint profana & impia, quam illis tẽporibus, quibus sancti patres sua lamenta ediderunt, suamque deplorarunt infœlicitatem.

Carceres vestri vnicæ modo & veræ solatij ac internæ quietis scholæ censeri possunt; non enim dubium est, quin Deus pro immensa sua benignitate, hanc vobis consolationẽ rependat, quæ vel aduersis rebus facilè exæquari, vel quascunque etiam miserias & difficultates, quantumcunque magnæ ac graues sæculi hominibus videantur, superare possit; homines enim, carnis curæ, genioque dediti, nullum horum gaudiorum, quæ conscientia freqũeter recipit, sensum habent, atque idcirco mors & ergastula subterranea, non vsque adeo horrori sunt Christi militibus, atq; illis videntur, qui harum rerum sunt insolentes; quoniam Deus huiusmodi solatiorum diuinorum gustum illis tantum concedit, qui ipsius causa difficillima quæque perpeti nõ refugiunt.

Luc. 22. Seruator noster in grauissimo suo conflictu, angelo
Actor. 6. 7. vsus est cõsolatore. Stephanus protomartyr Christi, vultu hilari & instar Angeli radiante, in certam sequuturorum martyrum consolationem, cœlos vidit apertos, & filium hominis stantem à dexteris Dei: nec D. Pe-
1. Pet. 1. b. 7. tro, qui nos in ærumnis & aduersis rebus gaudere iubet, defuit in carceribus & vinculis Angeli obsequiũ. Idem ille, cæterique Apostoli, post accepta flagella &
Actor. c. 5. lata opprobria, abierunt è conspectu concilij, gaudentes quod digni habiti fuissent, pro nomine Iesu contumeliam pati: frequenter psalmis, hymnisque spiritalibus carcerès illorum & vincula personuêre; Tres pueri in camino ignis exultabant cantu ac triumphabant;

Daniel

Daniel inter medios leones Deo laudes decantat; A- *Dan. 3.*
thanasius sex continuis annis in cisterna sicca, & quatuor mensibus in paterno sepulchro latitabat; & vt multa paucis perstringam, cuncta huiusmodi loca, nō modò semper diuinis cōsolationibus, iis, quæ ad repellendos terrores contrarios, & quascunque mundi illecebras abundè sufficerent, scatuerunt: sed etiam tāquā vberrimi quidam spiritalium gaudiorum ac consolationum, iis qui foris agebant, fontes extiterunt.

Carceres sunt & vincula, quæ nobis reddiderunt tā insignes, tantamque pietatem spirantes orationes, vaticinia, literas, tractatus, tam vetustos, quam modernos. Plurimæ D. Pauli epistolæ à spiritu diuino, inter ipsas compedes & vincula sunt dictatæ: in carceribus scripti sunt nobiles illi Thomæ Mori de consolatione libri; & multa alia præclara opera hac nostra ætate.

Proinde fratres dilectissimi, est quod à vobis petamus potius consolationē, quam reddamus; vosque per viscera & charitatē Christi obtestamur, vt nos pœnarum vestrarum & orationū participes facere non dedignemini; nos enim vicissim continuas Deo preces & sacrificia, vestri causa offerimus, quorum perpessionibus, officiis, & vinculis, breui nos successuros Christi opitulante gratia, putamus. Si verò diuinæ sapientiæ non placuerit, cor Reginæ nostræ, principis ac Dominæ, ad misericordiam (quod nos quotidie humillimis lachrymis petimus) inflectere, quo tandem pietate mota, hominum innocentium sibique subiectorum misereatur, nec similiter immensa potentia sua sic Reginæ arbitrium moderari, vt ab iis legibus sanciendis, quæ cū veritate & gloria Dei pugnant, tandemque ipsi regno exitium inferre possunt, desistat, (cum potissimùm & hac ratione æternam clementiæ memoriam, S. M. apud posteros sibi comparare posset) misericordiam poscimus & veniam à Deo iusto, terribili, & potenti iudice, qui vitam etiam ipsis terræ Monarchis aufert, & ad horrendum tribunal pro arbitratu suo eosdem rapit.

Illi

Illi in primis honor, imperium, & gloria: & sancto eius Israël, id est, Ecclesiæ Catholicæ, pax atque benedictio: tum Cæsari tributum, hoc est, omne obsequium, prosperitas, & fœlicitas in Christo, Principi nostræ serenissimæ, patriæque charissimæ.

Viriliter agite & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. Psalm. 31.

Socius vester amantissimus, & seruus
in Christo Iesu

Gulielmus Alanus.

Cum iam postremam manum operi nostro essemus imposituri; ecce oblata sunt alia martyrū nomina, qui eandem fidem quā cæteri, & eodem mortis genere fortissime defenderūt; digniq; plane sunt, qui socijs certaminis & coronæ ascribantur. 1. D. Gulielmus Laccius; 2. D. N. Kirkmannus 30. Augusti anno 1582. martyrio affecti sunt.

3. D. Iacobus Tomsonus mense Nouembri anno 1582.

4. D. Gulielmus Hartus 19. Martij anno 1583.

5. D. Ioannes Threlkellus circa finem Maij anno 1583. Hi omnes sacerdotes erant, & suo sanguine nobilem ciuitatem Eboracensem longe nobiliorem reddiderunt.

6. D. Iacobus Labornus nobilis laicus, post varias carcerum molestias Carlioli, Londini. Lancastriæ, & Mancestriæ perpessas tandem Lancastriæ finem gloriosum vitæ mortali imposuit, sanguinem pro fide effundendo.

7. D. Ioannes Sladus 8. D. Ioannes Bodeus Capitis sunt condemnati. 27. Februarij anno 1582. non tamen supplicio affecti, sed in vinculis expectant finem beatum vna cum alijs quibusdam, iam pridem morti adiudicatis.

Quantum vero incrementi eorum martyrum sanguine irrigata perceperit Ecclesia Anglicana, quamq; parum Catholicos percellant Caluinopapistæ & Puritani immani sua crudelitate; vel inde licet colligere, quod inter plurimos sacerdotes qui laborant

in meße

in mese Anglicana, tres Alumni olim Collegij Remensis, literis suis ex Anglia ad amicos scriptis testentur se post mortem horum postremorum martyrum, quadrigentos restituisse Ecclesiæ Catholicæ atque Romanæ: quorum certamina dubia procul suo tempore prodibunt.

* * *

FINIS.

Errores in hunc modum corriguntur.

Parte prima

pag.	linea	error.	correctio
32	18	sanitatis	sanctitatis
136	3	nulia	nulla
145	26	parietur	patietur
257	1	Mundæus	Mundæe
350	20	afflictionē	affectionē

Parte secunda

23	17	valens	valentinianus
48	8	aduersari	auersari
61	23	charissima	charismata
70	10	assensati	assentati

Laus Deo.